

РОБЪРТ ХАЙНЛАЙН ВРАТА КЪМ ЛЯТОТО

Превод от английски: Тинко Трифонов, 1996

chitanka.info

1.

Една седмица преди Шестдневната война с моя котарак Петроний^[1] Повелителя живеехме в стара селска къща в Кънектикът.

Съмнявам се, че тя съществува още, тъй като се намираше съвсем близо до епицентъра на ядрения взрив, който за малко не улучи Манхатън, а онези стари паянтови къщи горят като факли. А и да е оцеляла, едва ли някой би я наел заради радиацията. Но тогава ние си я харесвахме — аз и Пийт. Липсата на канализация свалеше наема, а върху чертожната ми дъска в бившата трапезария нахлуваше чудесна светлина от север.

Единственото неудобство бе, че къщата имаше единайсет външни врати.

Даже дванайсет, ако броим и вратата на Пийт. Винаги се опитвах да му осигуря собствена врата — в този случай под формата на дъска, монтирана на прозореца на неизползвана спалня, изрязан достатъчно широко, за да минават безпрепятствено мустаците на Пийт. Прекарал съм твърде голяма част от живота си да отварям врати на котки — веднъж пресметнах, че от зората на цивилизацията насам за подобна дейност са употребени деветстотин седемдесет и осем човековека. Мога да ви покажа изчисленията си.

Пийт обикновено използваше собствената си врата, освен когато успееше да ме прекара да му отворя човешка врата — което и предпочиташе. Но той никога не би използвал собствената си врата, ако земята бе покрита със сняг.

Докато бе още коте, целият само пух и мъркане, Пийт си бе изработил проста философия. Аз отговарях за квартирата, храненето и времето; той — за всичко останало. Но ме държеше особено отговорен за времето. Зимите в Кънектикът стават само за коледни картички; Пийт редовно проверяваше през собствената си врата и отказваше да излезе, заради онова неприятно бяло нещо отвъд нея (не беше никак глупав), след което ми вадеше душата да му отворя човешка врата.

Беше абсолютно сигурен, че поне една от тях трябва да води към лятото. Всеки път това означаваше да обиколя с него една подир друга единайсетте врати, да му отворям поредната врата, докато не се убеди, че и отвъд нея е зима, сетне — следващата, а критичното му отношение към некадърността ми ставаше все по-остро с поредното разочарование.

Тогава си оставаше вкъщи, докато хидравличното налягане на естеството в крайна сметка не го принуждаваше да излезе. След като се завърнеше, ледът по лапите му кълтеше по дървения под като че имаше подковки, гледаше ме свирепо и отказваше да мърка, докато не изближе лапите си... и чак тогава ми прощаваше до следващия път.

Но никога не се отказа да търси Врата към лятото.

На 3 декември 1970-а аз също я търсех.

Моето лутане бе тъй безнадеждно, както и това на Пийт през януарските дни в Кънектикът. Малкото сняг в Южна Калифорния се пазеше в планините за скиорите, а не в центъра на Лос Анджелис — а и снегът едва ли би могъл да прогони смога. Но зимата властваше в сърцето ми.

Не се чувствах зле здравословно (ако изключим кумулативния махмурлук), бях с няколко дни под чертата на трийсетте и все още далеч от банкрута. Не ме издирваше никаква полиция, нито пък разни сърдити съпрузи или куриери с призовки, нямаше нищо, което да не може да бъде излекувано с лека амнезия. Но в сърцето ми властваше зима и търсех Вратата към лятото.

Напълно сте прави, ако думите ми са ви прозвучали като на човек, изпаднал в остър пристъп на самосъжаление. Сигурно на тази планета имаше поне два милиарда души в по-лошо положение от моето. Въпреки това търсех Вратата към лятото.

Повечето врати, на които се натъкнах напоследък, приличаха на „въртушката“, пред която бях застанал сега — табелата над нея съобщаваше името на бар-бирарията: „САН СУСИ“. Влязох, избрах си сепаре в средата, оставих внимателно чантата-еднодневка, която носех, на седалката, плъзнах се до нея и зачаках сервитьора.

Чантата рече:

— Уоу!

Отвърнах:

— Спокойно, Пийт.

— Няоу!

— Глупости, току-що влезе в чантата. Залягай, че сервитьорът идва.

Пийт млъкна. Вдигнах поглед към сервитьора, който се подпря на масата и му казах:

— Двоен скок от най-добрия, който имате, чаша чешмяна вода и малка халба джинджифилова бира.

Сервитьорът изглеждаше объркан.

— Джинджифилова бира ли, сър? Със скок?

— Имате или нямате?

— Ами да, разбира се. Но...

— Тогава донесете бирата. Може да искам само да я помириша. Донесете също и чинийка.

— Както обичате, сър. — Избърса масата. — Един малък стек, сър? Или миди, днес са много вкусни...

— Виж какво, приятел, ще ти пусна бакшиш за мидите, ако ми обещаеш да не ги сервираш. Нуждая се единствено от онова, което поръчах... и не забравяй чинийката.

Той млъкна и се махна. Казах отново на Пийт да кротува докато „морската пехота дебаркира.“ Сервитьорът се върна, уталожил гордостта си: бе сложил бутилката бира върху чинийката. Накарах го да я отвори, докато си разреждах скоча с вода.

— Ще желаете ли друга чаша за бирата, сър?

— Аз съм истински пияндурник; лоча я направо от шишето.

Той пак млъкна и ме остави да му платя, като внимаваше да не пропусна и допълнителния бакшиш за мидите. След като си замина, налях бирата в чинийката и потупах по чантата.

— Супата е сервирана, Пийт.

Ципът бе отворен; никога не го затварях, когато той бе вътре. Разтвори го с лапи, подаде си главата навън, огледа се бързо, сетне се надигна и стъпи с предните лапи на ръба на масата. Вдигнах чашата си и се погледнахме в очите.

— Да пием за женската раса, Пийт — намери ги, забрави ги!

Той кимна; това напълно съвпаднаше със собствената му философия. Наведе глава и започна изискано да лочи бирата.

— Ако можеш, разбира се... — добавих аз и ударих една голяма глътка. Пийт не отговори. За него не бе трудно да забрави която и да е женска; той си бе роден ерген.

През витрината на бара гледах сменящия се рекламен надпис отсреща. Отначало текстът гласеше: РАБОТЕТЕ, ДОКАТО СПИТЕ След това: И РЕШЕТЕ ПРОБЛЕМИТЕ СИ НАСЪН. Сетне блясваше с двойно по-големи букви:

ВЗАИМОЗАСТРАХОВАТЕЛНА КОМПАНИЯ

Прочетох няколко пъти надписите без да се замислям. И аз поназнайвах колкото всички останали за „Отложеното съживяване“. Бях прочел някоя и друга популярна статия, когато за пръв път се заговори за него, а два или три пъти седмично получавах рекламни материали на застрахователни компании със сутрешната си поща; обикновено ги захвърлях без да ги прегледам — не ме интересуваха повече от рекламите на червило.

На първо място, поне тогава, не бих могъл да си платя за Студеното спане; твърде скъпо беше. Второ, защо човек, който си харесва работата, печели добре, очаква да спечели още повече, влюбен е и му предстои да се ожени, ще иска да извърши това полусамоубийство?

Ако човек е неизлечимо болен и очаква тъй или иначе да умре, но се надява, че лекарите след едно поколение биха могли да го излекуват, а и може да си позволи да плати за да отложи съживяването си, докато медицината се развие дотолкова, че да се справи с бележките му — тогава Студеното спане би могло да има основание. Или пък, да речем, мечтае да пътува до Марс и прескачането на едно поколение време ще му даде възможност да си купи билет за там — това също ми се виждаше логично. В печата имаше съобщение за някаква двойка младоженци, които отишли от съвета направо в спалните покои на Западната световна застрахователна компания, като обявили желанието си да не ги будят, докато не се появи възможността да прекарат медения си месец на междупланетен лайнер... Подозирах, че всичко това е рекламен трик на застрахователната компания; младоженците сигурно са се измъкнали през задната врата. Да

прекараш първата си брачна нощ в ролята на замразена скумрия: това никак не звучи достоверно.

Съществуваше обаче обичайната финансова привлекателност, върху която застрахователите наблягаха: „Работете, докато спите.“ Просто си лежиш и чакаш спестяванията ти да се превърнат в цяло състояние. Ако си на петдесет и пет години и пенсионният фонд ти плаща по двеста на месец, защо да не поспиш достатъчно години, да се събудиш пак на петдесет и пет, а фондът да ти плаща по хиляда? Да не говорим, че навярно ще се събудиш в по-ведър свят, който може би ще ти обещае по-голямо дълголетие и здраве, та да се наслаждаваш по-дълго време на хилядарката си. На това застрахователите наблягаха най-много, всяка компания се надпреварваше да доказва с необорими числа, че избраните от нея акции за доверителния ѝ фонд носят по-бързи печалби от останалите. „Работете, докато спите!“

Това никога не бе ме привличало. Не бях на петдесет и пет, не исках да се пенсионирам, а и не виждах кое ѝ бе лошото на 1970-а.

Така поне бе доскоро. А сега вече бях безработен, независимо дали това ми харесваше или не (не ми харесваше); вместо да карам меден месец седях във второкласен бар и пиех скоч единствено с анестезиологична цел; вместо съпруга имах котарак с много белези, невротично пристрастен към джинджифиловата бира; а по въпроса дали ми харесваше настоящето в онзи момент, достатъчно е да кажа, че бих го разменил за каса джин, след което бих строшил всичките бутилки до една.

Не бях обаче разорен.

Бръкнах в джоба си, извадих плика и го отворих. В него имаше две хартийки. Първата бе потвърден чек за повече пари, отколкото изобщо бях виждал на едно място; втората бе сертификат за акции в „Наето момиче инкорпорейтид“. Бяха малко поомачкани; не се разделях с тях, откакто ми бяха връчени.

Защо пък не?

Защо да не му легна и да отспя неприятностите си? По-приятно е, отколкото да постъпиш в Чуждестранния легион, по-чисто от самоубийство, пък и така щях да се разделя напълно със случките и хората, които ми бяха отровили живота. Тогава защо не?

Не се вълнувах чак толкова от възможността да забогатея. Е, да, бях чел „Когато спящият се събуди“ от Хърбърт Уелс — не когато

застрахователните компании започнаха да раздават безплатни екземпляри, а преди това, когато си беше просто един класически роман; знаех какво можеше да донесе натрупващата се лихва и увеличената цена на акциите. Но не бях сигурен дали парите ще ми стигнат за Голямото спане и за формиране на достатъчно солиден доверителен фонд. Повече ме привличаха другите доводи: лягаш си, лека нощ, деца, и се събуждаш в друг свят. Може би много по-добър, както те убеждават застрахователните компании... а може би — по-лош. Но във всички случаи — по-различен.

Привличаше ме най-вече възможността да поспя достатъчно дълго, за да съм сигурен, че ще попадна в свят, в който Бел Даркин и Майлс Джентри, но особено Бел, няма да ги има. Ако Бел бе мъртва и погребана, можех да я забравя, да забравя какво ми бе сторила, да я изтрия от паметта си... вместо фактът, че бе само на няколко мили оттук, да гложди непрекъснато сърцето ми.

Чакайте сега да видим — колко време ще ми е необходимо? Бел бе на двайсет и три години — или поне твърдеше, че е на толкова (спомням си, че веднъж се изпусна и спомена, че помнела Рузвелт като президент). Както и да е — беше под трийсет. Ако проспя седемдесет години, отдавна ще са ѝ разлепили некролога. Хайде да са седемдесет и пет — за по-сигурно.

Но тогава се сетих за големия прогрес в геронтологията; говореха за сто и двайсет години като за „нормална“ продължителност на човешкия живот. Може би ще се наложи да проспя сто години. Не бях сигурен дали някоя застрахователна компания ще ми предложи толкова продължителна анабиоза.

Сетне ми хрумна по-демонична идея, вдъхновена от топлото сияние на скоча. Не бе нужно да спя, докато Бел умре; напълно достатъчно и подходящо отмъщение към една жена е да си млад, когато тя е стара. Малко по-млад, та да ѝ натъркаш носа — значи трийсет години спане стигат.

Усетих как нежна като падаща снежинка лапа докосва ръката ми.

— О-о-ще! — обяви Пийт.

— Ненаситен търбух! — отвърнах аз и отново му напълних чинийката с бира. Той ми благодари с учтиво изчакване, след което залочи отново.

Но вече бе прекъснал приятно-злобните ми мисли. Какво, по дяволите, щях да направя с Пийт?

Не можеш да изоставиш котка по начина, по който ще изоставиш например куче; котката няма да го преживее. Понякога те се привързват към къщата, но случаят с Пийт не бе такъв; за него аз представлявах единственото стабилно нещо в този променящ се свят, още откак го бяха отнели от майка му преди девет години... Бях успял да го задържа близо до себе си дори и в армията, а за това е необходима доста хитрост.

Беше в добро здраве и така щеше да си остане, макар да бе целият в белези. Ако можеше да съобрази склонността си към лидерство със своите възможности, щеше да е в състояние да печели още битки и да стане баща на незнайно колко котета през следващите пет години.

Можех да платя и да го дам в приют докато умре (абсурд!) или да го приспят с хлороформ (също толкова немислимо!), или пък да го изоставя. С котките е така: човек или изпълнява докрай поетото задължение, или изоставя горкото животинче да подивее и разрушава вярата му във вечната справедливост.

Тъй както Бел бе съсипала моята.

И така, Дани, приятелю, най-добре ще е да забравиш всичко това. Животът ти може да се е вкиснал като мешана турция с копър, но това не ти дава ни най-малкото основание да не изпълниш задълженията си и договора си с този свръхразглезен котарак.

Точно когато стигнах до тази философска истина, Пийт кихна; мехурчетата от бирата бяха стигнали до носа му.

— Gesundheit^[2] — казах му аз, — и престани да пиеш толкова бързо.

Пийт не ми обърна внимание. Държането му на маса бе в общи линии по-добро от моето и той го знаеше. Нашият сервитьор висеше край касата и си говореше с касиера. Обедната навалица се бе разотишла и единствените клиенти, освен нас, бяха на бара. Сервитьорът вдигна глава, когато рекох „Gesundheit“, и каза нещо на касиера. И двамата погледнаха към нас, сетне касиерът вдигна капака на тезгяха и се запъти към масата ни.

Прошепнах:

— Военна полиция, Пийт.

Той се огледа и бързо се шмугна в чантата; придърпах капака ѝ. Касиерът дойде, подпря се на масата ми, огледа седалките и от двете страни на масата.

— Извинявай, приятел — рече безизразно той, — но ще трябва да разкараш тази котка отгук.

— Каква котка?

— Онази, дето я храниш от чинийката.

— Не виждам никаква котка.

Този път той се наведе и погледна под масата.

— Значи е в чантата ти — рече обвинително той.

— Чанта? Котка? — казах учуден аз. — Приятелю, мисля, че страдаш от прекалена фигуративност на речта.

— А? Не ми пробутвай разни лафове. В онази чанта имаш котка. Отвори я.

— Имаш ли заповед за обиск?

— Какво? Не ставай глупав.

— Ти говориш глупости, след като искаш да видиш какво има в чантата ми без заповед за обиск. Четвъртата поправка^[3]! А и войната свърши преди години. Така, след като уредихме този въпрос, моля те, кажи на сервитьора да донесе още един ред от същото — или сам го донеси.

Онзи изглежда се засегна.

— Виж какво, братко, нямам нищо против теб, но трябва да си пазя разрешителното. „Никакви кучета и котки“ — изписано е и виси ей там, на стената. Стремим се заведението ни да е безупречно от санитарна гледна точка.

— Тогава стремежът ви не струва и пет пари. — Вдигнах чашата си. — Виждаш ли тези следи от червило? Трябва да наглеждаш по-изкъсо миячите, вместо да претърсваш клиентите си.

— Не виждам никакво червило.

— Повечето го изтрих. Но хайде да я отнесем в Съвета по здравеопазване и да ги помолим да я проверят за бактерии.

Той въздъхна.

— Имаш ли значка^[4]?

— Не.

— Тогава сме квит. Аз няма да претърсвам чантата ти, а ти няма да ме водиш в Съвета по здравеопазване. А сега ако искаш още едно

питие, иди на бара и пий едно... за сметка на заведението. Но не и тук.

Обърна се и си отиде.

Вдигнах рамене.

— И без това си тръгнахме.

Като минах покрай касата, той вдигна глава.

— Не се сърдим, нали?

— Тц. Възнамерявах да доведа коня си да пийне едно по-късно. Сега обаче няма да го направя.

— Както искаш! В заповедта не се споменава нищо за коне. Само още нещо — тази котка наистина ли пие джинджифилова бира?

— Четвъртата поправка, нали не си забравил?

— Не искам да видя животното, просто попитах.

— Ами — признах аз, — предпочита я смесена с малко тъмно пиво, но ако се налага, пие и чиста.

— Ще му се съсипят бъбреците. Погледни сега тук, приятел.

— Какво?

— Облегни се назад, та главата ти да е по-близо до моята. А сега погледни нагоре, към тавана над сепарето... огледалата от украсата. Знаех, че там има котка, защото я видях.

Облегнах се назад и погледнах. Таванът на кръчмата бе украсен със сума джунджурии, включително и с много огледала; сега забелязах, че част от тях бяха така замаскирани и наклонени, че касиерът да може да ги ползва като перископи, без да се налага да напуска поста си.

— Продиктувано е от необходимостта — рече с извинителен тон. — Направо ще се шашнеш, ако ти кажа какви ги вършат в онези сепарета... ако не ги държим под око. Тъжен свят.

— Амин, братко.

Излязох.

Сега вече понесох чантата за едната й дръжка; Пийт подаде главата си навън.

— Нали чу какво каза онзи мъж, Пийт. Тъжен свят.

Даже още по-лошо, след като двама приятели не могат да пийнат заедно, без някой да ги шпионира. Това решава въпроса.

— Сега? — попита Пийт.

— Щом казваш. Ако ще го правим, няма никакъв смисъл да отлагаме.

— Сега! — натърти Пийт.

— Единодушно. Ей там, отсреща е.

Секретарката в приемната на Взаимозастрахователната компания представляваше сама по себе си образец на съвършения функционален дизайн. Вместо да има аеродинамичните форми за четирикратно преодоляване на звуковата бариера, тя излагаше на показ монтирани фронтално радарни куполи и всичко останало, необходимо за изпълнение на бойната ѝ задача. Напомних си, че когато изляза оттук тя вече ще се е превърнала в дропла, и ѝ казах, че искам да се срещна с някой служител по продажбите.

— Моля седнете. Ще видя дали някой от старшите служители е свободен. — И преди още да успея да седна добави: — Ще ви приеме нашият мистър Пауъл. Насам, моля.

Нашият мистър Пауъл заемаше кабинет, който ме наведе на мисълта, че делата на Взаимозастрахователната не вървят никак зле. Ръкува се с влажна ръка, настани ме да седна, предложи ми цигара и се опита да вземе чантата ми. Аз не си я дадох.

— А сега, сър, с какво можем да ви бъдем полезни?

— Желая Дългото спане.

Той вдигна вежди и маниерите му изведнъж станаха попочтителни. Не ще и дума, че Взаимната може да ти уреди замразяване и за седем бона, но Дългото спане им дава възможността да турят лапа върху цялата собственост на клиента.

— Много мъдро решение — рече почтително той. — Иска ми се и аз да можех да постъпя така. Но семейните отговорности, нали разбирате... — Бръкна и извади някакъв формуляр. — Обикновено клиентите за „Съня“ бързат много. Затова нека ви спестя време и неприятности, като попълня този формуляр вместо вас... след което веднага ще уредим медицинския ви преглед.

— Един момент.

— Да?

— Имам въпрос. Можете ли да уредите студено спане и за котка? Той първо се изненада, а сетне сякаш се засегна.

— Шегувате се.

Отворих капака на чантата; Пийт подаде глава.

— Запознайте се с ортака ми. Още един въпрос, моля. Ако отговорът е „не“, ще отскоча до „Отговорност сентръл вали“. Офисите

им са в същата сграда, нали?

Този път изглеждаше вече ужасен.

— Мистър... ъ-ъ-ъ, не чух името ви...

— Дан Дейвис.

— Мистър Дейвис, след като човек прекрачи нашия праг, той е под щедрата протекция на Взаимозастрахователната компания. Не бих могъл да ви пусна да отидете в „Сентръл вали“.

— И как възнамерявате да ме спрете? С джудо?

— Моля ви! — Огледа се, беше разстроен. — Нашата компания държи на етичността.

— Това означава ли, че „Сентръл вали“ не държи на нея?

— Не съм го казал аз, вие го казахте. Мистър Дейвис, не искам да ви влияя...

— Няма и да можете.

— ...но вземете примерни договори от всички компании. Консултирайте се с адвокат, а още по-добре — с оторизиран семантик. Разберете какво предлагаме — и осъществяваме — и го сравнете с онова, което „Сентръл вали“ твърди, че предлага. — Отново се озърна и се наведе към мен. — Не бива да го казвам, но се надявам, че няма да ме цитирате — те дори не използват стандартните статистически таблици за смъртността.

— Може би дават отстъпка на клиентите си.

— Какво? Скъпи мистър Дейвис, ние осигуряваме всяка стотинка от натрупания дивидент. Така е според устава ни... докато „Сентръл вали“ е акционерно дружество.

— Може и да купя от техните акции... Вижте какво, мистър Пауъл, само си губим времето. Взаимозастрахователната ще приеме ли моя приятел или не? Ако не, то тогава твърде дълго се задържах тук.

— Искате да кажете, че ще платите това създание да бъде запазено живо в хипотермия?

— Искам да кажа, че двамата, искаме да предприемем Дългото спане. И не го наричайте „това създание“, името му е Петроний.

— Извинете. Ще формулирам другояче въпроса си. Да разбирам ли, че сте готов да платите две стандартни такси, за да постъпите вие, вие и... ъ-ъ-ъ... Петроний в нашата обител?

— Да. Но не и две стандартни такси. Нещо допълнително — да, разбира се, но можете да ни положите и двамата в един и същи ковчег;

не бива да искате за Пийт толкова, колкото вземате за човек.

— Случаят е крайно необичаен.

— Разбирам ви. Но ще се пазарим за цената по-късно... или ще се спазаря със „Сентръл вали“. А сега искам просто да разбера какво точно предлагате.

— Ъ-ъ-ъ... — той забарабани по писалището си. — Един момент само. — Вдигна слушалката и рече: — Опал, свържи ме с д-р Бъркуист.

Не чух продължението, защото той включи кодиращата защитна уредба. След малко обаче остави слушалката и ми се усмихна така, сякаш току-що бе починал богатият му чичо.

— Чудесна новина, сър! За миг бях забравил, че първите успешни експерименти бяха извършени с котки. Технологията и критичните фактори за котките са напълно установени. Всъщност във Военноморската изследователска лаборатория в Анаполис^[5] има една котка, която повече от двайсет години е под хипотермия и още е жива.

— Мислех си, че ВИЛ бе разрушена, когато улучиха Вашингтон?

— Само сградите на повърхността, сър, но не и помещенията под земята. А това си е истински триумф на технологията, след като животното остана без надзор, изключая автоматичната апаратура, цели две години... и е още живо, без промени, без да е остаряло. Както ще сте жив и вие, сър, за какъвто и период от време да доверите себе си на Взаимозастрахователната компания.

Стори ми се, че му се доця да се прекръсти.

— Добре, добре, хайде да се заемем с пазарлъка.

Той включваше четири пункта: първо, колко да заплатим за грижите за нас, докато спим зимния си сън; второ, колко дълго желях да спим; трето, как исках да бъдат инвестирани парите ми, докато съм във фризера; и последно, какво ще стане, ако хвърля топа и изобщо не се събудя.

Спрях се накрая на 2000-а година — хубаво кръгло число и при това само след трийсет години. Боях се, че ако пожелаех по-дълъг сън, щях да изгубя всякаква връзка с действителността. Промените през последните трийсет години (колкото бе траял животът ми) бяха достатъчни на човек да му изскочат от изненада зъркелите — две големи войни и дузина по-малки, падането на комунизма, Голямата паника, изкуствените спътници, преминаването към ядрена енергия —

ами, че аз като бях хлапе, нямаше дори многоцелеви лекарства с наркотично въздействие.

Възможно бе да намеря 2000-а година за доста объркваща. Но ако не прескочех поне толкова далеко, Бел нямаше още да се е сдобила с готина паяжина от бръчки по лицето.

Когато въпросът опря до това как да си вложа мангизите, не се спрях на държавни съкровищни бонове и други консервативни инвестиции; нашата фискална система е с вродена инфлация. Реших да се придържам към акциите си в „Наето момиче“ и да вложя средства в други акции, като отчитах тенденции, които знаех, че ще се развият. Автоматизацията щеше да се разраства. Избрах и една фирма за торове от Сан Франциско, там от години експериментираха с мая и с ядливи водорасли — с всяка година населението нарастваше, а бифтекът нямаше да стане по-евтин. Разпоредих печалбата да се влага в доверителния фонд, управляван от компанията.

Истинският избор, който трябваше да направя обаче, бе свързан с вероятността да се гътна по време на зимния си сън. Компанията твърдеше, че шансовете да оцелея след трийсетгодишния сън били подобри от седем към десет... и че компанията е готова да заложим на което и да е от двете числа. Залагането не бе реципрочно, но аз и не очаквах да бъде; във всеки честен хазарт винаги остава процент за казиното. Само мошениците-комарджии твърдят, че дават най-голям процент на спечелилия; а застраховането си е легализиран хазарт. Най-старата и най-реномираната застрахователна фирма в света „Лойд“ изобщо не го крие — съдружниците в нея са готови да зложат и от двете страни на масата. И така, човек не бива да очаква равностойно залагане — нали някой трябва да плати шитите по поръчка костюми на „нашия мистър Пауъл“?

Реших, в случай че умра, всичките ми пари до последния цент да отидат в доверителния фонд на компанията... при което на мистър Пауъл му се прииска да ме разцелува, а аз се принудих да се замисля дали съотношението седем към десет не бе прекалено оптимистично. Но се спрях на това решение, защото то ме превръщаше в наследник (ако оцелеех) на всички останали с подобен на моя избор (ако умрат) — руска рулетка, в която оцелелите прибират чиповете... а компанията, както си му е редът, си гребва своя процент.

Приех всички алтернативи на възможно най-голямата печалба в случай че не позная, без всякакво увъртане; мистър Пауъл ме заобича с онази любов, която крупнето изпитва към глупака, който залага само и все на нула. След като уредихме въпросите около моето финансово състояние, той вече бе склонен да бъде по-отстъпчив относно Пийт; разбрахме се за съня на Пийт да заплатя 15 на сто от човешката такса и сключихме за него отделен договор.

Остана да се получи съгласието на съда и да мина медицински преглед. Не се тревожех за него; имах предусещането, че след като компанията можеше да спечели от смъртта ми, щяха да ме приемат дори и ако Онази с косата вече е надвиснала над мен. Предположих обаче, че ще отнеме доста време докато се намери някой съдия, който да каже „да“. А това трябваше да се направи, защото когато човек спи в леда, от юридическа гледна точка той е жив, но е напълно безпомощен.

Нямало нужда да се безпокоя. Нашият мистър Пауъл бе подготвил по четири копия от оригиналите на деветнайсетте различни документа. Подписах, докато не ми се схванаха пръстите, а един куриер хукна с книгата, докато аз се подлагах на прегледа; впоследствие изобщо не се срещнах със съдията.

Медицинският преглед бе обичайната изморителна процедура с едно изключение. Към края му лекарят ме изгледа изпитателно и попита:

— Синко, от колко време си се отдал на този запой?

— Запой ли?

— Да, запой.

— Какво ви кара да мислите така, докторе? Трезвен съм като вас. „Петър плет плете, през три пръти преплита...“

— Остави тая работа и ми отговори.

— Хм... Бих рекъл около две седмици. Е, малко повече.

— Алкохолик ли си? Колко пъти си го правил този фокус преди?

— Ами, всъщност не съм. Нали разбирате...

И започнах да му разказвам какво ми бяха сторили Бел и Майлс, та да се докарам дотам. Той вдигна ръка.

— Моля те, имам си своите си проблеми, а и не съм психиатър. Интересувам се само дали сърцето ти ще из държи на изпитанията или не, когато те поставим на температура четири градуса по Целзий. А то

ще издържи. Обикновено не давам и пет пари защо човек е луднал дотам, че да легне сам в ковчега и да придърпа капака отгоре си; смятам, че просто светът остава с един проклет глупак по-малко. Но някакъв остатъчен нюанс на професионална съвест не ми позволява да пусна даден човек, независимо колко жалък е екземплярът, да се намести в един от онези ковчези, с пропит от алкохола мозък. Обърни се.

— А?

— Обърни се; ще ти сложа инжекция в левия бут.

Обърнах се и той ме бодна. Докато разтърквах мястото, той продължи:

— А сега изпий това. След около двацет минути ще си потрезвен, отколкото си бил през целия месец. А сетне — ако още имаш мозък в главата си, в което много се съмнявам — можеш да преразгледаш намеренията си и да решиш дали да избягаш от проблемите си... или да се възправиш срещу тях като мъж.

Изпих го.

— Това е всичко; можеш да се облечеш. Подписвам ти книгата, но те предупреждавам, че до последния момент мога да наложа вето. Повече ни грам алкохол; после лека вечеря и никаква закуска. Утре на обяд — пак тук, за последен преглед.

Обърна се и дори не каза довиждане. Облякох се и излязох, чувствах се като възпален цирей. Пауъл бе подготвил документите ми.

— Можете да ги оставите тук, ако искате, и да ги вземете утре на обяд... имам предвид този комплект, който ще отиде заедно с вас в хладилното помещение.

— А какво ще стане с останалите екземпляри?

— Оставяме един комплект за нас, сетне, след като заспите, пращаме един комплект в съда и друг — в Карлсбадския архив. Докторът... ъ-ъ-ъ, предупреди ли ви за диетата?

— Разбира се, че ме предупреди.

Погледнах документите, за да прикрия раздразнението си.

Пауъл посегна към тях.

— При мен ще са на сигурно място за тази нощ.

Аз ги дръпнах.

— И аз мога да ги пазя. Може да реша да променя нещо в избора си на акции.

— Ъ-ъ-ъ, вече е късно за това, драги мистър Дейвис.

— Не ме припирайте. Ако ми хрумнат някакви промени, ще дойда по-рано.

Отворих чантата и пъгнах книгата в едно отделение до Пийт. И преди бях държал ценни документи там; може и да не е чак толкова сигурно място, колкото каверните на Карлсбад, но във всеки случай е доста по-безопасно, отколкото можете да си помислите. Веднъж един джебчия се бе опитал да измъкне нещо от това отделение на чантата и сигурно още носи белезите от зъбите и ноктите на Пийт.

[1] Гай Петроний — един от компаньоните на император Нерон, „повелител“ и режисьор на удоволствията в двора. Автор на „Сатирикон“ — сатирична любовна проза, изпъстрена със стихове, от която са запазени само откъси. Петроний се е самоубил, за да не бъде убит от Нерон — Бел.прев. ↑

[2] Gesundheit (нем.) — на здраве — Бел.прев. ↑

[3] Четвъртата поправка на американската конституция гласи, че всеки човек има право да откаже да свидетелства срещу себе си — Бел.прев. ↑

[4] Има се предвид полицейска значка — Бел.прев. ↑

[5] Робърт Хайнлайн е завършил тъкмо Военноморската академия в Анаполис. — Бел.ред. ↑

2.

Колата ми бе паркирана под площад „Пършинг“ бях я оставил там по-рано същия ден. Пуснах пари в паркинговия автомат, нагласих автопилота на „артерия-запад“, извадих Пийт от чантата, сложих го на седалката му и се отпуснах.

Или поне се опитах да се отпусна. Движението в Лос Анджелис бе прекалено бързо и убийствено опасно, за да се чувствам съвсем спокоен при автоматично управление; искаше ми се да попроменя схемата — тя наистина бе остаряла в сравнение със съвременната „дуракоустойчива“ модерна система. Когато излязохме на авеню „Уестърн“ и можех вече да поема ръчно управлението, се чувствах изнервен и ми се пийваше нещо.

— Ей там има един оазис, Пийт.

— Хм-р-р?

— Право пред нас.

Но докато търсех къде да паркирам (Лос Анджелис е напълно защитен от окупанти; нашествениците просто няма да намерят къде да паркират) — си спомних нареждането на лекаря да не кусвам алкохол.

Затова наум го посъветвах най-красноречиво какво може да направи с нареждането си.

Сетне се почудих дали можеше да ме усети — почти денонощие по-късно, — ударил ли съм едно или не. Спомних си, че бях мярнал някаква научнопопулярна статия по въпроса, но тъй като не бе в кръга на интересите ми, я бях пропуснал.

Проклятие, той можеше да ми откаже Студеното спане. Най-добре е да играя на сигурно и да отложи пиенето за по-добри времена.

— Сега? — попита Пийт.

— По-късно. Ще намерим някой крайпътен ресторант.

Изведнъж осъзнах, че всъщност не ми се пиеше; искаше ми се да хапна и да се наспя като хората. Докторът се оказа прав; бях потрезвен и се чувствах по-добре, отколкото от седмици насам. Може би онази инжекция в дупето не бе нищо друго, освен витамин В1; ако е

така, то действието ѝ бе мълниеносно. И тъй, намерихме крайпътен ресторант. Поръчах пиле по селски за мен, половинфунтов хамбургер и мляко за Пийт, а докато изпълнят поръчката ни, го изведох малко да се поразходи. Пийт и аз често хапвахме в крайпътни ресторанти, защото не се налагаше да го внасям и изнасям тайно.

Половин час по-късно оставих колата да излезе от потока на натовареното движение, спрях я, запалих цигара, почесах Пийт по гушата и се замислих.

Дани, момчето ми, докторът е прав; ти се опитваше да далдисаш в бутилката. И докато за островърхата ти тиква е възможно да се мушне в гърлото ѝ, раменете ти трудно ще минат през него. Сега си трезв като краставица, тумбакът ти е пълен с храна и си почива спокойно за пръв път от много дни насам. Чувстваш се нормално.

Какво още? Прав ли бе докторът и за останалото? Наистина ли си разглезен хлапак? Наистина ли ти липсва силата да се изправиш след като си бил повален? Защо предприемаш тази стъпка? Нима е заради духа на приключението? Или просто искаш да се скриеш от себе си, досущ като осмаче, родено със секцио, което се опитва да пропълзи обратно в утробата на майка си?

Но аз наистина искам да го направя — рекох си, — искам да попадна в 2000-а година. Господи!

Добре де, значи това желаш. Но трябва ли да изчезнеш, без да си оправил сметките си тук?

Добре, добре! — но как бих могъл да ги уредя? Не искам Бел да се върне след онова, което ми направи. И какво още мога да сторя? Да ги съдя? Не ставай глупак, нямаш доказателства — а и без друго никой, освен адвокатите, не печели от съдебните дела.

Пийт рече:

— Е? Знаеш к'во!

Сведох поглед към набраздената му от белези глава. Пийт не би съдил никого; ако не му харесваше подстрижката на мустаците на някой събрат, той просто го подканваше да излезе навън и да се бие като котарак.

— Мисля, че си прав, Пийт. Ще намеря Майлс, ще му откъсна едната ръка и ще го налагам с нея, докато не проговори. Сетне можем да предприемем Голямото спане. Но трябва да разберем какво точно са ни погостили и кой го е измислил.

На отбивната имаше телефонна кабина. Обадих се на Майлс, намерих го у дома му и му казах да не излиза и да ме чака — ще отида у тях.

Моят старец ме е кръстил Даниел Бун Дейвис^[1], като по този начин демонстрирал личната си свобода и самостоятелност. Роден съм през 1940-а, година, в която всички са смятали, че индивидът е на изчезване и че бъдещето принадлежи на човека от масите. Тате не искал да вярва в това; тъй че изборът на името ми е бил знак на предизвикателство. Той умря, докато му промиваха мозъка в Северна Корея, опитвайки се до последно да докаже тезата си.

Когато избухна Шестдневната война, бях завършил машинно инженерство и служех в армията. Не се възползвах от диплома си да опитам да получа офицерско звание, защото едно от нещата, които тате ми бе оставил, бе непреодолимият стремеж да бъда самостоятелен — да не издавам заповеди и да не приемам заповеди, да не се подчинявам на никакви разписания — просто исках да си изкарам ангарията и да се махам. Когато Студената война премина точката на кипене, служех като сержант-механик в Оръжейния център в Сандия, Ню Мексико — тъпчех с атоми атомните бомби и кроях планове какво ще правя, като се уволня. В деня, в който Сандия се изпари в нищото, бях прескочил до Далас, за да докарам пресни запаси Schrecklichkeit^[2]. Посоката на радиоактивния облак се отклони към Оклахома сити, тъй че оцелях и продължих да се възползвам от войнишките се привилегии.

И Пийт оживя по същата причина. Имах един приятел. Майлс Джентри, ветеран, извикан отново на служба. Беше се оженил за една вдовица с дъщеря, но жена му почина по същото време, когато го призоваха отново в армията. Живееше извън гарнизона в едно семейство в Албукерк. за да има дом доведената му дъщеря Фредерика. Малката Рики (никога не я наричахме Фредерика) се грижеше за Пийт вместо мен. Моите благодарности към котешката богиня Бубастис^[3] — Майлс тогава бе получил 72-часов отпуск и с Рики и Пийт бе отишъл надалеч в онзи ужасен уикенд. Рики бе взела Пийт с тях, защото аз не можех да го занеса със себе си в Далас.

Подобно на всички и аз бях изненадан, когато се оказа, че имаме резервни дивизии, буквално складирани във военните лаборатории на Туле и на други места, и неподозирани от никого. Още от трийсетте години бе известно, че човешкото тяло може да бъде охладено, докато

дейността му почти изцяло спре. Но до Шестдневната война това си бяха лабораторни номера или последен шанс за неизлечимо болните. Ще ви кажа нещо за военните изследвания: ако е по силите и възможностите на хората и на парите, то армията постига резултати. Напечатай някой и друг милиард, наеми още хиляда учени и инженери и... тогава получаваш резултат, независимо по какъв необичаен, почти невероятен и даже съмнителен способ ще стане това. Стазис, студено спане, зимен сън, хибернация, хипотермия, намален метаболизъм — наричайте го както щеше, — но тиловите изследователски екипи бяха открили начин да складират хората като цепеници и да ги използват, когато им потрябват. Първо упоявате обекта, сетне го хипнотизирате, после го охлаждайте и го държите на температура точно четири градуса по Целзий; това ще рече при максимална плътност на водата, без да се образуват ледени кристали. Ако ви потрябва спешно, можете да го вдигнете с диатермия и постхипнотична команда за десет минути (в Ноум го постигнаха за осем), но при такава скорост тъканите проявяват склонност към стареене и човекът оттам нататък може да пооглупее. Ако не бързате, по-добре е да извършите това най-малко за два часа. Професионалните военни наричат бързия метод „пресметнат риск“.

И този риск врагът не бе пресметнал. Затова когато войната свърши, на мен ми платиха, вместо да бъда ликвидиран или изпратен в робски лагер; тогава Майлс и аз заедно започнахме бизнеса си — долу-горе по същото време застрахователните компании бяха започнали да предлагат Студеното спане.

Отидохме в пустинята Мохаве, организирахме малка фабрика в едно ненужно на ВВС здание и започнахме да произвеждаме „Наето момиче“ — от мен инженерната работа, от Майлс — опитът му на юрист и бизнесмен. Да, аз изобретих „Наето момиче“ и целия й род — „Уили Прозореца“ и останалите, — макар че няма да намерите името ми изписано върху тях. Докато служех в армията, мислех много усилено къде могат да намерят приложение усилията на един инженер. Да отиде на работа в „Стандарт ойл“, в „Дюпон“ или в „Дженеръл мотърс“? След трийсет години работа ти дават тържествена вечеря и пенсия. Няма да си пропуснал нито едно ядене, ще си пътувал сума пъти със самолетите на компанията. Но не си сам шеф на себе си. Другият голям пазар за инженери е в държавните служби — добра

начална заплата, хубави пенсии, никакви грижи, трийсетдневен годишен отпуск, прилични привилегии. Но нали до вчера бях сърбал попарата на държавата и исках сам да си бъда господар?

А какво бе онова, за което стигаха силите на един инженер и не бяха нужни шест милиона човекочаса, за да излезе на пазара първият модел? Инженерство от типа „велосипедно ателие“ с жълти стотинки начален капитал — така, както Форд и братята Райт са започнали. Всички твърдяха, че това време е минало. Аз не вярвах.

Автоматизацията изживяваше бум — химически заводи, които се нуждаят само от двама наблюдатели на приборите и един пазач; машини, които отпечатват билети в един град и зачертават мястото с кръстче „заето“ в шест други града, стоманени къртици, които копаят въглища, докато момчетата от миньорския профсъюз само шляпат белот и гледат. И така, докато бях на заплата при Чичо Сам, погълнах всичките електронни схеми, чипове, платки и кибернетични модели, до които можех да стигна с моя допуск до военни тайни.

Кое е последното нещо, което би могло да се автоматизира? Отговор: трудът на всяка домакиня. Не се опитвах да измисля някаква научнообоснована домашна среда; жените не искаха това; те желаеха просто една по-добре обзаведена пещера. Но домакините все още се оплакваха от проблема „Прислуга“, при това толкова време след като прислужниците бяха споделили съдбата на динозаврите. Рядко бях срещал домакиня, у която да не дреме синдромът на робовладелеца; изглежда те си мислеха, че наистина би трябвало да налагат с камшик селските момичета, които трябва да са благодарни, че са им дали възможността да търкат подове по четиринайсет часа на ден, да ядат огризки и всичко това — срещу възнаграждение, на което ще се намръщи и един помощник-водопроводчик.

Ето защо нарекохме нашето чудовище Наето момиче — името напомняше за онези полуробини-имигрантки, които баба ми на времето пердашеше. В основни линии бе просто една усъвършенствана прахосмукачка, която възнамерявахме да извадим на пазара на цена, конкурентна на обичайните смучещи метли.

Онова, което „Наето момиче“ трябваше да прави (имах предвид първия модел, а не полуинтелигентния робот, в който го доразвих), бе да чисти подове... всякакви подове, по цял ден и без надзор. А на света няма под, който да не се нуждае от почистване.

Машинката метеше, миеше, прахосмучеше или полираше, като сверяваше с магнитните ленти на идиотската си памет кое точно да избере. Вдигаше от земята всичко с размерите на парченце молив и поголеми и го поставяше на подноса върху горната си повърхнина, за да прецени някой по-умен от нея дали да го задържи или да го изхвърли. По цял ден безшумно диреше мръсотия с такива модели на търсене, че да не пропусне нищо; и вследствие на безкрайното си тършуване за мръсни повърхности оставяше подире си само чисти подове. Напускаше всяко помещение, където има хора, като добре обучена камериерка, освен ако господарката ѝ не щракнеше едно копче, с което да съобщи на бедното същество, че е добре дошло да влезе. Някъде около обяд машинката се завръщаше в кошарата си за бързо зареждане — това бе преди да я снабдим с практически неизтощим хранващ блок.

Между първия модел на „Наето момиче — М1“ и прахосмукачката нямаше кой знае какви разлики. Но една от тях бе съществена и достатъчна — че чистеше без надзор; тъкмо тя я продаваше.

Свих основната идея за самостоятелното ѝ движение от „електрическите морски костенурки“, описани в „Сайънтифик Америкън“ към края на четирийсетте, задигнах схемата за управление на паметта от „мозъка“ на управляема ракета (най-готиното нещо на свръхсекретните джаджи е, че не ги патентоват), взех почистващите механизми и свързващите елементи от дузина машинарии, включително и от машината за излъскване на подове, използвана във военните болници, взех елементи от автомат за безалкохолни напитки, както и онези „ръце“, които се използват в атомните заводи за манипулации с всичко „горещо“. В цялата моя машина нямаше всъщност нищо ново; нов бе само начинът, по който я събрах. „Гениалното озарение“, което се изисква от закона, се състои в това да си намериш добър адвокат по патентно право.

А гениалното инженерно решение бе по-скоро в олекотеното производство; цялата машинка можеше да се сглоби от стандартни части, поръчани по католога „Суийт“, с изключение на две триизмерни профилни шайби и една печатна платка. Платката я получавахме от подизпълнител; шайбите майсторях сам в бараката, която наричахме нашата „фабрика“, като използвах автоматични инструменти —

излишъци от армията. Отначало аз и Майлс бяхме цялата поточна линия — с чуковете, пилите, бояджийския пистолет. Пилотният модел ни струваше 4317,09 долара; цената на първите сто парчета бе малко над 39 долара всяко — дадохме ги на лосанджелиска търговска фирма за 60 долара, тя пък ги пушна по 85. За да ги вземат всичките, се наложи да ги дадем на консигнация, тъй като не можехме да си позволим рекламна кампания, и едва ли не гладувахме, докато не започнаха да идват първите чекове. Сетне „Лайф“ пушна статия на две страници за „Наето момиче“ и... след това вече въпросът бе да успеем да намерим достатъчно работници, които да сглобяват чудовището.

Бел Даркин постъпи при нае малко след това. Майлс и аз чаткахме писмата си на една допотопна „Ъндъруд“ от 1908 г; взехме я на работа като машинописка и счетоводителка, наехме една електрическа машина с хубав шрифт и карбонова лента, а аз измислих „главата“ на бланките. Тогава бяхме изцяло затънали в работа, Пийт и аз спяхме в работилницата, а Майлс и Рики живееха в една къщурка наблизо. Оформихме юридическия си статус, за да защитим правата си. За да се основе корпорация трябва най-малко трима; дадохме на Бел част от дяловете и я назначихме за секретар-ковчежник. Майлс бе президент и главен мениджър; аз — главен инженер и председател на борда... с 51 на сто от акциите.

Искам да ви стане ясно защо държах да имам контролния пакет акции. Не бе от алчност; просто исках да си бъда сам началник. Майлс започна като наемен служител, аз му дадох кредит да стане акционер. Повече от 60 на сто от парите, с които започнахме, и 100 процента от изобретателската и инженерната работа бяха мои. Майлс не би могъл да направи „Наето момиче“, докато аз можех да го произвеждам с които и да е дузина съдружници или пък и без тях — макар че сигурно нямаше да успее да спечеля от това; Майлс бе бизнесмен, докато аз не бях.

Но исках да съм сигурен, че ще запазя контрола върху предприятието — дадох на Майлс също толкова голяма свобода по отношение на бизнеса... и както се оказа в крайна сметка — прекалено голяма.

„Наето момиче — М1“ се продаваше като топъл хляб, аз се бях заел да подобря машината и да монтирам истинска поточна линия, да назнача главен майстор, който да я управлява, сетне с най-голям кеф се

хванах да измислям нови домакински уреди. Дотогава бе мислено удивително малко за домакинския труд, макар той да е поне 50 на сто от цялата работа на света. В женските списания пишеха за „облекчаване на труда в дома“, за „функционалните кухни“, но това си бяха само бъртвежи; на снимките им се виждаха такива подредби на работните помещения, които по същество не се отличаваха от онези по шекспирово време; техническата революция, която бе заменила конската тяга с реактивния двигател още не бе стигнала до дома.

Придържах се към убеждението, че домакините са консервативни по същество. Никакви „машини в къщи“ — само приспособления, които да заместят изчезналите слуги, което ще рече — за чистене, готвене и гледане на деца.

Замислих се за мръсните прозорци и за онази ивица мръсотия върху емайлираната повърхност на ваната, която толкова трудно се изтърква, след като трябва да се сгънеш на две, за да я изчистиш. Така се роди един електростатичен уред, който бе в състояние да заличи мръсотията от която и да е гладка силикатна повърхност — прозорци, вани, тоалетни чинии — всичко от сорта. Това бе „Уили Прозореца“ — истинско чудо бе, че някой друг не го бе измислил преди мен. Задържах пускането му на пазара, докато не свалих цената му дотам, че хората да не могат да му устоят. Знаете ли колко струваше един час ръчно почистване на прозорците?

Задържах „Уили“ повече, отколкото това устройваше Майлс. Той искаше да започнем да го продаваме веднага, щом поевтинее достатъчно, но аз настоявах за още нещо: „Уили“ трябваше да се ремонтира лесно. Големият недостатък на повечето домакински уреди се състои в това, че колкото са по-добри и колкото повече неща вършат, толкова по-сигурно е, че ще се развалят точно когато се нуждаете най-много от тях — и ще е потребен специалист, който взема по пет долара на час, да ги накара да проработят отново. После същото ще се случи и следващата седмица — ако не е съдомиялната машина, ще е климатикът... обикновено късно вечерта в събота и то по време на снежна буря.

Аз исках моите устройства да работят и при това да работят, без да докарват притежателите си до инфаркт.

Ала уредите все някога се повреждат, дори и моите. Докато не дойде онзи велик ден, когато всички те ще се произвеждат без

движещи се части, машинариите ще продължават да се развалят. И ако натъпчеш една къща с всякакви уреди, все някои от тях ще се повредят.

Военната наука обаче постига резултати и войскарите бяха решили този проблем още преди години. Човек просто не може да си позволи да изгуби битка, да даде хиляди или милиони жертви, а може би — да изгуби и войната, само защото се е повредила някаква джаджа колкото палеца му. За военни цели се използваша доста хитри решения — „дуракоустойчиви“, дублиращи, „стенд-бай“ системи, „повтори три пъти командата“ и тъй нататък. Но онова тяхно решение, което имаше смисъл да се приложи и при домакинските уреди, бе принципът на блоковия монтаж.

Идеята е удивително проста: не поправяш, а заменяш. Искан всяка част на „Уили Прозореца“, която би могла да се повреди, да е в заменяем блок, а с машината да върви и комплект резервни блокове. Някои компоненти ще се изхвърлят направо, други ще се изпратят на ремонт, но самият „Уили“ никога няма да е повреден по-дълго време от необходимото да се замени даден блок.

Тогава аз и Майлс се скарахме за първи път. Аз твърдах, че решението кога да се премине от пилотния модел към масовото производство, е инженерно решение; той — че било бизнес-решение. Ако не бях запазил контролния пакет във фирмата, „Уили“ щеше да излезе на пазара като поредното недодялано нововъведение, досущ като всички останали болнави и недоизкусурени в инженерно отношение „спестяващи труда“ уреди.

Бел Даркин успокои топката. Ако тя бе подкрепила натиска върху мен, може би щях да оставя Майлс да почне да продава „Уили“ преди да съм решил, че е готов, тъй като бях хлътнал по Бел толкова, колкото е възможно да хлътне един мъж.

Бел бе не само съвършената секретарка и офис-мениджър, тя си имаше и лични данни, които биха задоволили вкуса на Праксител,^[4] както и излъчване, което ми действаше така, както кочата билка^[5] — на Пийт.

След като първокласните секретарки са такава рядкост и след като една от най-добрите е съгласна да работи за неизвестна и бедна компания срещу по-ниско от стандартното заплащане, човек трябва да си зададе въпроса — Защо?; но ние дори не я попитахме къде бе

работила преди това, толкова се радвахме, че ни отърва от камарите бумаги, породени от продажбите на „Наето момиче“.

По-късно с негодувание бих отхвърлил всеки намек, че би трябвало да проверим Бел, защото тогава размерите на бюста ѝ сериозно бяха поразили здравия ми разум. Тя ме остави да ѝ обясня колко самотен бе животът ми, преди нейната поява, след което ми отвърна благо, че би трябвало да ме опознае по-добре, но че и тя изпитвала симпатия към моята особа.

Скоро след като потуши караницата ми с Майлс, тя се съгласи да сподели с мен съдбата си.

— Дан, скъпи, ти имаш заложи на велик човек... и се надявам, че аз ще съм жената, която би могла да ти помогне.

— Разбира се, че си ти!

— Ш-ш-ш-т, скъпи. Няма обаче да се омъжа за теб веднага, да те натоваря с дечурлига и да ти досадя до смърт. Първо ще работя с теб и ще изградим нашия бизнес. Сетне ще се оженим.

Аз ѝ възразих, но тя бе непреклонна.

— Не, скъпи. Предстои ни да изминем дълъг път — аз и ти. „Наето момиче“ ще стане велико име, като „Дженеръл илектрик“. Но когато се оженим, искам да забравя за бизнеса и да се посветя само на твоето щастие. Първо обаче ще се погрижа за благополучието и бъдещето ти. Довери ми се, скъпи.

И аз го направих. Тя не ми позволи да ѝ купя скъпия годежен пръстен, който бях избрал; вместо това, като годежен подарък ѝ прехвърлих част от акциите си. Тя ме увери, разбира се, че запазвам правото си на глас с тях. Като си мисля сега, не съм сигурен кой от двамата ни се сети пръв за този подарък.

След това заработих по-здраво от всякога, умувах над кофи за смет, които се самоизпразват, и над уред, който да изважда чиниите, след като съдомиялната машина свърши работата си. Всички бяха щастливи... всички, освен Пийт и Рики. Пийт игнорираше Бел като всяко друго нещо, което не одобряваше, но не можеше да промени, ала Рики бе наистина нещастна.

Моя грешка. Рики бе „моето момиче“ още от времето, когато бе шестгодишна в Сандия — с панделки и с големи, сериозни тъмни очи. Аз „щях да се оженим за нея“, когато порасне, и двамата ще се грижим за Пийт. Мислех си, че това е игра, която и двамата играем, и може би

си беше така, след като Рики бе сериозна само до такава степен, че да получи евентуално пълно попечителство върху котарака ни. Но знае ли човек какво става в съзнанието на едно дете?

Не съм особено сантиментален спрямо децата. Повечето от тях са малки дяволчета, които не се цивилизоват, докато не пораснат, а някои не успяват дори и тогава. Но Фредерика ми напомняше на собствената ми сестра на нейните години, пък и тя обичаше Пийт и се отнасяше добре с него. Мисля, че ме харесваше, защото никога не говорех назидателно (това ми бе противно от времето на собственото ми детство) и вземах на сериозно участието ѝ в скаутската организация. Рики бе добро дете, имаше си своето ненатрапчиво достойнство, не бе палава, не пискаше, не се катереше в скута на възрастните. Бяхме приятели, споделяхме отговорността за Пийт и, доколкото знаех, това, че бе „моето момиче“, бе част от изтънчената игра, която играехме.

Престанах да я играя, когато сестра ми и майка ми загинаха в деня, когато ни бомбардираха. Това не бе съзнателно взето решение — просто не ми се шегуваше вече и никога не се върнах към играта. Тогава Рики бе на седем години; когато Бел се присъедини към нас, бе на десет и може би на единайсет, когато Бел и аз се сгодихме. Ненавиждаше силно Бел, но мисля, че само аз го усещах, след като го изразяваше единствено чрез нежеланието да говори с нея — Бел наричаше това „свенливост“. а ми се струва, че и Майлс мислеше същото.

Но аз по-добре разбирах Рики и се помъчих да я уговоря. Опитвали ли сте да обсъждате с навлизащо в юношеството си дете нещо, което то не иска да обсъжда? Удоволствието е същото, като да крещите срещу някой баир и да слушате ехото си. Мислех си, че на Рики ще ѝ мине, когато осъзнае колко обичлива бе Бел.

При Пийт нещата стояха по-различно и ако не бях влюбен, щях да открия в поведението му сигурен знак, че аз и Бел никога няма да постигнем разбирателство. Бел „харесваше“ котарака ми — о, разбира се, разбира се! Обожаваше котките, обичаше едва зараждащата се плешивина на темето ми, възхищаваше се на избора ми на ресторанти, въобще харесваше всичко у мен.

Но едно е да харесваш котки, друго е да си коткар.

Хората се делят на коткари и на всички останали, които навярно са мнозинство, което не може да търпи „безвредната, но необходима котка“. Ако се опитат — поради вежливост или някаква друга причина, — то им личи, защото не знаят как да се отнасят към котките, а котешкият протокол е много по-строг от дипломатическия.

Той се основава на личното достойнство и взаимното уважение и притежава духа на *dignidad de hombre*^[6] на един латиноамериканец, когото можете да обидите само с риск за живота си.

Котките нямат чувство за хумор, притежават ужасно напompено ego и са много докачливи. Ако някой ме попита струва ли си да се грижиш за тях, ще бъда принуден да отговоря, че логична причина не съществува. По-скоро бих обяснил на някого, който мрази сирената с остри подправки, защо „би трябвало“ да харесва Лимбургер-а. Въпреки това изцяло симпатизирам на онзи мандарин, който отрязал ръкава на безценната си бродирана дреха, за да не събуди заспалото върху него коте.

Бел се стремеше да демонстрира, че „харесва“ Пийт, като го третираше като куче... затова той я издраска. Сетне, бидейки разумен котарак, той изчезна бързешком и за щастие стоя навън достатъчно дълго — инак щях да го напердаша, а Пийт никога не е бит, не и от мен. Да удариш котка е безполезно; котката може да бъде приучена на дисциплина само с търпение и никога — чрез бой.

И тъй, сложих йод на драскотините на Бел, сетне се опитах да ѝ обясня в какво бе сбъркала.

— Съжалявам, че се случи, ужасно съжалявам! Но то ще стане отново и отново, ако се опиташ пак да го направиш!

— Но аз само го галех!

— Е, да... но не го галеше като коте, а като куче. Никога не бива да потупваш котка, трябва само да я галиш. Никога не трябва да правиш резки движения, когато си в обсега на лапите ѝ. Никога не бива да я докосваш, без да ѝ дадеш възможността да разбере намеренията ти... и винаги трябва да си сигурна, че те ще ѝ харесат. Ако не иска да бъде галена, тя ще приеме известно галене само от учтивост — котките са много учтиви, — но трябва да усетиш кога едвам издържа и да престанеш, преди търпението ѝ да се е изчерпило. — Поколебах се малко и додадох: — Ти не обичаш котки, нали?

— Какво? Ами, каква глупост! Разбира се, че ги обичам. — Ала допълни: — Предполагам обаче, че просто не съм общувала много с тях. Тя е доста докачлива, нали?

— Тя е той. Пийт е мъжкар. Не, всъщност не е докачлив, ако се отнасят добре с него. Но човек трябва да се научи как да се държи с котките. Ъ-ъ-ъ, никога не бива да им се присмива...

— Какво? И защо, за Бога?

— Не защото не са смешни; безкрайно комични са. Но те нямат чувство за хумор и това ги обижда. Е, котката няма да те издраска, загдето ѝ се надсмиваш; тя просто ще си излезе и сетне ще ти е трудно да се сприятелиш с нея. Но това не е толкова важно. Далеч по-важно е да знаеш как да вземеш една котка. Ще ти покажа, когато Пийт се върне.

Но Пийт не се върна, не и тогава, и аз не можах да ѝ покажа. След онзи случай Бел изобщо не го докосваше. Говореше му, държеше се така, сякаш го харесваше, но поддържаше дистанция, той — също. Скоро забравих за всичко това; не можех да позволя една толкова незначителна дреболия да ме усъмни в жената, която означаваше всичко за мен.

Проблемът с Пийт обаче по-късно едва не предизвика истинска криза. Бел и аз обсъждахме къде ще живеем след сключването на брака. Тя все още не искаше да определи датата, но прекарвахме доста време в обсъждане на подобни подробности. Аз настоявах за къща в стил „ранчо“ близо до фабриката; тя предпочиташе апартамент в града, поне докато можехме да си позволим имение в Бел Еър. Рекох:

— Скъпа, това не е разумно; аз трябва да съм близо до завода. Освен това, опитвала ли си да отглеждаш котка в градски апартамент?

— О, това ли било! Виж, скъпи, радвам се, че повдигна въпроса. Проучих сериозно въпроса за котките, наистина го направих. Ще го кастрираме. След това ще е много по-мил и напълно щастлив в апартамента.

Вторахих се в нея, не можех да повярвам на ушите си. Да превърнеш един стар воин в евнух? Да го превърнеш в украса на камината?

— Бел, ти не съзнаваш какво говориш!

Тя ми запуши устата със старото, добре познато „Ш-ш-ш-т, мама знае най-добре“, като изтъкна баналните аргументи на хората, които

вземат котките за своя собственост... как нямало да му навреди, че било за негово добро, как знаела колко много го ценя и че никога не би и помислила да ме лиши от него, как било наистина съвсем просто, съвсем безболезнено и разумно решение за всички.

Аз я прекъснах.

— Защо не ни уредиш и двамата?

— За какво, скъпи?

— Ами и мен — също. Ще бъда много по-хрисим, вечер ще си стоя вкъщи и никога няма да се скарам с теб. Както посочи сама, няма да боли и сигурно ще бъда много по-щастлив.

Тя се изчерви силно.

— Това е нелепо.

— Твоите думи — също.

Повече изобщо не спомена за това. Бел никога не допускаше дадено различие в мненията да се превърне в разправия; тя просто млъкваше и изчакваше. Ала и никога не се отказваше. Тя имаше по своему нещо котешко в характера си... и може би тъкмо заради това не можех да ѝ устоя.

С готовност изоставих темата. Бях затънал до гуша в „Гъвкавия Франк“, „Уили“ и „Наето момиче“ трябваше да ни донесат маса пари, но ми бе влязла муха в главата да изработя съвършената, всемогещата автоматична машина — многоцелевият слуга. Добре де, наречете го робот, макар това да е термин, с който е злоупотребявано многократно, а и аз изобщо нямах намерението да правя механичен човек.

Исках да създам агрегат, който да може да върши каквото и да е в един дом — да чисти и да готви, разбира се, но да върши и по-трудна работа, например да сменя пелените на бебето или лентата на пишещата машина. Вместо човек да има цяла конюшня от „Наети момичета“, „Уили Прозореца“, „Сестра-бавачка“, „Хари Домакина“ и „Градинаря Гюс“, исках съответният съпруг и съпруга да са в състояние да си купят една машина на цена... е, да речем колкото един добър автомобил, една машина, равностойна на слугата-китаец, за който бяхме чели, но никой от нашето поколение не бе виждал.

Ако можех да го постигна, щеше да е равностойно на втора Прокламация за еманципацията, освобождаваща жените от тяхното вековно робство. Исках да ликвидирам и изтърканата поговорка, че „работата на една жена никога не свършва“. Домашната работа си е

едно повтарящо се и ненужно блъскане; за мен, като инженер, тя бе истинска обида.

За да си остане проблемът в инженерната сфера, „Гъвкавия Франк“ трябваше да е почти изцяло сглобен от стандартни части и да не включва никакви принципно нови решения, фундаменталните изследвания не са работа за сам човек; машината трябваше да бъде доразвита въз основа на вече известните образци в занаята, инак нямаше да мога да се справя.

За щастие съществуваха ужасно много такива образци, а и аз не си бях губил времето, когато имах допуск до военните тайни. Онова, към което се стремях, не изискваше такава сложност, като нещата, които трябва да изпълни една управляема ракета.

Какво точно исках да върши „Гъвкавия Франк“? Отговорът е: каквато и да е работа, която човек върши у дома. Не се налагаше да играе карти, да се люби или да спи, но трябваше да прибере след игра на карти, да готви, да оправя леглата, да се грижи за бебетата — най-малкото трябваше да следи дишането на бебето и да повика някого, ако то се промени. Реших да не отговаря на телефонни обаждания, тъй като AT&T вече предлагаша под наем подобен апарат. Нямаше нужда и да отваря входната врата, понеже повечето съвременни домове разполагаха с автоматика за това.

Но, за да се справя с множеството си обязанности, той трябваше да разполага с ръце, очи, уши и мозък... достатъчно добър мозък.

Ръце можех да поръчам в компаниите за автоматизирана екипировка, които доставяха „ръцете“ и на „Наето момиче“, само че този път щях да искам от най-качествените, със сервоапарати с голям обseg и с по-чувствителна обратна връзка, изисквана за микроаналитични манипулации и измерване на радиоактивни изотопи. Същите компании можеха да доставят и очите — те можеха да бъдат по-опростени, след като „Франк“ нямаше да се нуждае да вижда и да извършва манипулации иззад дебели с метри бетонни щитове, както се прави това в атомните реактори.

Ушите можех да купя от поне дузина компании за аудио-визуална техника — щеше да се наложи обаче да проектирам някои платки, та ръцете да се контролират едновременно чрез визуалната, слуховата и осезателната информация — така, както действат и човешките ръце.

Човек може да разположи центрoвете за управление на маса операции в малко пространство, като използва транзистори и печатни платки.

На „Франк“ нямаше да му се налага да използва преносими стълби. Щях да направя врата му да се протяга като на щраус, а ръцете да се удължават като щипци. Дали бе необходимо да му придам способността да се качва и слиза по вътрешни стълбища?

Е, съществуваше инвалидна количка с електрическо захранване, която бе в състояние да го прави. Можех да купя една и да използвам шасито — така щях да огранича размерите на робота до размерите на шасито и теглото му дотолкова, доколкото можеше да издържи количката. Щях да свържа захранването и управлението на шасито с мозъка на „Франк“.

Истинската трудност бе мозъкът. Човек може да сглоби апарат, свързан по подобен на човешкия скелет начин, дори и много по-усъвършенстван. Може да му осигури достатъчно координирана система на управление, базирана на обратната връзка, така че да забива пирони, да търка подове и да чупи яйца — или да не ги чупи. Но докато не получи онова, което човек има между ушите си, апаратът няма да е човек, няма дори да е труп.

За щастие не се нуждаех от човешки мозък; необходим ми бе само покорен малоумник, способен да извършва в основни линии многократно повторяема домашна работа.

И тук вече идваше редът на Торсеновите запомнящи електроннолъчеви тръби. Междуконтиненталните ракети, с които отвърнахме на удара, „мислеха“ с Торсенови тръби; системите за управление на движението по пътищата в градове като Лос Анджелис използваха техни по-опростени варианти. Няма нужда да се впускаме в теорията на електроннолъчевите тръби, която дори в лабораториите на „Бел“ не се познава съвсем добре; важното е, че можеш да свържеш Торсенова тръба в командната верига, да пуснеш машината на ръчно управление, тръбата ще запамети какво е било извършено и след това ще може да управлява апарата и при повторното изпълнение, и при безброй следващи изпълнения. За една автоматизирана машина това е достатъчно; но за управляема ракета и за „Гъвкавия Франк“ ще трябва да добавите и паралелни вериги, които да дадат на машината възможност за преценка. Всъщност това не е истинска преценка (по

мое мнение една машина никога не може да преценява сама); паралелната верига е търсеца, нейното програмиране ѝ нарежда „търси това или онова в такива и такива граници; когато го намериш, изпълни базовите си команди“. Базовите команди могат да бъдат толкова сложни, колкото данни успееш да вложиш в една Торсенова тръба — а нейният капацитет е наистина внушителен! — и можеш да програмираш така „преценяващите“ вериги (които са на практика едни слабоумни драйвъри), че те да прекъсват изпълнението на базовите команди всеки път, когато цикълът не съвпада със записания в Торсеновата тръба оригинал.

Всичко това означава, че е необходимо да накарате „Гъвкавия Франк“ да прибере масата само веднъж, да изчисти чиниите от остатъци и да ги зареди в съдомиялната машина, оттам насетне той ще се справя сам с всички мръсни чинии, които се изпречат на пътя му. Дори още по-добре — той може да има контролна Торсенова тръба с предварително въведен запис и да се справи с мръсните чинии още първия път... и при това без да счупи нито една.

Монтирате му още една предварително програмирана тръба до първата и той ще може да преповие напиканото бебе и никога, ама никога, няма да го изхвърли в кофата за боклук, вместо използваните пеленки.

Квадратната глава на Франк можеше да побере с лекота стотина Торсенови тръби, всяка с електронна памет за различна домакинска задача. Накрая прибавяте защитна верига, свързваща всички „преценяващи“ драйвъри — верига, която да го накара да спре на място и да „вика за помощ“, ако се сблъска с нещо, което не се вписва в инструкциите му — така бебето няма да пострада, нито пък чиниите — да се изпотрошат.

И тъй, конструирах Франк върху основата на самоходна инвалидна количка. Приличаше на закачалка за шапки, съвкупляваща се с октопод... но, Господи, как само умееше да лъска приборите за хранене!

Майлс видя първия „Франк“, гледаше го как забърка мартини и го сервира, как сетне обиколи да изпразни и изтрие пепелниците (без изобщо да докосва чистите), да отвори прозореца, сетне да го затвори

и заключи, после — как отива до библиотеката ми и избърсва книгите в нея. Майлс сръбна от мартинито си и рече:

— Вермутът му е много.

— Аз така го харесвам. Но можем да му кажем да приготвя твоите коктейли по един начин, а моите — по друг, има празни тръби в главата си. В това именно се състои гъвкавостта му.

Майлс отпи още една глътка.

— Колко скоро може да влезе в производство?

— Ами, мисля да си поиграя с него още около десетина години. — И преди той да изстене, добавих: — Но би трябвало да сме в състояние да пуснем модел с ограничени възможности и за пет.

— Глупости! Ще ти осигурим достатъчно помощници и масовият модел ще е готов за шест месеца.

— Как ли пък не! Това е моят *magnum opus*^[7]. Няма да го пусна, докато не се превърне в истинско произведение на изкуството... с около една трета по-малък на размери, всичко, с изключение на Торсеновите тръби — заменяемо, и толкова гъвкав, че не само ще разхожда котката и ще къпе бебето, но и ще играе пинг-понг, ако клиентът е готов да плати за допълнителното програмиране. — Хвърлих му едно око: „Франк“ безшумно почистваше праха от писалището ми, като поставяше всяка вдигната хартийка точно там, откъдето я бе вдигнал. — Макар че няма да е забавно да играеш пинг-понг с него; той никога няма да сгреша. Не, предполагам, че ще можем да го научим да пропуска, ако му поставим верига за произволен избор. Хм... да, бихме могли. И ще го направим, това ще е много добра демонстрация при продажбите.

— Една година, Дан, и нито ден повече. Ще наема някой от „Льови“ да ти помогне с дизайна.

Рекох:

— Майлс, кога най-сетне ще разбереш, че аз съм шефът в инженерната работа? След като веднъж ти го предам, той е твой... но не и секунда преди това.

— И все пак, вермутът в мартинито му е много — отвърна Майлс.

Човърках го с помощта на механиците от фабриката, докато Франк не престана да изглежда като кола, попаднала в серийна катастрофа и заприлича на нещо, с което може и да се попохвалиш пред съседите. Междувременно изчистих цял куп дефекти от системата му за управление. Научих го дори да гали Пийт и да го чеше по гушата по начин, който да се нрави на котарака — и, повярвайте ми, това изискваше такъв обем точна негативна обратна връзка, колкото се използва и в приборите на атомните лаборатории. Майлс не ме притесняваше, макар да идваше от време на време да види докъде съм стигнал. Работех повече нощем, след като вечерях с Бел и я изпратех до дома ѝ. През по-голямата част от деня спях, отивах на работа в късния следобед, подписвах всички книжа, които Бел ми бе подготвила, проверявах какво е свършено във фабриката през деня, сетне извеждах отново Бел на вечеря. Не се опитвах да върша нещо преди това, тъй като от творческата работа човек започва да вонява като пръч. След усилна работа в лабораторията през нощта не можеше да ме понася никой, освен Пийт.

Един ден тъкмо привършвахме с вечерята, когато Бел ме попита:

— Ще се връщаш ли в завода, скъпи?

— Разбира се. Защо не?

— Добре. Защото Майлс ще ни чака там.

— А...

— Той иска да се проведе събрание на акционерите.

— Събрание на акционерите ли? Защо?

— Няма да продължи дълго. Всъщност, скъпи, напоследък не обръщаш много внимание на бизнеса на фирмата. Майлс държи да уточни някои въпроси и да очертае стратегията.

— Придържам се към инженерната работа. Какво друго би трябвало да върша за фирмата?

— Нищо, скъпи. Майлс казва, че няма да отнеме много време.

— Какво се е случило? Да не би Джейк да не се справя с поточната линия?

— Моля те, скъпи. Майлс не ми каза защо точно свиква събрание. Допий си кафето.

Майлс ни чакаше в завода. Ръкува се тържествено, сякаш не се бяхме виждали цял месец.

— Майлс, за какво е всичко това? — попитах аз.

Той се обърна към Бел.

— Би ли съобщила дневния ред?

Дори само това би трябвало да ми подсказже, че Бел излъга, като каза, че Майлс не ѝ бил обяснил какво си е наумил. Но тогава изобщо не си го помислих — по дяволите, аз вярвах на Бел! — а и вниманието ми бе отвлечено от нещо друго: Бел отиде до сейфа, завъртя топката и го отвори. Рекох:

— Между другото, скъпа, снощи се опитах да го отворя и не успях. Да не си променила комбинацията?

Тя вадеше някакви книжа и не се обърна.

— Не ти ли казах? Охраната ме помоли да я сменя, след опита за обир миналата седмица.

— О, така ли? Тогава най-добре ще е да ми кажеш новите числа, инак някоя нощ ще ми се наложи да ти телефонирам в съвсем отвратителен час.

— Разбира се.

Тя затвори сейфа и сложи някаква папка на масата, която използвахме за заседания. Майлс се прокашля и рече:

— Хайде да започваме.

Аз отвърнах:

— Добре. Скъпа, щом като това ще е официално събрание, предполагам няма да е зле да го стенографираш... Тъй, сряда, осемнайсети ноември 1970 година, 9.20 часа вечерта, всички акционери присъстват — запиши имената ни — събранието ръководи Д.Б.Дейвис, председател на борда. Някакви стари дела?

Нямаше.

— Добре. Майлс тогава ти имаш думата. Някакви нови проблеми в бизнеса?

Майлс пак се прокашля.

— Искам да направя преглед на фирмената стратегия, да представя програма за бъдещето и да предложа на борда да обсъди едно предложение за външно финансиране.

— За външно финансиране ли? Не ставай глупав, фирмата е добре финансово и с всеки месец положението ѝ се затвърждава. Какво има, Майлс? Да не би текущата ти сметка да не те задоволява? Можем да я увеличим.

— Няма да останем в това стабилно положение при изпълнението на новата програма. Трябва ни разширяване на капиталовата структура.

— Каква нова програма?

— Моля те, Дан. Направил съм си труда да я напиша в подробности. Нека Бел ни я прочете.

— Ами... добре.

Ако пропуснем бомбастичните приказки — като всички юристи той силно си падаше по многосричните думи — Майлс искаше три неща: а) да ми вземе „Гъвкавия Франк“, да го даде в ръцете на производствен екип и да го изкара на пазара без всякакво забавяне; б) — но аз го спрях още на първата точка.

— Не!

— Почакай малко, Дан. Като президент и главен мениджър определено имам правото да представя идеите си в подреден вид. Спести си коментарите за после. Нека Бел дочете текста.

— Е... добре. Но отговорът пак ще е „не“.

Точка „б“ по същество съдържаше следното: че трябва да престанем да се тътрим като каруца само с един впрегнат кон. Разполагаме с нещо голямо, толкова голямо, колкото е бил автомобилът навремето, и се намираме още в началото; ето защо трябва веднага да се разширим, да създадем организация за търговия в национален и световен мащаб, със съответстващото й производство.

Започнах да барабаня с пръсти по масата. Можех да си се представя като главен инженер на подобна групировка. Сигурно даже няма да ми оставят и чертожната дъска, а ако хвана поялника, профсъюзът веднага ще вдигне стачка. Със същия успех бих могъл да остана във войската и да се опитам да стана генерал.

Не ги прекъснах обаче. Точка „в“ гласеше, че не можем да направим всичко това с жълти стотинки; ще са необходими милиони. „Маникс ентърпрайсис“ ще осигури капитала — за целта ние ще им продадем всичко — акции, производствени сгради и „Гъвкавия Франк“ и ще се превърнем в дъщерна компания. Майлс ще остане мениджър на клона, аз — главен инженер на разработките, но добрите стари дни на свобода вече ще са свършили; и двамата ще бъдем наемни работници.

— Това ли е всичко? — попитах.

— Хм... да. Хайде да го обсъдим и да гласуваме.

— Надявам се, че поне ще ни оставят правото да седим вечер пред вратата на колибите си и да пеем спиричуъли.

— Това не е шега, Дан. Така трябва да стане.

— Аз не се шегувам. Един роб се нуждае от известни отстъпки, за да си държи устата затворена. О'кей, дойде ли моят ред?

— Давай.

Излязох с контрапредложение — то отдавна зрееше в главата ми. Исках да се отървем от производството. Джейк Шмит, нашият производствен шеф, бе свестен мъж; въпреки това непрекъснато ме измъкваша от сладката творческа мъгла, за да оправям разни дефекти в производството — което е все едно да те измъкнат от топлото легло и да те хвърлят в ледена вода. Това бе истинската причина да работя толкова време нощем и да стоя далеч от завода през деня. С придобиването на още излишни сгради и след като вече се обмисляше пускането и на нощна смяна, можех да видя как идва времето, когато нямаше да имам спокойствието да творя, дори и да отхвърлим този напълно неприемлив план да си ги мерим с „Дженърл мотърс“ и „Консолидейтид“. Определено не бях зодия Близнаци: не можех да бъда едновременно и изобретател, и мениджър по производството.

Затова предложих вместо да се разширяваме, да се свием — да продадем на някого лицензите за производството на „Наето момиче“ и „Уили Прозореца“ и да тънем в дивиденди от лицензите. Когато „Гъвкавия Франк“ е готов, ще продадем лиценза и за него. Ако „Маникс“ искат да вземат лицензите, като наддадат най-много за тях, чудесно! Междувременно ще си сменим името на Изследователска корпорация „Дейвис и Джентри“, ще си останем само тримата плюс някой и друг техник, който да ми помага да сглобявам новите машинки. Майлс и Бел само ще си седят и ще броят пристигащите купища пари.

Майлс бавно поклати глава.

— Не, Дан. Продажбата на лицензи ще ни донесе пари, вярно е. Но не и толкова, колкото ще спечелим, ако произвеждаме сами.

— Дявол да го вземе, Майлс, ние няма да произвеждаме сами; тъкмо в това е работата. Ще продадем душите си на „Маникс“. А що се отнася до парите, ти колко искаш? Можеш да използваш едновременно

само една яхта и един плувен басейн... и можеш да ги имаш и двете още до края на годината, стига да ги искаш.

— Не ми трябва.

— Какво ти трябва тогава?

Той вдигна глава.

— Дан, ти искаш да изобретяваш. Планът ми ти дава тази възможност плюс всичката помощ и необходимите средства — толкова, колкото потръбват. Аз пък искам да ръководя голям бизнес. Един наистина голям бизнес. Имам таланта за това. — Погледна към Бел. — Не искам да прекарам живота си тук, в средата на пустинята Мохаве в ролята на бизнес-мениджър на един самотен изобретател.

Вторачих се в него.

— Не говореше такива приказки в Сандия. Нима искаш да се оттеглиш, татенце? На Бел и на мен ще ни е неприятно да си отидеш... но щом като си решил така, предполагам, че ще мога да ипотекирам фабриката или нещо подобно и да изкупя дела ти. Не искам да се чувстваш обвързан.

Бях потресен до дъното на душата си, но щом старият Майлс бе толкова настойчив, нямах никакво право да го принуждавам да играе по моята свирка.

— Не, не искам да изляза; искам да се разширим. Ти чу предложението ми. Това е официален ход, който изисква решение на корпорацията. И аз държа на него.

Предполагам, че съм изглеждал изненадан.

— Значи настояваш да го направим по съответния начин? Добре, Бел, резултатът от гласуването е „не“. Протоколирай го. Аз обаче няма да издигам официално контрапредложението си тази вечер. Ще го обсъдим, ще разменим мнения. Искам да останеш доволен, Майлс.

Майлс продължи да упорства:

— Нека го направим както трябва. Обявявай, Бел.

— Добре, сър. Майлс Джентри, акции с право на глас номера...

— Тя прочете серийните номера. — Какъв е вашият глас?

— Да.

Тя го записа в книгата.

— Даниел Б. Дейвис, акции с право на глас с номера... — Изчете отново поредицата от числа; не се вслушах във формалностите. — Какъв е вашият глас?

— Не. И с това нещата приключват. Съжалявам, Майлс.

— Бел С. Даркин — продължи тя, — акции с право на глас с номера... — Отново изрецитира номерата. — Гласувам с „да.“

Ченето ми увисна, сетне успях някакси да поема дъх и да възразя:

— Но, мила, не можеш да го направиш! Това са твои акции, така е, но знаеш прекрасно, че...

— Обяви резултата — изръмжа Майлс.

— Гласовете „за“ са мнозинство. Предложението се приема.

— Запиши го в протокола.

— Да, сър.

Следващите няколко минути бяха минути на объркване. Първо ѝ се разкрещях, сетне се опитах да я вразумя, после се озъбих и ѝ казах, че онова, което направи, не бе честно — вярно, бях ѝ приписал част от акциите, но и тя, и аз знаехме, че с тях гласувам аз, че нямам намерение да се разделя с контрола върху компанията, че това бе само един годежен подарък — просто и ясно. По дяволите, миналия април аз дори платих данък общ доход върху акциите. Ако тя бе в състояние да ми скрои такъв номер, докато сме само сгодени, на какво ли щеше да прилича бракът ни?

Тя ме погледна право в очите и лицето ѝ ми се стори някакси непознато.

— Дан Дейвис, ако смяташ, че още сме сгодени, след онова, което ми изприказва, то тогава си дори по-глупав, отколкото съм те смятала винаги. — Обърна се към Джентри. — Ще ме изпратиш ли до дома, Майлс?

— Разбира се, мила моя.

Понечих да кажа нещо, но се отказах, и се измъкнах оттам без шапката си. Беше крайно време да си тръгна, инак навярно бих убил Майлс, тъй като сърцето не ми даваше да вдигна ръка срещу Бел.

Разбира се, не можах да заспя. Към четири сутринта станах, обадих се тук и там по телефона и в пет и половина бях пред завода с един пикап. Отидох до портата с намерението да я отключа и да закарам пикапа до товарната рампа, за да натоваря „Гъвкавия Франк“ през задните канати на колата — „Франк“ тежеше към двеста кила.

Катинарът на портата бе сменен.

Прехвърлих се през оградата, разранявайки се на бодливата тел. Вътрешната врата нямаше да ми създаде проблеми, тъй като във фабриката имаше стотици инструменти, с които човек да се справи с един катинар. Но и бравата на входната врата бе сменена.

Гледах я и се чудех дали ще ми е по-лесно да строша някой прозорец с щанга от колата или да извадя крика и да го наглася между рамката на вратата и бравата, но тогава някой извика:

— Ей, ти! Горещите!

Не си вдигнах ръцете, но се обърнах. Мъж на средна възраст бе насочил към мен чифте, достатъчно голямо да бомбардира с него града.

— Кой, по дяволите, си ти?

— А ти кой си?

— Аз съм Дан Дейвис, главният инженер на тая фабрика.

— О, така ли? — Той се поуспокои малко, но продължаваше да държи ръчната си минохвъргачка насочена срещу мен. — Да, приличате си с описанието. Но ако носите някакъв документ за самоличност, най-добре ми го покажете.

— Защо? Аз пръв попитах кой си ти?

— Аз ли? Не ме познавате. Името ми е Джо Тод, от Пустинната охранителна и патрулна компания. Имаме частен лиценз. Би трябвало да знаете кои сме; вие сте ни клиенти за нощната охрана от месеци. Но тази нощ съм на специален пост.

— Тъй ли? Тогава ако са ти дали ключ за туй място, използвай го. Искам да вляза. И престани да ме сочиш с това пушкало.

Той продължаваше да се цели в мен.

— Не мога да го направя, мистър Дейвис. Първо, нямам ключ. Второ, имам конкретни заповеди относно вас. Не можете да влезете вътре. Ще ви пусна да си идете през портата.

— Искам да отвориш, инак сам ще вляза.

Огледах се за някой прът да счупя прозорец.

— Моля ви, мистър Дейвис...

— А?

— Много ще ми е неприятно, ако настоявате, истина ви казвам. Защото не мога да гарантирам, че ще ви улуча в краката; не съм много добър стрелец. И ще се наложи да стрелям в корема. Това пушкало е заредено с куршуми с мек връх; ще стане касапница.

Предполагам, че тъкмо това ме накара да променя решението си, макар да ми се щеше да вярвам, че е било нещо друго; сиреч, като погледнах отново през прозореца, видях, че „Гъвкавия Франк“ не бе там, където го бях оставил.

След като ме пусна да изляза през портата, Тод ми подаде един плик.

— Казаха ми да ви го дам, ако дойдете.

Прочетох го в кабината на пикапа. Ето какво пишеше в писмото:

18 ноември 1970

Драги господин Дейвис,

На редовно събрание на борда на директорите, проведено на тази дата, бе взето решение да се прекрати всякаква ваша връзка (освен като акционер) с корпорацията, съгласно параграф три от вашия договор. Умоляваме ви да не навлизате в територии, собственост на корпорацията. Личните ви книжа и вещи ще ви бъдат изпратени по най-бърз и безопасен начин.

Бордът иска да изрази благодарността си за вашата дейност и съжالياва, че различия в мненията за бъдещата стратегия ни принуждава да предприемем тази стъпка.

Искрено ваш,

Майлс Джентри, председател на борда и главен мениджър.

Приподписано от

Б.С.Даркин, секретар-ковчежник.

Прочетох го дважди, преди да си спомня, че никога не съм сключвал какъвто и да е договор с корпорацията, в който да има параграф трети, четвърти или какъвто и да е друг.

По-късно същия ден куриер донесе в мотела, където държах чистото си бельо, един пакет. Той съдържаше шапката ми, писалката, резервната ми логаритмична линейка, доста книги и лични писма,

както и някои документи. Но в него липсваха бележките и чертежите на „Гъвкавия Франк“.

Някои от документите бяха много интересни. Моят „договор“ например — естествено в него пишеше, че параграф трети им дава възможност да ме изхвърлят без предупреждение с компенсация от три месечни заплати. По-интересен бе обаче параграф седми. Той бе осъвременена версия на „кучешки договор“^[8] — в който работникът се съгласява да не развива конкурентна дейност, но може да бъде нает отново от предишния си работодател; това ще рече, че можех да се върна на работа по всяко време, когато поискам, с протегнатата шапка в ръка и да моля Майлс и Бел да ми дадат работа — може би затова ми бяха върнали шапката.

Но цели пет години не можех да работя върху домакински уреди, без първо да получа разрешението им. По-скоро бих си прерязал сам гърлото.

Имаше копия от надлежно заверени документи за преотстъпване от мен на „Наето момиче инк.“ на всички патенти: за „Наето момиче“ и „Уили Прозореца“, както и на още няколко дреболии. („Гъвкавия Франк“ не бе патентован, разбира се — е, поне аз мислех, че не е патентован; щях да узная истината по-късно).

Никога не бях преотстъпвал патентите си, дори формално не бях давал разрешение за използването им от „Наето момиче инк.“; корпорацията бе мое собствено творение и изобщо не бях изпитвал необходимостта да бързам.

Последните три неща в пакета бяха моите сертификати за притежание на акции (онези, които не бях подарил на Бел), заверен чек, придружен от писмо, което обясняваше всичко вписано в чека — натрупалата се заплата, минус направените разходи по текущата сметка, тримесечна заплата, във връзка с уволнението без предупреждение, пари, които бих могъл да ползвам във връзка с отказа по параграф седми... и хиляда долара премия в знак на „признание за свършената работа“. Последното наистина бе много мило от тяхна страна.

Докато препрочитах тази изумителна сбирка от документи, осъзнах, че очевидно не бях постъпвал много умно, като подписвах на доверие всичко, което Бел ми поднасяше. Нямахме никакво съмнение, че подписите под документите бяха мои.

На другия ден вече бях достатъчно спокоен, за да обсъдя нещата с адвокат, един разтропан и алчен адвокат, който нямаше да се погнуса да хапе и дращи в близък бой. Отначало бе много навит да поеме работата срещу процент при евентуален успех. Но след като приключи с преглеждането на моите експонати и след като изслуша подробностите, се облегна назад и скръсти ръце на търбуха си с кисело изражение.

— Дан, ще ти дам един безплатен съвет.

— Е, и?

— Не предприемай нищо. Напълно си загубен.

— Но нали каза, че...

— Знам какво съм казал. Те са те изиграли. Но как можеш да го докажеш? Действали са достатъчно хитро; можели са дори да ти отмъкнат всички акции и да те оставят без пукнат грош. Оставили са ти всъщност толкова, колкото би могъл да очакваш в рамките на разумното, ако всичко бе минало както трябва и ти би се отказал, или ако пък те уволнят — както и са очаквали — поради различия във фирмената стратегия. Дали са ти всичко дължимо... плюс мизерните хиляда долара в знак, че не изпитват лоши чувства.

— Но аз не съм имал договор! Никога не съм преотстъпвал тези патенти!

— Книжата сочат друго. Признаваш, че подписът е твой. Може ли някой да потвърди казаното от теб?

Замислих се. Определено не можеше. Дори и Джейк Шмит не знаеше нищо за онова, което ставаше в кантората. Единствените свидетели бяха... Майлс и Бел.

— А сега — относно прехвърлянето на този пакет от акции — продължи той, — там е единствената ни възможност да пробием в цялата тая бъркотия. Ако ти...

— Но това е единствената сделка в целия куп, която е наистина законна. Аз ѝ приписах тези акции.

— Да, но защо? Ти казваш, че си ѝ ги дал като годежен подарък, очаквайки брак. Няма значение как е гласувала тя; това не ни интересува. Ако можеш да докажеш, че си ѝ ги прехвърлил като годежен подарък в очакване на брак и че тя е знаела това, когато ги е приела, тогава можеш да я принудиш или да се омъжи, или да развали годежа. Като в делото Макнълти срещу Роудс. Тогава отново си

възвръщаш контролния пакет и ги изритваш. Можеш ли да го докажеш?

— По дяволите, аз вече не искам да се женя за нея. Не я искам.

— Това си е твой проблем. Но да караме едно по едно. Разполагаш ли със свидетели или с някакви доказателства, писма или нещо от сорта, които да подсказват, че тя е приела подаръка, съзнавайки, че ѝ го правиш като на бъдеща своя съпруга?

Замислих се. Разбира се, че имах свидетели... същите двамина. Майлс и Бел.

— Виждаш ли сега? След като не разполагаш с нищо, освен с твоите показания срещу показанията на двамина, плюс купчина подписани от теб доказателства, не само че няма да стигнеш доникъде, но и можеш да попаднеш с диагноза параноя в една от онези „фабрики“ за производство на Наполеоновци. Съветът ми е да си намериш работа в някоя друга област... или в най-лошия случай да хвърлиш къч на „кучешкия“ им договор, като започнеш конкурентен бизнес; ще ми е интересно да видя как ще издържат, стига да не ми се налага аз да те защитавам. Но не ги обвинявай в заговор. Ще спечелят, сетне ще те осъдят и ще ти вземат и онова, което са ти отпуснали.

Той се изправи.

Вслушах се само в част от съвета му. На партера в същата сграда имаше бар; влязох в него и изпих две-три, а може би и девет питиета.

Имах достатъчно време, за да си спомня всичко това, докато пътувах с колата към Майлс. След като почнахме да печелим добре, той се бе преместил с Рики в една хубава къща под наем в долината Сан Фернандо, за да избяга от убийствената жега на пустинята Мохаве; пътуваше дотам и обратно с военните самолети. Зарадвах се, като се сетих, че Рики не си е вкъщи; тя бе в Девическия скаутски лагер край Голямото мечо езеро; не исках да рискувам Рики да стане свидетелка на караница между мен и пастрока ѝ.

Пътувах броня до броня с останалите коли в тунела Сепълвида, когато ми хрумна, че няма да е зле да се освободя от сертификата за акциите си в „Наето момиче“, преди да се срещна с Майлс. Не очаквах груб сблъсък (освен ако не го започнех самият аз), но просто ми се стори, че идеята си струва... бях изпълнен непрекъснато с подозрения,

досуц като котка, чиято опашка е била прищипана веднъж от летяща врата, след което винаги внимава.

Да го оставя в колата? Да предположим, че ме окошарят за опит за убийство или побой; няма да е разумно документът да е в колата, когато я откарат и конфискуват.

Можех да го пратя по пощата до себе си, но напоследък пощата ми бе до поискване, след като се местех от хотел в хотел, веднага щом ме усетеха, че държа котарак.

Най-добре ще е да го пратя на някого, комуто мога да се доверя.

Ала списъкът бе съвсем къс.

И тогава си спомних за някого, комуто наистина можех да се доверя.

На Рики.

Може да ви се сторя абсолютен тъпанар — да се доверя на жена, веднага след като ме е прецакала именно жена. Но случаят е друг. Познавах половината от живота на Рики и знаех, че ако на света имаше някое честно човешко същество, то това бе Рики... а и Пийт бе на същото мнение. Освен това Рики нямаше онези физически данни, които да замъглят ума на един мъж. Женствеността ѝ личеше единствено върху лицето; още не се бе отразила на фигурата ѝ.

След като успях да се измъкна от задръстването в тунела Сепълвида намерих една дрогерия; там купих марки, един голям и един малък плик и няколко листа за писма. Ето какво ѝ написах:

Скъпа Рики-тики-тави^[9],

Надявам се скоро да се видим, но докато това стане, те моля да пазиш приложените в плика документи. Това е тайна само между теб и мен.

Спрях и се замислих. По дяволите, ако нещо станеше с мен... дори и една автомобилна катастрофа, каквото и да е, което да причини спиране на дишането... додето това е у Рики, в крайна сметка всичко щеше да попадне в ръцете на Майлс и Бел. Освен ако не измислех нещо да го предотвратя. Осъзнах го, когато вече подсъзнателно бях стигнал до решението да се откажа от сделката за Студеното спане. Изтрезняването и лекцията, която докторът ми изнесе, бяха втвърдили

волята ми; нямаше да избягам, щях да остана и да се боря — а този сертификат за притежание на акции бе най-доброто ми оръжие. Той ми даваше правото да преглеждам счетоводните книжа; възможността да си пъхам носа във всяко и във всички дела на компанията. Ако отново се опитаха да ме възпрепятстват да вляза с нает охранител, можех просто да се върна с адвокат, помощник-шериф и със съдебно решение.

Можех да ги призова и в съда. Може би нямаше да спечеля, но щеше да се размирише и навярно това щеше да накара хората от „Маникс“ да се замислят дали да изкупят активите на фирмата ни.

Може би изобщо не трябваше да го пращам на Рики.

Не, ако нещо се случеше с мен, исках пакетът с акциите ми да остане именно нейно притежание. Рики и Пийт бяха цялото ми „семейство“. Продължих да пиша:

Ако случайно не се видим в продължение на година, то знай, че с мен нещо се е случило. Ако стане така, погрижи се за Пийт, стига да го намериш — и без да казваш никому, отнеси приложения плик в Банк ъф Америка, дай го на някой отговорен служител и поискай да го отвори.

С обич и целувки, Чичо Дани

После взех друг лист и написах:

„3 декември 1970 г., Лос Анджелис, Калифорния. Срещу един долар, платим в брой, предавам на съхранение — тук описах всички необходими данни и серийните номера на акциите си в «Наето момиче инк.» — в Банк ъф Америка в доверителен фонд на името на Фредерика Вирджиния Джентри, който да ѝ бъде прехвърлен на двацет и първия ѝ рожден ден.“

След това се подписах. Намерението ми бе изразено ясно и това бе най-доброто, което можех да измисля в една дрогерия и с джукбокс, който реवेशе в ухото ми. Така Рики щеше да получи акциите, ако нещо се случи с мен, а пък аз бях сигурен, че Майлс и Бел не можеха да ѝ ги грабнат от ръцете.

Но ако всичко се развиеше нормално, можех просто да помоля Рики да ми даде плика, когато се върна. Като не използвах формуляра за преотстъпване на гърба на сертификата, избягах необходимостта едно непълнолетно дете да се подписва; заявлението ми беше напълно достатъчно.

Запечатах сертификата за акциите и придружаващото го писмо за преотстъпване в по-малкия плик, сложих го заедно с писмото до Рики в по-големия, адресирах го до Рики в Девическия скаутски лагер и го пуснах в кутията до дрогерията. Забелязах, че пощата трябва да бъде вдигната след около четирийсет минути и се качих пак в колата си; изпитвах някакво безгрижие... не защото бях опазил акциите си, а защото бях решил по-големите си проблеми.

Е, може би не бях ги „решил“, но бях решен да се възправа срещу тях, а не да избягам или да изпълзя в някой ров и да се правя на Рип ван Уинкъл^[10]... Разбира се, че исках да видя 2000-а година, но ако само си представех, можех наистина да я видя... щях да съм на шейсет, тоест, все още, да се надяваме, достатъчно млад, за да подвиквам подир момичетата. Няма закъде да се бърза. Да прескочиш в следващия век с едно дълго спане не би задоволило когото и да е — все едно да видиш края на даден филм, без да знаеш какво е станало преди това. Човек трябва да се наслади на следващите трийсет години в тяхната последователност; щях да го осъзная напълно едва когато стигнех до 2000-а година.

Междувременно ми предстоеше първокласна битка с Майлс и Бел. Може би нямаше да спечеля, но поне щях да съм сигурен, че съм им дал истински бой — както когато Пийт се връщаше у дома, кървящ на шест места, но настоявайки:

— Да беше видял другия котарак!

Не очаквах много от разговора тази вечер. Всичко щеше да се сведе до официално обявяване на война. Възнамерявах да лиша Майлс от спокоен сън... а той пък можеше да позвъни на Бел и да развали и нейния.

[1] Даниел Бун (1734–1820) — легендарен пионер в усвояването на Дивия Запад, един от първите американски заселници в Кънектикът — Бел.прев. ↑

[2] Schrecklichkeit (нем.) — ужасия, страхотия — Бел.прев. ↑

[3] Авторът очевидно има предвид Баст (Бастет) — богиня на радостта и веселието в египетската митология. Котката е свещено животно на тази богиня. Баст е била изобразявана във вид на жена с котешка глава. Бубастис е бил център на нейния култ. разцветът на който се отнася към XXII династия (Бубастиди) — X-VIII в. пр.н.е. — Бел.ред. ↑

[4] Праксител — велик древногръцки скулптор — Бел.прев. ↑

[5] Коча билка — *Pereta cataria*, бот. — Бел.прев. ↑

[6] Dignidad de hombre (исп.) — човешко достойнство — Бел.прев. ↑

[7] Magnum Opus (лат.) — делото на живота — Бел.прев. ↑

[8] „Кучешки договор“ — неизгодни задължения, които се налагат на работника при постъпването му на работа — Бел.прев. ↑

[9] Рики-тики-тави — мангуста, герой от „Книга за джунглата“ на Ръдиард Киплинг — Бел.ред. ↑

[10] Рип ван Уинкъл — герой от едноименната новела на Уошингтън Тървинг, който проспал двайсет години в гората. — Бел.ред. ↑

3.

Когато пристигнах до дома на Майлс, вече си подсвирквах. Бях престанал да се ядосвам на безценната двойка и докато изминавах последните петнайсет мили измъдрих две чисто нови джаджи, всяка от които можеше да ме направи богат. Едната от тях бе чертожен автомат, който действа на принципа на електрическата пишеща машина. Предполагах, че трябва да има поне петдесет хиляди инженери само в Щатите, които всеки ден се превиваха над чертожната маса и мразеха това, защото те удря в бърбеците и ти разваля очите. Не че не искаха да проектират — напротив, искаха, — но това бе прекалено тежка физическа работа.

Тази машинарийка щеше да им позволи да си седят в някой голям фотьойл, да си натискат клавишите и картинката да се изрисува върху статива над клавиатурата. Натискаш едновременно три клавиша и хоризонталната линия се появява там, където я искаш; натискаш друг клавиш и я връзваш с вертикална линия, натискаш два клавиша, после още два в последователност и изрисуваш линия под точно определен наклон.

Бога ми, срещу малка допълнителна сума, можех да добавя и втори статив, за да получи архитектът възможността да проектира изометрично (най-лесният начин на проектиране) и да получава второто изображение в идеална перспектива, без изобщо да се налага да поглежда към него. Ами да, можех дори да програмирам машината да сменя етажните планове и профилите направо от изометричния проект.

Цялата прелест на проекта се състоеше в това, че машината можеше да се конструира почти изцяло от стандартни части, повечето от които могат да се купят от магазините и складовете за радиочасти и киноапаратура. Всичко, с изключение на управляващия блок, но бях сигурен, че като купя една електрическа пишеща машина и я изкормя, ще мога да свържа клавишите ѝ с веригите за управление на

чертожния апарат. Един месец — за направата на примитивния модел, още шест седмици — да изчистя възникналите дефекти и...

Захвърлих обаче идеята в по-заден килер на съзнанието си, сигурен, че мога да я осъществя и че ще има пазар за нея. Онова, което ми донесе истинско удовлетворение, бе, че измислих начин да направя още по-гъвкав робот от горкия стар „Гъвкав Франк“. Знаех повече за „Франк“, отколкото можеше да научи за него който и да е, дори и да го изучава цяла година. Онова, което никой не знаеше, пък и то липсваше в бележките ми, бе, че всяко решение имаше поне още една работеща алтернатива — освен това всяко решение бе ограничено от идеята, че това ще бъде единствено домашен прислужник. Като за начало можех да отхвърля ограничението, че той трябва да бъде монтиран на инвалидна количка. Оттам нататък щях да променя всичко, освен факта, че използвам Торсенови електроннолъчеви запомнящи тръби; а Майлс не можеше да ми попречи да ги използвам; те бяха на пазара, достъпни за всеки, който се занимава с проектирането на киберсистеми.

Чертожната машина можеше да почака; щях да се заема с неограничената, многоцелева автоматика, която да е в състояние да се програмира така, че да върши практически всичко, което човек би могъл да прави, стига да не е необходима истинска човешка преценка.

Не, първо ще изработя чертожната машина, сетне ще я използвам да проектирам „Протей Пийт“^[1].

— Какво ще кажеш за това, Пийт? Ще кръстим на твоё име първия истински робот на света.

— М-р-р-р?

— Не бъди толкова подозрителен, това е голяма чест.

Базирайки се на „Франк“, можех да проектирам „Пийт“ с чертожната си машина и бързо да го усъвършенствам. Ще го направя истински убиец, истински демон, който ще измести „Франк“ преди още да са го пуснали в производство. С малко късмет дори ще ги разоря, ще ги принудя да ме молят да се върна. Виж им акъла — да заколят кокошката, която снася златни яйца. В къщата на Майлс светеше, колата му бе паркирана на улицата. Спрях пред нея и рекох на Пийт:

— Най-добре остани тук, приятелю, и пази колата. Извикваш три пъти „Стой“ и след това стреляш на месо.

— Не-е-е!

— Ако дойдеш с мен, ще трябва да си стоиш в чантата.

— М-я-я-у?

— Не спори. Ако искаш да дойдеш, влизай в чантата си.

Пийт скочи в чантата.

Отвори ми Майлс. Никой от нас не подаде ръка. Въведе ме във всекидневната и ми посочи стол.

И Бел бе там. Не очаквах да я видя, но предполагам, че не биваше да се изненадвам. Погледнах я и се ухилих.

— Радвам се да те видя тук! Само не ми казвай, че си била всичкия път от Мохаве дотук, за да си побъбриш с мен.

О, на мен наистина много ми мели ченето, само да почна веднъж; пък да ме видите на някое парти как се контя с женски шапки!

Бел се намръщи.

— Не се прави на шут, Дан. Казвай каквото имаш да казваш и се махай.

— Не ме припирай. Струва ми се много уютничко тук... бившият ми съдружник... бившата ми годеница. Липсва само бившият ми бизнес.

Майлс рече помирително:

— Постой, Дан, не се горещи. Направихме го за твое добро... и можеш да се върнеш на работа винаги, когато пожелаеш. Ще се радвам, ако се върнеш.

— За мое добро, така ли? Същото рекли и на конекрадеца, преди да го обесят. А що се отнася до връщането ми — какво мислиш ти за това, Бел? Мога ли да се върна?

Тя прехапа устни.

— Разбира се, щом Майлс казва.

— Струва ми се, че бе едва вчера, когато казваше „Щом Дан казва така — разбира се“. Но всичко се мени; такъв е животът. Аз обаче няма да се върна, деца; можете да сте спокойни. Дойдох тук тази вечер, само за да изясня някои въпроси.

Майлс и Бел се спогледаха. Тя рече:

— Като например?

— Ами, първо, кой от двамата измисли измамата? Или я планирахте заедно?

Майлс рече бавно:

— Това е грозна дума, Дан. Не ми харесва.

— Е, хайде, хайде, да оставим настрана любезностите. Ако думата е грозна, то постъпката е десет пъти по-грозна. Имам предвид подправянето на „кучешкия договор“, фалшифицирането на документи за преотстъпване на патенти — това е престъпление на федерално равнище, Майлс; доколкото знам пускат пандизчиите на слънчице всяка втора сряда. Не съм много сигурен, но не се съмнявам, че ФБР ще може да ми каже. И то утре — добавих и забелязах, че потрепна.

— Дан, нали няма да постъпиш толкова глупаво, че да се опитваш да създаваш неприятности?

— Неприятности ли? Имам намерението да ви атакувам по всички линии — и по гражданска, и по углавна линия, на всяка цена. Ще се видите в чудо... освен ако не се съгласите на едно нещо. Впрочем не споменах третото ви прегрешение — кражбата на бележките и чертежите ми на „Гъвкавия Франк“... и също — на работния модел, е, би трябвало да ме накарате да си платя материалите за него, понеже минаха за сметка на компанията.

— Кражба, глупости! — сопна се Бел. — Ти работеше за компанията.

— Нима? Работех предимно нощем. И никога не съм бил служител на компанията, Бел, добре го знаете и двамата. Просто теглех пари за всекидневни нужди срещу печалбите, които ми носеха акциите. Как мислите ще реагират хората от „Маникс“, когато заведе углавно дело с обвинението, че изобретенията, към които те проявяват интерес — „Наето момиче“, „Уили“ и „Франк“ — никога не са били притежание на компанията, а са чисто и просто откраднати от мен?

— Глупости — отвърна мрачно Бел. — Ти работеше за компанията. Имаш договор.

Облегнах се назад и се разсмях.

— Вижте какво, деца, няма нужда да лъжете сега; оставете това за свидетелската банка. Тук сме си само тримцата. Онова, което искам да разбера, е следното: кой измисли всичко? Знам как е направено. Бел, ти ми поднасяше книгата за подпис. Ако трябваше да се подпише повече от едно копие, ти прикачаше копията към първото — за мое удобство, разбира се; ти винаги си била свършената секретарка — и всичко, което бих могъл да видя под първото копие, бе мястото, където да се подпиша. Сега вече знам, че си пробутвала в чистичките тестета

и някой и друг джокер. И така, наясно съм, че ти изпълни техническата част на измамата; Майлс не би могъл да го стори. Глупости, Майлс дори не може да печата като хората. Но кой съчини документите, които ти ми пробута да подпиша? Ти ли? Не мисля... освен ако не си минала някакво юридическо обучение, за което не си споменавала. Какво ще кажеш, Майлс? Би ли могла една стенографка да формулира онзи чудесен параграф седми? Или за това е бил потребен юрист? Ти например.

Пурата на Майлс отдавна бе изгаснала. Той я извади от устата си, погледна я и рече предпазливо:

— Дан, стари приятелю, ако смяташ, че можеш да ни подмамиш да направим признания, значи си превъртял.

— О, хайде, хайде; тук сме си сами. И двамата сте виновни, както и да го погледнем. Ще ми се да мисля, че онази Далила ей там, е дошла при теб с готовия цялостен план, а сетне те е изкушила в момент на слабост. Но знам, че това не е вярно. Ако самата Бел не е юристка, то и двамата сте вътре, съучастници и преди, и след това. Ти си съставил документите; тя ги е напечатала и ме е подвела да ги подпиша. Така ли е?

— Не отговаряй, Майлс!

— Разбира се, че няма да отговоря — съгласи се Майлс. — Може да е скрил магнетофон в онази чанта.

— Би трябвало — приех аз, — но не съм.

Отворих чантата и Пийт подаде глава.

— Разбра ли всичко, Пийт? Хора, внимавайте какво говорите, Пийт има слонска памет. Не, не нося магнетофон; аз съм си все същият стар тъпак Дан Дейвис, който никога не предвижда нещата. Карам си напред, доверявайки се на приятелите си... така, както се доверих на вас двамата. Майлс, Бел юристка ли е? Или ти най-хладнокръвно седна и измисли как да ме вържеш, да ме ограбиш и всичко това да изглежда законно?

— Дан! — намеси се Бел. — С неговите способности сигурно може да измайстори магнетофон колкото цигарена кутия. Може и да не е в чантата. Може да е у него.

— Това е добра идея, Бел. Другия път ще последвам съвета ти.

— Наясно съм, мила — отвърна Майлс. — Само че ако допускането ти е вярно, ти говориш прекалено свободно. Мери си

думите.

Бел отвърна с дума, която не знаех, че може да употреби. Веждите ми се вдигнаха.

— Вече се обиждате? Крадците вече се карат помежду си?

Майлс бе на път да изгуби самообладание и това ме зарадва. Той отвърна:

— Мери си и ти думите, Дан... ако не искаш да загазиш.

— Ц-ц-ц! Аз съм по-млад от теб, а и скоро изкарах курса по джудо. Пък и ти не можеш да застреляш човек; най-много да му скалпиш номер с някой и друг фалшив документ. Казах „крадци“ и държа на казаното. Крадци и лъжци — това сте вие двамата. — Обърнах се към Бел. — Моят старец ме учеше никога да не наричам една дама лъжкиня, сладуранке, но ти не си дама. Ти си лъжкиня... и крадла... и курва.

Бел почервеня, погледна ме така, че всичката ѝ хубост изчезна, а изпод нея се появи единствено хищното животно.

— Майлс! — изписка тя. — Нима ще си седиш там и ще го оставиш да...

— Тихо! — скастри я Майлс. — Неговата грубост е преднамерена. Целта му е да ни изкара от релси и да издрънкаме неща, за които после ще съжаляваме. Кое то ти вече едва не направи. Затова мълчи. — Бел млъкна, но изражението ѝ си остана все така подивяло. Майлс се обърна към мен. — Дан, аз съм практичен човек, надявам се, че винаги е било така. Опитах се да те вразумя, преди да излезеш от фирмата. Опитах се при излизането ти да уредя нещата така, че да приемеш неизбежното благоприличие.

— Имаш предвид да ме изнасилиш тихо и кротко.

— Както искаш. Все още желая да решим въпроса с добро. Не можеш да спечелиш делото, но като юрист знам, че е по-добре човек изобщо да не влиза съда, от колкото да спечели дадено дело. Ако това е възможно. Преди малко спомена нещо, което мога да направя и което ще те омилостиви. Каж ми какво е то; може би ще постигнем съгласие.

— О, онова ли? Тъкмо щях да стигна до него. Ти не можеш да го направиш сам, но може би ще успееш да го уредиш. Просто е. Накарай Бел да ми прехвърли акциите, които ѝ преотстъпих като годежен подарък.

— Не! — възкликна Бел.

Майлс ѝ се сопна:

— Казах ти да мълчиш.

Погледнах я и казах:

— Защо не, бивша скъпа моя? Съветвах се по този въпрос с адвокат — тъй като акциите са били преотстъпени с оглед на факта, че си ми обещава женитба, ти си не само морално, но и юридически задължена да ги върнеш. Това не е „свободен подарък“ — мисля, че такъв е изразът, който се използва, — а нещо, дадено с оглед на очаквано съглашение, което се провали. Е, какво ще кажеш сега, а? Или пак промени решението си и отново искаш да се омъжиш за мен?

Тя ми обясни как и къде мога да очаквам да се ожена за нея.

Майлс рече уморено:

— Бел, ти само влошаваш положението. Не разбираш ли, че той се опитва да ни накара да изцакаме козовете си. — Обърна се към мен. — Дан, ако си дошъл за това, можеш преспокойно да си вървиш. Признавам, че ако обстоятелствата са били такива, каквито ти твърдиш, можеш и да имаш основание. Но те не са били такива. Ти си прехвърлил акциите на Бел срещу стойността им.

— Ха! И каква е тази стойност? Къде е анулираният чек?

— Не е нужно да има такъв. Прехвърлил си ѝ ги за свършена работа за компанията, извън служебните ѝ задължения.

Зяпнах.

— Каква чудесна теория! Виж, Майлс, старче, ако е било за свършена за компанията работа, а не за мен лично, тогава би трябвало да знаеш за това и би трябвало да ѝ платиш с акции на същата сума, в края на краищата делихме печалбите фифти-фифти, дори и след като аз... поне си мислех... че държах контролния пакет. Не ми казвай само, че си прехвърлил на Бел пакет от акции на същата стойност?

Видях ги, че се споглеждат и у мен се породило диво подозрение.

— А може и да си го направил! Бас лоя, че моята малка дундичка те е принудила да го сториш, иначе нямаше да влезе в играта. Така ли е? Ако е така, можеш да заложиш цялото си имане, че тя моментално е завершила прехвърлянето... а датите ще покажат, че аз съм ѝ прехвърлил акциите си в деня, когато се сгодихме — ами да, съобщението за годеща излезе в „Дезърт Херълд“, — докато ти си прехвърлил акциите си, когато вече си ми връзвал кънките и тя ме

зарязва. И всичко това е в архивите! Може би някой съдия наистина ще ми повярва, Майлс. Как мислиш, а?

Гепих ги, гепих ги! По изписания върху лицата им смут разбрах, че се бях натъкнал на единственото обстоятелство, което никак не можеха да обяснят и което аз никога не биваше да науча. Значи ги притиснах в ъгъла... и тогава ми хрумна още една щуротия. Щуротия ли? Не, беше си съвсем логично.

— Колко акции, Бел? Колкото измъкна от мен, само за да се „сгодиш“? Ти направи за него повече; би трябвало да получиш и повече. — Млъкнах изведнъж. — Един момент... вижда ми се странно, че Бел е дошла тук, само да си поговори с мен, след като никак не обича да пътува. Може би въобще не си била толкова път; може би си била тук през цялото време? Вие двамата да не сте се събрали вече? Или би трябвало да кажа „сгодили“? Или... сте вече женени? — Замислих се над това. — Басирам се, че сте. Майлс, ти не си толкова отвеян като мен; мога да заложа и последната си риза, че ти никога, ама никога, не би прехвърлил акции на Бел само срещу голо обещание за брак. Но би могъл да го направиш като сватбен подарък — стига да запазваш правото си на глас върху тях. Не си прави труда да ми отговаряш, утре ще започна да ровя за фактите. Тези данни също ще ги има в регистрите.

Майлс погледна Бел и рече:

— Не си губи времето. Запознай се с мисис Джентри.

— Така ли? Моите поздравления — и за двама ви. Вие си подходите един на друг. А сега за моя пакет акции. След като мисис Джентри очевидно не може да се омъжи за мен...

— Не ставай глупак, Дан. Лесно ще оборя твоята смехотворна теория. Преотстъпих акции на Бел досущ като теб. По същата причина — за свършена за фирмата работа. Както сам казваш, всичко това е в архивите. Бел и аз се оженихме само преди седмица... но ако провериш в архивите, ще видиш, че акциите й са регистрирани доста преди това. Не можеш да свържеш двете събития. Не — тя е получила от двама ни акции, поради големите й заслуги към фирмата. Сетне, след като ти я зарязваш и след като напускаш фирмата, ние се женим.

Това ме препъна. Майлс бе прекалено хитър, за да ми поднесе лъжа, която лесно можеш да опровергая. Но във всичко това имаше нещо фалшиво, още нещо, което ми убягваше.

— Кога и къде се оженихте?

— В съда в Санта Барбара, миналия четвъртък. Макар че това не ти влиза в работата.

— Може би — не. А кога е прехвърлен пакетът ти с акции?

— Не помня точно. Провери сам, ако искаш да разбереш.

По дяволите, просто не ми звучеше вярно това, че ѝ е прехвърлил акции, преди тя да се омъжи за него. Аз можех да се подлъжа от такъв фокус; но това изобщо не бе характерно за него.

— Чудя се, Майлс, ако наема детектив и той се поразрови, дали няма да открие, че вие двамата сте се оженили доста по-отдавна? Може би в Юма? Или в Лас Вегас? Или сте прескочили до Рино онзи път, когато двамата пътувахте на север да оправяте данъците? Може би ще излезе, че регистрацията на този брак предхожда датите на прехвърлянето на акциите ми и на мнимото преотстъпване на патентите ми на фирмата? М-м?

Майлс не се поддаде; дори и не погледна Бел. Що се отнася до нея, то изписаната върху лицето ѝ омраза не би могла да се увеличи дори и след един такъв удар напосоки. Но това ми се виждаше логично и реших да следвам интуицията си докрай.

— Дан, бях търпелив и се постарах да се разбера с теб — рече безизразно Майлс. — Единственото, което получих в замяна, са хули. Затова мисля, че е време да си вървиш. Инак можеш да бъдеш адски сигурен, че ще те изхвърля — теб и въшливия ти котарак!

— Оле! — отвърнах аз. — Това са първите мъжки приказки, които изрече тази вечер. Но не наричай Пийт „въшлив“. Той разбира английски и нищо чудно да ти отхапе това-онова. Добре, бивши приятелю, тръгвам си... но искам да тегля една последна реч, съвсем кратичка. Може би това ще са последните думи, които ще чуете от мен. Става ли?

— Ами... добре. Само че наистина бъди кратък.

Бел рече бързешком:

— Майлс, искам да говоря с теб.

Той ѝ направи знак с ръка да замълчи, без дори да я погледне.

— Давай. И бъди кратък.

Обърнах се към Бел.

— Може би няма да искаш да чуеш това, което ще кажа, Бел. Предлагам ти да излезеш.

Тя, разбира се, остана. Аз и затова ѝ предложих — исках да съм сигурен, че ще остане. Обърнах се отново към него.

— Майлс, аз не съм ти чак толкова ядосан. Нещата, които един мъж е готов да направи заради една жена-измамничка, са направо невероятни. Щом Самсон и Марк Антоний са били уязвими, защо трябва да очаквам ти да си имунизиран? Честно казано, вместо да ти се сърдя, би трябвало да съм ти благодарен. И предполагам, че е така, поне мъничко. Знам също, че те и съжалявам. — Погледнах към Бел. — Тя е вече твоя и сега е изцяло твой проблем... а всичко това на мен ми струва известна сума пари и временно разстройство на душевния ми покой. Но какво ще ти струва тя на теб? Тя ме изигра, тя дори е успяла да убеди теб, моя доверен приятел, да ме измамиш... та кой ли ден тя ще се сдуши с някое ново зверче и ще почне да мами и теб? Следващата седмица? Следващия месец? След година? Тъй както вълкът се връща там, където е изял агнето...

— Майлс! — изпищя Бел.

Майлс рече заплашително:

— Разкарай се!

Знаех, че говори сериозно. Затова станах.

— Тъкмо си тръгнахме. Жал ми е за теб, стари приятелю. Ние и двамата допуснахме една първоначална грешка и вината бе колкото моя, толкова и твоя. Но сега ти ще трябва да плащаш за нея сам. А твърде жалко... защото това бе една толкова невинна грешка.

Любопитството надделя у него.

— Какво искаш да кажеш?

— Трябваше да се запитаме защо една жена, толкова умна, красива и компетентна, изяви желание да работи при нас за заплатата на секретарка-машинописка. Ако бяхме взели отпечатъците ѝ — така, както постъпват в големите фирми — и ги бяхме пратили за рутинна проверка, може би нямаше да я вземем на работа... и щяхме да сме още съдружници.

Отново в целта! Майлс неочаквано се вторачи в жена си и тя изглеждаше като — е, „заклецен в ъгъла плъх“ не е точната фраза; плъховете нямат формите на Бел.

Вече не можех да си тръгна и да оставя нещата така; просто трябваше да ги довърша; приближих до нея и рекох:

— Е, Бел? Ако взема тази висока чаша пред теб и проверя отпечатъците, какво ще открия? Снимки с надпис „Търси се“, разлепени из пощите? Голяма измамница? Или полигамия? Омъжвала си се за разни леваци да им свиеш паричките, а? Майлс законен сърпуг ли ти е?

Посегнах и взех чашата. Бел я изби от ръката ми.

А Майлс ми кресна.

Сега вече прекалих с изнасилването на късмета си. Бях постъпил глупаво, като влязох в клетката на опасни животни без всякакво оръжие, а после пък забравих първото правило на звероукротителя — обърнах се гърбом. Когато Майлс изкрещя, аз се обърнах към него. Бел посегна към чантичката си... и помня как си помислих, че едва ли бе най-подходящият момент да запали цигара.

После усетих убождането на иглата.

Спомням си единственото, което почувствах, когато ми се подгънаха коленете и започнах да се свличам на килима: пълното ми учудване, че Бел е способна на такова нещо. Защото, ако си туря ръка на сърцето, аз все още ѝ вярвах.

[1] Протей — Морският старец, който пасял стадата на Посейдон в древногръцка митология. Той получил от бога дарбата на прорицател, но онези, които искали да чуят предсказанията му, трудно го откривали, защото приемал най-различни превъплъщения. — Бел.прев. ↑

4.

Не изгубих съвсем съзнание. Когато наркотикът ѝ ме атакува, а той действаше по-бързо и от морфин, ми се замая главата, станах апатичен. Но това бе всичко. Майлс изкрещя нещо на Бел и ме хвана през кръста, след като коленете ми се подгънаха. Замъкна ме и ме остави да седна на стола, където изчезна дори замайването.

Но макар и да бях буден, част от мен бе мъртва. Сега знам какво бяха използвали: „зомбиращ“ наркотик — отговорът на Чичо Сам на промиването на мозъци. Доколкото ми е известно, никога не сме го използвали върху пленници, но момчетата го употребяваха при онова разследване на промиването на мозъци и ето ти го тебе — незаконен, но много ефикасен наркотик. Това е същото, което сега се използва при едnodневните психоанализи, но мисля, че дори и на психиатрите им е необходимо разрешение от съда, за да го прилагат.

Един Бог знае как се е сдобила Бел с него. И пак Бог само знае колко още леваци бе навързала тя на синджирчето си.

Тогава обаче не се питах за това; не се питах за нищо. Просто лежах отпуснат, пасивен като водорасло, чувах какво става, виждах всичко пред очите си, но дори и лейди Годива^[1] да бе прекосила стаята без коня си, нямаше да помръдна очи, за да я проследя, след като излезе от полезрението ми.

Освен ако не ми наредяха да го сторя.

Пийт изскочи от чантата си, дотърча до мястото, където се бях отпуснал и попита какво става. След като не му отвърнах, той енергично започна да се търка о пищялите ми, продължавайки да иска обяснение. Тъй като пак не му отговорих, той скочи на коленете ми, вдигна се на задните лапи, опря предните в гърдите ми и ме погледна в очите: искаше да разбере веднага и без никакви увъртания, какво се бе случило!

Аз не отговорих и той започна да вие.

Това принуди Майлс и Бел да насочат вниманието си към него. Когато Майлс ме настани на стола, той се обърна към нея и рече

мрачно:

— Сега вече я втасахме! Да не си полудяла?

Бел му отвърна:

— Успокой си нервите, шишко. Ще го подредим веднъж и завинаги.

— Какво? Ако мислиш, че ще ти помогна в едно убийство...

— Млъкни! Това ще е най-логичният ход... но ти нямаш куража да го извършиш. За щастие то не се и налага, след като е инжектиран с това нещо.

— Какво имаш предвид?

— Че той е вече наше момче. Ще прави онова, което му наредя. Няма да създава повече неприятности.

— Но... добри Боже, Бел, не можеш да го държиш дрогиран до безкрайност. А след като веднъж излезе от...

— Престани да говориш като адвокат. Знам какво е въздействието на този наркотик, а ти не знаеш. Когато излезе от наркозата, ще прави онова, което му наредя. А аз ще му кажа да не завежда дело срещу нас. Ще му кажа да престане аа си пъха гагата в нашия бизнес и той ще ни остави на мира. Ще му наредя да замине за Тимбукту и той ще замине. Ще му наредя да забрави всичко това и той ще го забрави... но във всички случаи ще прави онова, което му наредя.

Слушах, разбирах я, но чутото ни най-малко не ме интересуваше. Ако някой бе изкрещял „Къщата гори!“ щях да схвана смисъла, но пак нямаше да се заинтригувам.

— Не вярвам.

— Не вярваш, а? — Тя го погледна по странен начин. — А би трябвало.

— А? Какво искаш да кажеш?

— Остави, няма значение. Това лекарство действа, шишко. Но първо трябва да...

Тъкмо в този момент Пийт започна да вие. Не се случва човек често да чуе котка да вие; може и цял живот да не му се случи. Не го правят, когато се бият, независимо колко тежки са раните им; никога не го правят заради някое просто неудоволствие. Котката вие единствено в случай на крайна опасност, когато ситуацията е съвсем непоносима,

извън възможностите ѝ да ѝ влияе, когато не ѝ остава нищо друго, освен да завие на умряло.

Воят ѝ предизвиква усещането, че наблизко витае призракът на смъртта. Трудно се понася — честотата му влияе разрушително върху нервите.

Майлс се обърна и рече:

— Този шибан котарак! Трябва да го изхвърлим оттук.

— Убий го — посъветва го Бел.

— А? Винаги си много крайна, Бел. Дан ще вдигне за това ненужно животно по-голям джангър, отколкото ако го оберем до шушка. Ето... — Той се обърна и вдигна пътната чанта на Пийт.

— Тогава аз ще го убия! — рече яростно Бел. — От месеци ми се иска да убия това животно.

Тя се озърна за някакво оръжие и откри едно — ръженът пред камината; изтича и го грабна.

Майлс взе Пийт и се опита да го пъкне в чантата.

„Опита“ не е най-точната дума. Пийт не обича много да го взема някой друг, освен мен и Рики. А дори и аз не бих рискувал да го взема, когато вие, без преди това да съм го убеждавал внимателно; една емоционално разстроена котка е взривоопасна като живачна бомба. Но дори и да не е разстроен, Пийт определено не би позволил някой да го вдигне, като го хване за врата.

Пийт заби нокти в дланта му и зъби в месестата част на палеца му. Майлс изрева и го пусна.

Бел изписка:

— Пази се, шишко! — и замахна с ръжена.

Намеренията на Бел бяха достатъчно ясни, а освен това имаше и силата, и оръжието. Но не бе достатъчно умела с него, докато Пийт е много сръчен със своите оръжия. Той се гмурна под развъртия ръжен и я атакува яростно — по две лапи за всеки неин крак.

Бел изпищя и изпусна ръжена.

Не видях много от онова, което последва. Все още гледах право пред себе си и можех да наблюдавам по-голямата част от всекидневната, но не и цялата, а никой не ми бе наредил да помръдна очи. Тъй че проследих останалото най-вече по шумовата картина, освен веднъж, когато на два пъти преминаха през полезрението ми — двама души, които преследват котка и сетне... невероятна изненада:

двама души, преследвани от котка. Като изключим това, добивах представа за битката от гюрултията: трошене, тичане, викове, ругатни и писъци.

Не мисля обаче, че изобщо успяха да го докоснат.

Най-лошото за мен онази вечер бе, че във върховния час на Пийт, моментът на най-голямата му битка и най-великата му победа, аз не само не видях подробностите, но и бях в пълна безпомощност да ги оценя. Виждах и чувах, но не изпитвах нищо; в неговия Върховен час на истината, бях напълно безчувствен.

Сега си спомням и изпитвам онази емоция, която тогава не можех. Но не е същото; винаги съм лишен от това тържество на духа, досущ като наркоман в меден месец.

Блъсканицата и ругатните спряха изведнъж и малко след това Майлс и Бел се върнаха във всекидневната. Задъхана, Бел попита:

— Кой остави онази проклета врата с вдигнато резе?

— Ти, кой друг. И млъкни накрая. Котаракът вече го няма.

Лицето на Майлс бе окървавено, както и ръцете му; той опипа пресните драскотини по лицето си и се намръщи. Сигурно в някой момент се е спънал и е паднал, поне състоянието на дрехите му подсказваше това, самото му бе разкъсано на гърба.

— Да млъкна ли? Как пък не! Имаш ли пистолет в тая къща?

— А?

— Ще застрелям онзи проклет котарак.

Бел бе дори в по-лошо състояние от Майлс; тя имаше повече незащитена кожа, достъпна за ноктите на Пийт — краката, голите ръце и рамене. Беше ясно, че скоро няма да може да носи рокли с презрамки, а ако не получеше веднага веща помощ, сигурно щяха да ѝ останат и белези. Приличаше на харпия, която се е била с посестримите си без всякакви правила за забранени хватки и удари.

— Седни! — повиши тон Майлс

Тя му отговори кратко и изразително:

— Ще убия онзи котарак.

— Или не сядай. Иди се измий. Ще те почистя с йод и разни други неща, сетне — ти мен. Но забрави котката; добре, че се отървахме от нея.

Бел произнесе нещо несвързано, но Майлс я разбра.

— Ти — също — отговори той, — даже повече. Виж какво, Бел, дори и да имах пистолет — а аз не казвам, че имам, — и ти излезеш и почнеш да го търсиш и да стреляш, независимо дали ще го улучиш или не, полицията ще довтаса тук за десет минути, ще души и ще задава въпроси. — Той се намръщи още по-силно. — Трябва да има закон срещу това да се отглеждат котараци като този. Той е опасен за обществото. Чуй го.

Всички можехме да чуем как Пийт броди около къщата. Вече не виеше; надаваше бойния си рев — приканваше ги да изберат оръжията си и да излязат навън, един по един или всички заедно.

Бел се вслуша и потръпна. Майлс рече:

— Не се безпокой. Не само пуснах резето на онази врата, която бе оставила отворена, но и заключих входната.

— Не съм я оставила отворена!

— Както искаш.

Майлс отиде и провери дали прозорците са добре затворени. После той и Бел излязоха от стаята. Известно време след това замлъкна и Пийт. Не знам колко дълго ги нямаше; за мен времето бе без всякакво значение.

Първа се върна Бел. Гримът и прическата ѝ бяха съвършени; беше облякла рокля с дълъг ръкав и висока яка, бе сменила скъсаните си чорапи. Ако се изключат лепенките лейкопласт по лицето ѝ, последствията от битката изобщо не личаха. И ако изражението ѝ не бе толкова мрачно, можех да приема, че изглеждаше направо възхитително.

Тя дойде при мен и ми каза да се изправя, което и направих. Претърси ме бързо и изкусно, без да пропусне малкото джобче за часовника на жилетката, джобовете на ризата, както и диагонално скроения вътрешен джоб на сакото, каквито повечето костюми вече нямат. Плячката ѝ не бе кой знае каква: портфейла ми с невзрачна сума в брой, документи за самоличност — шофьорска книжка и тям подобни, ключове, дребни монети, флакон-инхалатор срещу смога, разни джунджурийки, както и чекът, който самата тя бе пратила до мен. Тя го обърна наопаки и прочете допълнителните клаузи, които бях записал върху него; изненада се.

— Какво е това, Дан? Мислил си да се застраховаш, така ли?

— Не.

Сигурно бих ѝ казал повече, но така зададен, последният въпрос изискваше от мен прямото отговор.

Тя се намръщи и върна чека с всичко останало в джобовете ми. Сетне зърна чантата на Пийт и очевидно се сети за преградката, която използвах за пренасяне на документи, защото я взе и я отвори.

Веднага намери четворните копия на петнайсетината формуляра от Взаимозастрахователната компания, които бях подписал. Седна и ги зачете. Аз стоях прав — там, където ме бе оставила, досущ като шивашко чучело.

Дойде и Майлс, облечен в хавлия и чехли, с доста количество марля и лейкопласт върху себе си. Приличаше на четвърторазреден боксьор средна категория, чийто мениджър му е подредил тайничко една хубавка загуба. Едната му превръзка бе досущ като при свален скалп — обрамчваше плешивата му глава; Пийт сигурно го бе сгащил, докато е бил паднал.

Бел го погледна и му показа с жест да не си отваря устата. Посочи му и купчината книжа, които преглеждаше. Той седна и се зачете през рамото ѝ. Настигна я и приключи заедно с нея четенето на последния документ. Тя рече:

— Това допълнително усложнява нещата.

— Прекалено, меко казано. Датата на призовката е за четвърти декември — това ще рече утре. А той не е на себе си. Трябва да го изведем оттук! — Погледна часовника си. — Още заранта ще почнат да го търсят.

— Майлс, винаги се панираш като шубелия, когато положението стане напечено. Това е шанс, може би най-добрият шанс, на който бихме могли да се надяваме.

— Как си го представяш?

— Тази зомби-„супа“, колкото и да е добра, си има един недостатък. Да предположим, че си натоварил някого с нея и искаш да прави онова, което пожелаеш. Добре, той го прави. Изпълнява заповедите ти; налага му се. Знаеш ли нещо за хипнозата?

— Не много.

— Знаеш ли нещо друго, освен правото, шишко? Липсва ти всякаква любознателност. Същността на проблема е в следното: следхипнотичната заповед може да влезе в противоречие — а е почти сигурно, че ще стане така — с онова, което обектът всъщност иска да

направи. В крайна сметка това може да го запрати в ръцете на психиатър. Ако психиатърът е достатъчно опитен, той ще открие каква е причината за раздвоението му. Възможно е Дан да отиде при някой психиатър и той да го освободи от заповедите, които съм му дала. Ако го направи, ще имаме сума неприятности.

— По дяволите, нали ми каза, че този наркотик е сто процента сигурен.

— Добри Боже, шишко, човек трябва да очаква от живота всичко. Нали в това е цялата му прелест! Чакай да помисля.

След малко тя каза:

— Най-просто и най-безопасно ще е да го оставим да предприеме този скок в съня, който е решил да извърши. Няма да ни се пречка повече, отколкото ако е мъртъв, а и няма да се налага да рискуваме. Вместо да му даваме куп сложни заповеди и да се молим да не излезе от наркозното си състояние, единственото, което трябва да направим, е да му наредим да предприеме студеното си спане, след това — да го извадим от хипнозата и по-късно да го разкараме оттук, или обратното — да го разкараме и по-късно да го извадим от хипнозата. — Тя се обърна към мен. — Дан, кога трябва да предприемеш Спането?

— Няма.

— А какво е това? — рече тя и посочи книгата от чантата ми.

— Книга за студено спане. Договори с Взаимозастрахователната.

— Той не е в ред — изкоментира Майлс.

— Хм... ами да, разбира се. Винаги забравям, че когато са под въздействието му, не могат да мислят. — Тя приближи и ме погледна в очите. — Дан, искам да ми разкажеш всичко за тази сделка със спането. Започни от началото и разкажи всичко. Ти разполагаш тук с всички книги, за да го направиш; очевидно си ги подписал днес. А сега заявяваш, че няма да го направиш. Разкажи ми всичко, защото искам да узная защо искаше да го направиш, а сега казваш, че няма да го сториш.

И така, аз се разбъбрих. При така поставен въпрос, можех да отговарям дълго. Необходимо ми бе доста време докато свърша, защото изпълних точно указанията ѝ, изложих всичко най-подробно.

— Значи си седеше в онзи крайпътен ресторант и реши да се откажеш, така ли? И вместо това ти хрумна да дойдеш тук и да ни създадеш неприятности?

— Да.

Бях склонен да продължа, да ѝ разкажа за пътуването, да ѝ кажа за това какво казах на Пийт и какво ми отвърна той, да ѝ кажа как спрях пред една дрогерия и се погрижих за акциите си в „Наето момиче“, как после стигнах до дома на Майлс, как Пийт не искаше да чака в колата, как...

Тя обаче не ми даде тази възможност. Рече:

— Ти отново промени решението си, Дан. Ти искаш да предприемеш това студено спане. Ти ще го направиш. Няма да позволиш нищо на този свят да ти попречи да предприемеш студеното спане. Разбираш ли ме? Какво ще направиш?

— Ще предприема студеното спане. Искам да предприема...

Залюлях се. Комай цял час стоях щръкнал като семафор, без да мръдна и мускулче, защото никой не ми бе наредил да го сторя. Започнах бавно да се свличам към нея.

Тя отскочи назад и заповяда рязко:

— Седни!

И аз седнах.

Бел се обърна към Майлс.

— Това е достатъчно. Ще му го набивам в главата, докато не съм сигурна, че няма да се отметне.

Майлс погледна часовника.

— Каза, че лекарят искал да се яви по обяд.

— Имаме достатъчно време. Но най-добре ще е да го откарáme там, просто за да... Не, по дяволите!

— Какво има?

— Времето е прекалено малко. Инжектирах му конска доза „супа“, защото исках да му въздейства бързо, преди да ме е ударил. Към обяд ще е достатъчно изтрезнял, за да убеди повечето хора. Но не и лекаря.

— Може би прегледът ще е съвсем повърхностен. Основният вече е бил направен и документите са подписани.

— Нали чу какво му е казал лекарят? Щял да го провери дали не е пил. Това означава, че ще пробва рефлексите му, ще се взре в очите

му и... още маса неща, които не искаме да му прави. Неща, които не можем да си позволим един лекар да направи. Майлс, това няма да сработи.

— Какво ще кажеш за вдругиден? Да им се обадим и да им кажем, че ще има известно забавяне?

— Млъкни и ме остави да помисля.

И тя се зае да преглежда книгата, които носех със себе си. Сетне излезе от стаята, върна се веднага с часовникарска лупа, която захвана с дясното си око — като монокъл, и се зае да разгледа изключително внимателно всеки документ. Майлс я попита какво прави, но тя не обърна внимание на въпроса му.

След това свали лупата от окото си и рече:

— Слава Богу, че всички те са принудени да използват едни и същи държавни формуляри. Шишко, дай ми телефонния указател.

— Защо?

— Дай го, дай го по-скоро. Искам да проверя точното наименование на една фирма... е, аз го знам, но искам да бъде сигурна.

Роптаейки, Майлс и го донесе. Тя го прелисти и сетне рече:

— Да, „Мастър иншуърънс кърпани ъф Калифорния“... ще се съберат и двете. По-добре да бе „Мотърс“ вместо „Мастър“; така работата щеше да е опечена, но пък нямам никакви връзки в „Мотърс иншуърънс“, а и освен това не съм сигурна, че те се занимават с анабиоза; май се занимават само с коли и камиони. — Вдигна глава. — Шишко, ще се наложи да ме откараш веднага до фабриката.

— А?

— Освен ако не знаеш някой по-бърз начин да намерим електрическа пишеща машина с карбонова лента. Не, ти иди и я донеси; аз трябва да завъртя някой и друг телефон.

Той се намръщи.

— Почвам да схващам какъв е планът ти. Но, Бел, това е лудост. Това е адски опасно.

Тя се засмя.

— Ти така си мислиш. Още преди да се сговорим ти казах, че имам солидни връзки. Ти можеше ли сам да извъртиш сделката с „Маникс“?

— Ами... не знам.

— Аз обаче знам. И може би също така не знаеш, че „Мастър иншуърънс“ е част от групировката „Маникс“?

— Ами, не, не знаех. Но не виждам с какво това променя нещата.

— Това означава, че връзките ми с тях са се запазили. Виж какво, шишко, фирмата, в която работех, помагаше на „Маникс“ да си укрива данъците... докато босът ми не напусна страната. Как мислиш, че успяхме да постигнем толкова добра сделка, без да сме в състояние да гарантираме, че момченцето Дани ще е съгласен с нея? Знам всичко за „Маникс“. А сега побързай и донеси онази машина, а аз ще ти дам възможността да видиш как работи един художник. И се пази от котката.

Майлс възропта, но се надигна да върви, после се върна.

— Бел? Дан не беше ли паркирал пред къщата?

— Защо?

— Защото колата му я няма.

Изглеждаше обезпокоен.

— Ами сигурно е паркирал в пресечката. Това не е важно. Донеси машината. И побързай!

Той отново излезе. Можех да му кажа къде съм паркирал, но тъй като не ме попитаха, не го сторих. Изобщо не разсъждавах.

Бел отиде някъде другаде и ме остави сам. Вече бе светло, когато Майлс се върна, изглеждаше изнурен и носеше тежката пишеща машина. След това ме оставиха отново сам.

Скоро Бел се върна и запита:

— Дан, тук има един документ, в който възлагаш на застрахователната компания да се погрижи за акциите ти в „Наето момиче“. Ти не желаеш това; ти искаш да дадеш пакета от акции на мен.

Не отговорих. Тя се разтревожи и рече:

— Нека го формулирам иначе. Ти наистина искаш да ми дадеш акциите. Ти знаеш, че искаш да ми ги дадеш. Знаеш го, нали?

— Да. Искам да ги дам на теб.

— Добре. Ти искаш да ми ги дадеш. Ти трябва да ми ги дадеш. Няма да си щастлив, ако не ми ги дадеш. Къде са те? В колата ти ли?

— Не.

— Къде тогава?

— Изпратих ги по пощата.

— Какво? — Тонът ѝ стана пронизителен. — Кога ги изпрати? На кого ги изпрати? И защо?

Ако ми бе задала втория въпрос последен, щях да ѝ отговоря. Но отвърнах на третия — толкова ми бяха възможностите.

— Преотстъпих ги.

Намеси се Майлс.

— Къде каза, че ги е дянал?

— Казва, че ги е изпратил по пощата... защото ги е преотстъпил! Най-добре намери колата му и я претърси, може просто да си въобразява, че ги е изпратил. Определено ги е носил със себе си в застрахователната компания.

— Преотстъпил ги? — повтори Майлс. — Добри Боже! И на кого?

— Сега ще го попитам. Дан, на кого преотстъпи пакета си от акции?

— На Банк ъф Америка.

Не ме попита защо, иначе щях да ѝ кажа за Рики. Раменете ѝ хлътнаха и тя въздъхна.

— Такова е развитието на мача, шишко. Можем да забравим за акциите. Никак няма да ни е лесно да ги измъкнем от банката. — Тя изведнъж се изправи. — Освен ако все още не ги е изпратил. Ако не е, ще изчистя това преотстъпване толкова хубавичко, че документацията ще ти се види чистичко изпрана. Сетне отново ще ги преотстъпя... на себе си.

— На нас — поправи я Майлс.

— Това са подробности. Иди и намери колата.

Майлс се върна малко по-късно и обяви:

— Не я намерих в радиус от шест пресечки. Минах по всички улици и подходни алеи.

— Чу го да казва, че е дошъл със собствената си кола.

— Е, каза, ама колата я няма. Попитай го кога и къде е изпратил акциите.

Бел ме попита и аз им казах.

— Малко преди да дойда тук. Пуснах ги в пощенска кутия на ъгъла на „Сепълвида“ и булевард „Вентура“.

— Смяташ ли, че лъже? — попита Майлс.

— Не може да лъже, не и във формата, в която се намира. А и спомена твърде много подробности, от които личи, че не бърка. Остави това, Майлс. Може би след като го разкараме, ще се окаже, че преотстъпването не е валидно, защото преди това вече ни е продал акциите... поне ще взема подписа му на няколко празни листа и ще видя какво мога да направя.

И така, тя се опита да ми вземе подписа, а аз се опитах да ѝ услужа. Но във формата, в която се намирах, не можех да пиша достатъчно добре, та да я задоволя. Най-накрая тя измъкна листа от ръцете ми и рече злобно:

— Повдига ми се от теб! Аз мога да те подпиша по-добре! — Сетне се наведе към мен и рече отчетливо: — Искане ми се да бях убила онази твоя котка.

Повече не ме безпокоиха доста време. Накрая Бел се появи отново и каза:

— Дани, момчето ми, ще ти сложа една инжекция и ще се почувстваш много по-добре. Ще си в състояние да станеш, да се движиш и да се държиш както обикновено. Няма да си сърдит никому; особено на мен и на Майлс. Ние сме най-добрите ти приятели. Така е, нали? Кой са най-добрите ти приятели?

— Вие. Ти и Майлс.

— Но за теб аз съм и нещо повече. Аз съм ти като сестра. Кажете ми го.

— Ти си ми като сестра.

— Добре. Сега ще попътуваме с колата, а после ти ще предприемеш Дългото спане. Ти си малко болен, а когато се събудиш, ще си съвсем здрав. Разбираш ли ме?

— Да?

— Коя съм аз?

— Ти си най-добрата ми приятелка. Ти си ми като сестра.

— Добро момче. Вдигни ръкава си.

Не усетих изобщо убождането, но ме жилна, когато извади иглата. Изправих се, свих рамене и рекох:

— Ей, сестричке, това смъди. Какво беше?

— Нещо, от което ще се почувстваш по-добре. Беше болен.

— Да, бях болен. Къде е Майлс?

— Ще дойде след малко. А сега дай и другата ръка. Вдигни ръкава.

Попитах:

— Защо? — но вдигнах ръкава и ѝ позволих да ме инжектира отново. Подскочих.

Тя се усмихна.

— Не те заболя много, нали?

— А? Не, не ме заболя. Какво беше?

— Ще ти помогне да дремнеш по време на пътуването. А когато стигнем, ще се събудиш.

— Добре. Искам да дремна. Искам да предприема Дългото спане. — Сетне се почувствах объркан и се огледах, — Къде е Пийт? Пийт ще дойде да спи с мен.

— Пийт ли? — попита Бел. — Ами ти не помниш ли, скъпи? Изпрати Пийт при Рики. Тя ще се погрижи за него.

— О, да! — усмихнах се облекчено аз.

Изпратил съм Пийт при Рики; спомних си, че го пратих по пощата. Всичко е наред. Рики обичаше Пийт и щеше добре да се погрижи за него, а аз щях да спя.

Откараха ме в Обединения храм в Соутел, който използваша някои от по-малките застрахователни компании — онези, които не разполагаха със свои собствени Храмове за сънища. Спах по време на целия път, но се събудих веднага, щом Бел ме заговори. Майлс остана в колата, а тя ме отведе. Момичето на рецепцията вдигна глава и попита:

— Дейвис?

— Да — потвърди Бел. — Аз съм сестра му. Тук ли е представителят на „Мастър иншуърънс“?

— Ще го намерите в манипулационна номер девет, там ви очакват. Можете да предадете документите на човека от „Мастър“. — Погледна ме озадачено. — Минал ли е медицински преглед?

— О, да! — увери я Бел. — Случаят на брат ми е свързан с отлагане на лечението, нали разбирате? Той е под влиянието на опиат... заради болката.

Секретарката изкудкудяка нещо съчувствено.

— Ами, тогава побързайте. През онази врата там и после наляво.

В девета манипулационна имаше един мъж в цивилни дрехи и един — с бели, както и жена в униформа на медицинска сестра. Помогнаха ми да се съблека, отнасяха се с мен като с дете-идиотче, докато Бел отново обясняваше, че съм под въздействието на успокоителни, заради болката. След като ме съблякоха и ме положиха на масата, мъжът в бяло масажира корема ми и заби дълбоко пръсти в него.

— С този няма проблеми — обяви той. — Стомахът му е изпразнен напълно.

— Хубаво. Понякога идват тук, натъпкани като коледни пуйки. Някои хора съвсем нямат акъл.

— Вярно. Съвсем вярно.

— Аха. Добре, синко, стисни силно юмрука си да забия тази игла.

Направих го и след убождането всичко пред очите ми се размаза. Изведнъж се сетих за нещо и се опитах да се изправя.

— Къде е Пийт? Искам да видя Пийт.

Бел взе ръката ми и ме целуна.

— Спокойно, спокойно, приятелче. Пийт не може да дойде, забрави ли? Пийт трябва да остане при Рики.

Аз се умълчах, а тя благо осведоми останалите:

— Брат ни Питър има болно момиченце у дома си.

Изпаднах в унес.

Почувствах вледеняващ студ. Но не можех да помръдна и да стигна завивките.

[1] Лейди Годива — съпругата на Леофрик, един от най-могъщите графове на крал Едуард Изповедника. Според легендата, мъжът ѝ наложил тежък данък на жителите на Ковънтри и обещал да го отмени, ако тя мине гола на кон през града по пладне. Тя се съгласила, помолила хората да си стоят у дома и да затворят прозорците, и изпълнила желанието на мъжа си. Единствено някой си Том надникнал през дупка в кепенците и ослепял. Легендата е основа на литературни произведения на Дрейтън, Лий Хънт и Тенисън. — Бел.прев. ↑

5.

Оплаквах се на бармана за климатика — бе включен на висока степен и всички щяхме да настинем.

— Няма значение — увери ме той. — Няма да усетиш нищо, докато спиш. Спиш... спиш... Удоволствието от вечерта, красивият сън.

Имаше лицето на Бел.

— Какво ще кажеш за едно топло питие? — поисках да узная аз. — Един коктейл „Том и Джери“^[1]? Или един топъл „Скитник“?

— Ти си скитник! — отвърна докторът. — Да спи му се приискало: избийте този „скитник“ от главата му!

Опитах се да обгърна с крака бронзовия прът до плота, за да им попреча. Но този бар нямаше бронзов прът, което ми се видя необичайно, а пък аз лежах по гръб, което бе още по-необичайно, освен ако не бяха въвели легла за обслужване на хора без стъпала. Нямах стъпала, тогава как бих могъл да ги обвия около бронзовия прът? Нямах и ръце.

— Виж, коте, нямам ръце!

Пийт седеше на гърдите ми и виеше.

Отново бях на военно обучение... трябва да бе в по-напредналата му фаза, защото се намирах в базата Хейл и изпълнявахме едно от онези тъпи упражнения, в които ти натъпкват сняг във врата, за да направят от теб мъж. Трябваше да изкача най-високата шибана планина в Колорадо, тя бе цялата заледена, а аз нямах стъпала. Въпреки това носех най-голямата раница, която някога сте виждали — спомням си, че се опитвах да докажат, че войниците могат да се използват вместо товарни мулета и избрах мен, защото не бях важен и можеха да ме пожертват. Нямахе изобщо да успея, ако малката Рики не бе застанала зад мен да ме бутна нагоре.

Старши сержантът се обърна към мен и лицето му, досущ като лицето на Бел, бе синкаво от ярост.

— Хайде, ей ти! Не мога да си позволя да те чакам. Не ме интересува дали ще успееш или не... но няма да заспиш, преди да изпълниш задачата си.

Моите липсващи крака отказваха да ме отнесат по-надалеч, паднах в снега, той бе ледено-горещ и аз заспах, докато малката Рики плачеше и ме молеше да не заспивам. Но трябваше да заспя.

Събудих се в леглото, редом с Бел. Тя ме раздрусваше и ми говореше:

— Събуди се, Дан! Не мога да те чакам цели трийсет години; едно момиче трябва да мисли за бъдещето си.

Опитах се да се изправя и да ѝ подам торбите със злато, които държах под леглото, но нея я нямаше... едно „Наето момиче“ с нейното лице взе златото, постави го на подноса си и излезе бързешком от стаята. Опитах се да го настигна, но нямах крака, нямах изобщо тяло — това открих.

— Нямам си тяло и никой не го е еня за мен...

Светът се състоеше от старши сержанти и работа... тъй че какво значение има къде ще работиш и как? Оставих ги отново да ми навлекат коланите и продължих да се катеря по ледената планина. Бе цялата бяла и красиво заоблена, а ако можех да достигна розовеещия връх, щяха да ме оставят да заспя, а аз тъкмо от това се нуждаех. Но не успях... без ръце, без крака, без нищо.

В планината лумтеше горски огън. Снегът не се топеше, но усещах как топлината се носи на вълни, как ме залива, докато продължавах да се боря. Старши сержантът се бе надвесил над мен и повтаряше:

— Събуди се... събуди се... събуди се.

Той ме събуди, само за да ми нареди отново да заспя. Не помня какво точно стана след това. По едно време бях върху някаква маса, която вибрираше под мен, имаше светлини и някаква змиевидна апаратура, както и много народ. Но когато се събудих напълно, вече лежах в болнично легло и се чувствах добре, ако изключим онова апатично чувство, че се рееш — същото човек изпитва, след като е бил на турска баня. Отново имах крака и ръце. Но никой не искаше да

разговаря с мен и всеки път, когато се опитвах да задам въпрос, една сестра ми пъхаше нещо в устата. Доста ме и масажираха.

После една сутрин се почувствах добре и станах от леглото още щом се събудих. Само малко ми се виеше свят и толкоз. Знаех кой съм, знаех как бях попаднал там, знаех, че всичко останало е било сънища.

Знаех и кой ме бе натикал вътре. Ако Бел ми е дала заповед да забравя нейните мошеничества, докато съм бил дрогиран, или заповедта не е била приета, или трийсетте години студено спане бяха унищожили хипнотичния ефект. Някои подробности не си ги спомнях ясно, но помнех как ме бяха измамили.

Не им се сърдех много-много за това. Вярно, то се бе случило едва „вчера“, тъй като вчерашният ден бе денят, отделен само с едно спане от днешния — но сънят бе продължил трийсет години. Чувството ми не беше точно определено, тъй като бе изцяло субективно, но докато паметта ми бе достатъчно силна за случилото се „вчера“, то отношението ми към тези събития е някак си отчуждено. Нали сте виждали мултиплицираните изображения на телевизора си: как пичърът обикаля базите, а същевременно образът му остава като призрак, наложен върху картината на цялото бейзболно игрище? Е, нещо подобно е... моите съзнателни спомени бяха като картина в близък план; а емоционалната ми реакция бе към нещо отминало отдавна и много далечно.

Възнамерявах наистина да намеря Бел и Майлс и да ги накълцам за храна на котките, но нямаше нужда да бързам. Можех да го направя и следващата година — точно сега изпитвах силно желание да хвърля едно око на 2000-а.

Та, като се сетих за котешка храна, къде бе Пийт? Трябва да е някъде наоколо... освен ако горкичият нещастник не е издържал Спането.

Тогава — чак тогава — си спомних, че внимателно подготвеният ми план да взема и Пийт се бе провалил.

Извадих Бел и Майлс от лавицата с надпис „Да почака“ и ги сложих на лавицата „Неотложни задачи“. Ще се опитват да убиват котарака ми, а?

Те бяха постъпили с Пийт още по-лошо, отколкото да го убият; бяха го прогонили... да свърши дните си като кръстосва задни дворове в търсене на огризки, докато ребрата му почнат да се броят, а

чаровната му натура не бъде опорочена от недоверие към двукраките зверове.

Оставили са го да умре — защото той естествено вече бе умрял — оставили са го да умре с мисълта, че аз съм го изоставил.

Е, за това ще си платят... ако са още живи. О, как се надявах да са живи — направо не мога да ви опиша!

Осъзнах, че се бях изправил до леглото си, стиснал таблата му, за да не изгубя равновесие, и че бях облечен само с пижама. Огледах се да повикам някого. Болничните стаи не бяха се променили особено. Нямахше прозорец и не можех да разбера откъде идва светлината; леглото бе високо и тясно, каквито болничните легла са били винаги в паметта ми; но имаше признаци, че това легло е било проектирано за нещо повече от място за спане — между другите прибори под матрака имаше и някакви тръби, за които, предположих, че са част от механизирана подлога, а и нощното шкафче бе част от конструкцията на самото легло. При други обстоятелства тези машинарийки сигурно щяха да привлекат интереса ми, но точно в този момент исках само да намеря крушовидния ключ, чрез който да повикам сестрата — трябваше да получа дрехите си.

Нямаше такъв ключ, но открих в какво бе трансформиран той: бутон върху шкафчето, което не бе съвсем като шкафче. Натиснах го, докато се опитвах да го открия, и светна екранче пред мястото, където би трябвало да се намира главата ми, ако лежах на леглото: ПОВИКВАНЕ. Почти моментално надписът изчезна, заменен от: ЕДИН МОМЕНТ, МОЛЯ.

Вратата много скоро се плъзна безшумно встрани и влезе сестрата. Сестрите също не се бяха променили много. Тази бе сравнително хубавка, имаше познатите маниери на сержант-строевак, носеше наперено малка шапчица върху косите си с цвят на орхидея и бе облечена в бяла униформа. Униформата бе с необичайна кройка — прикриваше едно и показваше друго по начин, доста по-различен, отколкото през 1970-а; но с женската мода винаги е така, влияе дори и на униформите. Тази обаче щеше да работи като сестра, независимо в коя година — това можеше да се отсъди по безпогрешните ѝ маниери.

— Връщайте се в леглото!

— Къде са дрехите ми?

— Върнете се в леглото. Веднага!

Отвърнах разсъдително:

— Вижте, сестро, аз съм свободен гражданин, надхвърлил съм двайсет и една години и не съм престъпник. Няма нужда да се връщам в леглото и нямам намерение да го направя. Сега, ще ми покажете ли къде са дрехите ми или да изляза в този си вид да ги потърся сам?

Тя ме погледна, сетне се обърна неочаквано и излезе; вратата се отдръпна пред нея.

Но не искаше да се отвори пред мен. Още се опитвах да схвана чалъма ѝ, почти сигурен, че щом един инженер я е измислил, то друг инженер ще може да разбере принципа ѝ, когато тя отново се отвори и влезе някакъв мъж.

— Добро утро — рече той. — Аз съм доктор Албрехт.

Дрехите му ми се сториха нещо средно между официален костюм за неделна служба и одежди за пикник, но енергичните му маниери и уморените му очи определено издаваха професионализъм; повярвах му.

— Добро утро, докторе. Бих искал да получа дрехите си.

Той пристъпи само толкова, колкото да позволи на вратата да се плъзне зад гърба му, сетне бръкна в гънките на одеянието си и измъкна пакет цигари. Извади една, размаха я енергично във въздуха, мушна я в уста и дръпна; цигарата се бе samozапалила. Предложи ми пакета.

— Искате ли да попушите?

— Ъ-ъ-ъ, не, благодаря.

— Хайде, вземете. Няма да ви навреди.

Поклатих отрицателно глава. Винаги съм работил с димяща до себе си цигара; за напредъка в работата ми можеше да се съди по препълнените пепелници и изгореното върху чертожната ми маса. Сега обаче при вида на тютюневия дим се почувствах малко слаб и се почудих дали не бях изгубил никотиновата си привичка някъде из проспаните години.

— Благодаря все пак.

— Добре. Мистър Дейвис, аз съм тук от шест години. Специалист съм по хипнология, възкресяване и прочее науки. Тук и на други места съм помогнал на осем хиляди седемдесет и трима пациента да се върнат от хипотермията към обикновения живот, вие сте номер осем хиляди седемдесет и четири. Виждам съм ги да вършат всякакви необичайни неща, когато дойдат на себе си — странни за

неспециалиста, не и за мен. Някои искат веднага да се върнат към съня и ми крещят защо ги държа будни. Някои наистина се връщат към съня и се налага да ги прехвърляме другаде. Трети плачат без да спрат, когато разберат, че са си купили еднопосочен билет и е прекалено късно да се върнат у дома в годината, от която са потеглили. А някои пък, като вас, настояват за дрехите си и искат да изтичат веднага на улицата.

— Е, и защо не? Нима съм затворник?

— Не сте. Ще получите дрехите си. Предполагам ще ги намерите малко демоде, но това си е ваш проблем. Но все пак, докато пратя да ви ги донесат, бихте ли ми казали каква е тази толкова ужасно спешна работа, която трябва да свършите точно в този момент... след като е могла да почака трийсет години? Толкова време сте прекарвали в хипотермия — трийсет години. Наистина ли е спешно? Или може да се отложи за по-късно днес? Или дори за утре?

Понечих да изтъряся, че трябва адски спешно да... но се спрях сконфузено.

— Може би не е чак толкова спешно.

— Тогава направете ми една услуга: върнете се в леглото, дайте ми възможност да ви прегледам, изяжте си закуската, а може би ще поискате и да поговорите с мен, преди да хукнете във всички посоки? Може би дори да съм в състояние да ви посъветвам в каква посока да хукнете.

— Ъ-ъ-ъ, добре, докторе. Извинете ме, че ви създавам неприятности.

Върнах се в леглото. Добре, че го направих — изведнъж се почувствах уморен и неуверен.

— Няма нищо. Да видите само какви случаи имаме. Налага се да ги сваляме от тавана. — Той оправи завивките около раменете ми, сетне се наведе над шкафчето, вградено към леглото. — Тук е д-р Албрехт. Изпратете в седемнайста санитар със закуска, ъ-ъ-ъ... меню четири минус.

Сетне се извърна към мен и рече:

— Обърнете се и вдигнете горницето на пижамата; искам достъп до гръдния ви кош. Докато ви преглеждам, можете да задавате въпроси. Ако желаете.

Замислих се, докато той ме ръчкаше в ребрата. Предполагам, че използваше стетоскоп, макар да изглеждаше като миниатюрно слухово апаратче. Не бяха подобрили обаче едно нещо в него; мембраната, която поставяше върху тялото ми бе студена и твърда — каквато е била винаги.

И какво да пита човек след трийсет години? Дали вече са стигнали звездите? Кой сега подготвя „Войната, която да сложи край на всички войни“? Дали бебета излизат от епруветка?

— Докторе, има ли още машини за пуканки във фойетата на кината?

— Последният път, когато ходих, имаше. Но нямам много време за подобни удоволствия. Между другото, сега не му викат „кино“, а „изстисквачка“.

— Тъй ли? Защо?

— Идете и ще разберете. Но не забравяйте да завържете колана си; с някои кадри направо смилат аудиторията. Виждате ли, мистър Дейвис, ние се сблъскваме с един и същи проблем всеки ден и за нас той вече се е превърнал в рутинен. Разполагаме с речници за приспособяване за всяка отделна входна година, както и с исторически и културологични резюмета. Това е необходимо, защото дезориентацията на нашите клиенти от срещата с новата действителност може да доведе до потресение, независимо колко сме омекотили шока.

— Ъ-ъ-ъ, предполагам, че е така.

— Определено. Особено когато човек е пропуснал толкова много, като вас — трийсет години.

— Трийсет години ли е максимумът?

— И да, и не. Трийсет и пет години е най-дългият срок, с който сме се сблъскали, тъй като първият ни клиент, е бил комерсиално поставен при ниски температури през декември 1965-а. Вие сте пациентът с най-дълъг сън, когото аз съживявам. Но имаме тук клиенти с договори за по век и половина. Не би трябвало да ви приемат за трийсет години, тъй като тогава не са имали необходимите познания. Рискували са живота ви. Извадили сте късмет.

— Наистина ли?

— Наистина. Обърнете се. — Той продължи да ме преглежда и добави: — Но като се има предвид онова, което сега знаем, би ми се

искало да подготвя някого за скок от хиляда години, стига да има кой да ме финансира. Една година ще го държа за проверка при температурата, на която бяхте вие, сетне за една милисекунда ще го трясна на минус двеста градуса. Ще оживее. Така си мисля. Хайде да проверим рефлексите ви.

Тази работа с „трясването“ не ми се понара. Д-р Албрехт продължи:

— Седнете и кръстосайте крака. Езиковият проблем няма да ви затрудни. Разбира се, аз се старая да използвам речника от 1970-а, мога с гордост да кажа, че съм в състояние да разговарям на езика на всяка от входните години на отделните си пациенти; научих ги под хипноза. Но и вие ще използвате съвременните идиоми най-много след седмица; всъщност това е само добавен, допълнителен речник.

Мислех си да му река, че поне четири пъти използва думи, които не се употребяваха през 1970-а, или поне не в този смисъл, но реших, че няма да е учтиво.

— Това е всичко засега — каза той. — Между другото, мисис Шулц се опитва да се свърже с вас.

— А?

— Не я ли познавате? Тя твърдеше, че е стара ваша приятелка.

— Шулц... — повторих аз. — Предполагам, че съм познавал няколко „мисис Шулц“, но единствената, за която се сецам сега, е учителката ми от четвърти клас. Но тя трябва да е починала отдавна.

— Може да е предприела Спането. Е, ще получите съобщението й, когато пожелаете. Аз ще ви подпиша документите за изписване. Но ако сте разумен, ще останете тук още няколко дни и ще се заемете с преориентацията си. Ще ви погледна пак по-късно. Както сте казвали някога — „Чао засега“. А, ето го и санитарят със закуската ви.

Реших, че бе по-добър лекар, отколкото лингвист. Но спрях моментално да разсъждавам за това, когато зърнах санитаря. Той се плъзна в стаята, внимателно избегна д-р Албрехт, който излизаше без изобщо да му обърне внимание и без да направи усилие да се предпази.

Дойде до мен, нагласи вградената масичка, завъртя я към мен, отвори я и подреди закуската ми.

— Да ви наля ли кафе?

— Да, моля.

Всъщност не исках да ми налива, предпочитах кафето да си остане топло за накрая. Но ми се щеше да видя как ще ми го налее.

Защото бях приятно изненадан... санитарят бе „Гъвкавия Франк“!

Не бе онзи тронав, събран от подръчни материали първи модел, който Майлс и Бел ми бяха откраднали, разбира се, че не. Този приличаше на първия „Франк“, колкото турбоавтомобилът прилича на първата каляска без коне. Но човек винаги може да познае собствената си работа. Аз бях създал базовия образец, а този бе плод на неизбежната техническа еволюция... Пра-правнукът на „Франк“, подобрен, излъскан, по-ефикасен — но от същата кръв.

— Това ли ще е всичко?

— Една минута.

Очевидно изрекох не което трябва, защото автоматът бръкна в себе си, извади твърд пластмасов лист и ми го подаде. Листът изглежда си остана свързан с неговия корпус чрез тънка, стоманена верижка. Погледнах и ето какво видях отпечатано:

ГЛАСОВ КОД: „Енергичния бобър“, модел XVII-а.

ВАЖНА ЗАБЕЛЕЖКА!!

Този обслужващ автомат НЕ РАЗБИРА човешка реч. Той няма разум, тъй като е само една машина. Но за ваше улеснение е конструиран така, че да може да изпълнява определен списък от устни команди. Той ще игнорира всичко казано в негово присъствие или (ако някоя фраза го задейства не напълно или го изправи пред неразрешима дилема) ще ви предложи този лист с инструкции. Моля, прочетете го внимателно.

Благодарим ви.

Автоинженерна корпорация „Аладин“, производител на „Енергичния бобър“, „Многоръкия Уили“, „Дан Чертожника“, „Строителя Бил“, „Градинаря“ и „Гледачката“. Проектанти по поръчка и консултанти по въпросите на автоматиката.

На вашите услуги!

На емблемата им беше изобразен Аладин, който потърква лампата си, за да се появи духът.

Под инструкцията бе изреден дълъг списък от прости команди: СПРИ, ВЪРВИ, ДА, НЕ, ПО-БАВНО, ПО-БЪРЗО, ЕЛА ТУК, ДОВЕДИ СЕСТРА и т.н. Имаше по-къс списък от задачи, характерни за болниците, като например да ти разтрие гърба, но включваше и някои, за които изобщо не бях чувал. Списъкът завършваше със следния текст: „Операциите от номер 87 до 242 могат да бъдат поръчвани само от болничния персонал и поради това командите не са изписани тук.“

Не бях снабдил първия „Гъвков Франк“ с гласов код — при него трябваше да натискаш разни бутони върху пулта му за управление. Не че не се бях сетил, а защото анализаторът и телефонната връзка щяха да тежат много и да вдигнат цената му почти двойно. Реших, че ми се налага да поизуча някои нови неща за миниатюризацията и симплификацията, преди да мога да се заема отново с инженерна работа тук. Но направо изгарях от желание да започна; съдейки по „Енергичния бобър“, усещах, че щеше да е по-забавно от всякога — съществуваха сума ти нови възможности. Инженерната работа е изкуство на практичното и зависи повече от общото състояние на занаята, отколкото от отделния инженер. Когато идва времето да се строят железници — строиш железници, но не и по-рано. Вземете за пример горкичкия професор Лангли^[2], чието сърце страдало заради летящата машина, която би трябвало да лети — той бил вложил в нея изискващия се гений — но просто е бил подранил с няколко години, за да може да се възползва от постиженията на съпътстващите науки, които са му били необходими, а още не са съществували. Или да вземем великия Леонардо да Винчи, толкова изпреварил времето си, че най-блестящите му проекти са били напълно неосъществими.

Тук щях да се забавлявам истински — имам предвид „сега“.

Върнах картата с инструкциите, станах от леглото и потърсих табелката с данните. Почти очаквах да видя изписано накрая името на „Наето момиче инк.“, чудех се дали „Аладин“ не бе дъщерна корпорация на „Маникс“. Но табелката не ми съобщи нищо друго, освен модела, серийния номер, фабрика и т.н. На нея обаче бе изписан цял списък патенти, около четирийсет. И най-старият, което особено ме заинтересува, бе датиран през 1970-а... и почти сигурно се основаваше на оригиналния ми модел и чертежи.

Намерих молив и поставка за писане на масичката и издрасках номера на този първи патент, макар интересът ми да бе чисто интелектуален. Дори и да е бил откраднат от мен (бях сигурен, че е така), неговият срок бе изтекъл през 1987-а — освен ако не бяха променили патентното законодателство — и само онези патенти, издадени след 1983-а можеха да бъдат още валидни. Исках обаче да съм сигурен в това.

На автомата светна лампичка и той обяви:

— Викат ме. Мога ли да си тръгна?

— А? Разбира се. Бягай. — Той посегна да извади картата с командите, но аз бързо му наредих: — Върви.

— Благодаря. Довиждане.

Заобиколи ме.

— Аз ти благодаря.

— Винаги сте добре дошли.

Онзи, с чийто записан глас отговаряше машинката, притежаваше много приятен баритон.

Върнах се в леглото и се заех със закуската, която бях оставил да изстине; само че се оказа, че не е изстинала. Закуска меню четири минус бе порция колкото за една средноголяма птичка, но открих, че ми бе достатъчна, макар да си бях въобразил, че съм много гладен. Предполагам, че стомахът ми се бе свил. Чак след като свърших си спомних, че това бе първата храна, която поемах от едно поколение време насам. Едва тогава забелязах и какво бяха включили в менюто — онова, което бях взел за бекон, бе „филийки мая по селски“.

Въпреки трийсетгодишния ми пост обаче мислите ми не бяха заети от храната; със закуската ми бяха пратили и вестник: „Таймс на Голям Лос Анджелис“ от сряда, 13 декември 2000 г.

Вестниците не бяха се променили особено, не и по формат. Този бе таблоид, хартията му бе лъскава, за разлика от грубата вестникарска хартия от седемдесетте, илюстрациите бяха или цветни, или чернобели-стерео — не можех да разгадая как бе постигнато последното. Още в моето детство съществуваха стерео-картини, за които не беше необходим специален визьор; като хлапе бях омаян от онези, които се използваша през петдесетте за рекламиране на замразени храни. Изображенията им обаче се нуждаеха от доста дебел

прозрачен слой с мрежа от миниатюрни призмички; а тези бяха стерео изображения върху хартия. И въпреки това притежаваха дълбочина.

Отказах се да гадая повече и зачетох вестника. „Енергичния бобър“ го бе поставил на рамка за четене и за известно време ми се струваше, че ще трябва да се задоволя с четенето само на първа страница, защото не знаех как да разгърна проклетото нещо. Страниците му изглеждаха като слепени.

Накрая случайно докоснах долния десен ъгъл на първата страница; тя се сви нагоре и... изчезна, явно бе използван някакъв ефект на електрически заряд на повърхността, който се задействаше от докосването. Другите страници следваха една подир друга, след като докоснех онова място.

Съдържанието на поне половината от вестника ми бе толкова познато, че предизвика носталгията ми: „Вашият хороскоп за днес“, „Кметът открива нов басейн“, „Ограниченията, продиктувани от съображения за сигурност, подкопават свободата на печата, твърди Н.Й.Солон“, „Гигантите с втора поредна победа“, „Необичайни горещини заплашват зимните спортове“, „Пакистан предупреждава Индия“ и т.н., и т.н., додето не те обхване безкрайна досада.

Някои от заглавията касаеха нови понятия, но съдържаха в себе си обяснение за съдържанието на статиите: ЛУННА СОВАЛКА ВСЕ ОЩЕ Е ПОДЛОЖЕНА НА МЕТЕОРИТЕН ДЪЖД — Денонощната станция — с две пробойни, жертви няма; ЧЕТИРИМА БЕЛИ ЛИНЧУВАНИ В КЕЙПТАУН — Очаква се реакция на ООН; МАЙКИ-ОСИНОВИТЕЛКИ ИСКАТ ПО-ВИСОКО ЗАПЛАЩАНЕ — Настояват „аматьорките“ да бъдат поставени извън закона; ПЛАНТАТОР ОТ МИСИСИПИ ОБВИНЕН ПО ЗАКОНА „АНТИ-ЗОМБИ“ — Защитата му: „Онези момчета не са били дрогирани насила, те са си просто глупави!“

Досещах се какво означаваше това, последното... от собствен опит.

Но някои от новите понятия не ми говореха абсолютно нищо. „Уоглитата“ продължавали да се разпространяват и още три френски града били евакуирани; кралят обмислял дали поразеният район да не бъде засипан.

Крал ли? Е, добре, френската политика би могла да се завърти накъдето си ще, но те обмисляха да използват „Санитарна пудра“

срещу „уоглитата“ — каквото и да бяха те. Може би — радиоактивна? Надявах се да изберам някой безветрен ден... най-добре трийсети февруари. Самият аз бях получавал свръхдоза радиация, поради грешка на един тъпанар-техник в Сандия. Не стигнах до стадия на повръщане, от който „връщане няма“, но не препоръчвам никому диета от рентгени и кюри.

Поделението на лосанджелиската полиция в Лагуна Бийч вече било екипирано с „лейкоил“ и шефът му предупреждава всички хулигани да напуснат града. „Хората ми имат заповед да атакуват без предупреждение и сетне да разследват. На това трябва да бъде турен край!“

Отбелязах си мислено да стоя надалеч от Лагуна Бийч, докато не разбере какъв е крайният резултат от мача. Не исках да ме разследват, дори и след.

Това са просто примери. Сума статии започваха обещаващо, но сетне затъваха в — според мен — двусмислен език.

Тъкмо прелиствах разсеяно обявите, когато погледът ми бе привлечен от няколко нови рубрики. Имаше ги и добре познатите — за смърти, раждания, сватби, разводи, но имаше също така и „Постъпване“ и „Възвръщане“, подредени по имената на съответната обител за анабиоза. Проверих в „Соутел Конс.“ и намерих името си. Усетих топлото чувство на „принадлежност“ към света.

Но определено най-интересното във вестника бяха рекламите. Една от обявите ми се заби в съзнанието: „Привлекателна, все още млада вдовица, копнееща да пътува, желае да се запознае със зрял мъж с подобна склонност. Цел: двугодишен брачен договор.“ Онова, което ме грабна обаче, бе рекламата на стоки за бита.

„Наето момиче“, сестрите, братовчедките и лелите ѝ бяха навсякъде — и все още използваша същата търговска марка: яко момиче с метла, — която аз бях изрисувал за главата на бланките. Жегна ме съжаление, че толкова прибързано се отървах от акциите си в „Наето момиче инк.“; комай те бяха най-ценни в целия портфейл на собствеността ми. Не, грешах; ако ги бях задържал на времето, онази двойка крадци щеше да ми ги задигне: щяха да оформят фалшиво преотстъпване в тяхна полза. А сега излизаше, че Рики ги е получила — и ако Рики бе забогатяла от тях, е, не би могло това да се случи на по-подходящ човек.

Отбелязах си първо да открия Рики — това бе от първостепенна важност. Тя бе всичко, което ми бе останало от света, който познавах, и образът ѝ се мерзелееше в твърде едър план в съзнанието ми. Милата малка Рики! Ако бе само с десет години по-голяма, никога нямаше да погледна Бел... и нямаше да си изгоря пръстите.

Чакайте да видим: на колко години ще е тя сега? Четирийсет... не, четирийсет и една. Трудно ми бе да си представя Рики на четирийсет и една години. И все пак, в сегашните времена, а и в тогавашните, това нямаше да е възрастна жена. От десет метра разстояние човек често не може да прецени дали една мацка е на четирийсет и една или на осемнайсет.

Ако бе богата, щях да ѝ позволя да ме черпи едно питие, щяхме да вдигнем наздравица за забавната, малка, отлетяла душица на Пийт.

А ако нещо не бе сработило както трябва и тя бе бедна, въпреки пакета от акции, които ѝ бях преотстъпил, тогава — по дяволите, ще се ожения за нея! Да, ще го сторя. Няма значение, че щеше да е с десет или повече години по-възрастна от мен; като се има предвид доказаната в миналото ми непрактичност, имах нужда от някой по-възрастен, който да ми казва „не“ — а Рики просто бе момичето, което можеше да го направи. Тя въртеше Майлс и дома му със сериозността на малко момиченце, още когато нямаше десет години; на четирийсет сигурно ще си е все същата, само че по-апетитна.

Усетих истинска топлина и за първи път, откакто се събудих, вече не се чувствах изгубен в непозната земя. Рики бе отговорът на всички въпроси.

Но тогава някъде дълбоко в себе си чух глас:

— Виж какво, глупако, не можеш да се ожениш за Рики, защото едно толкова сладко момиче вече ще е омъжено сигурно поне от двайсет години насам. Ще има четири деца... може би и син, по-възрастен от теб... а и съпруг, който никак няма да се зарадва да те види в ролята на добрия стар чичо Дани.

Слушах и ченето ми увисна. Сетне си рекох слабохарактерно:

— Добре, де, добре — значи пак съм изтървал влака. Ала въпреки това ще я открия. Не могат да ми сторят нищо повече от това да ме застрелят. Пък и в крайна сметка тя бе единственият друг човек, освен мен, който наистина разбираше Пийт.

Обърнах друга страница, навъсен при мисълта, че съм загубил и Рики, и Пийт. Малко по-късно съм задрямал с вестника и спях, докато „Енергичния бобър“ или близъкът му не донесе обяда.

В съня ми Рики ме държеше на коленете си и ми казваше:

— Всичко е наред, Дани. Намерих Пийт. Ние вече сме тук и ще си останем заедно. Нали така, Пийт?

— Мя-о-о-у-да!

Речниците за допълнително огромяване бяха фасулска работа; повече време отделих на историческите резюмета. Сума неща могат да се случат за трийсет години, но защо всички останали трябва да са по-наясно от мен? Не се изненадах, че Великата азиатска република ни измества от търговията в Южна Америка; това бе заложено още в тайванското съглашение. Нито пък се изненадах да разбера, че Индия се е балканизирала повече от всякога. Новината, че Англия се е превърнала в канадска провинция малко ме сепна. Кое бе яйцето и кое — кокошката? Пропуснах паниката от 1987-а, златото бе чудесен инженерен материал за някои цели; не можех да смятам за трагедия факта, че сега бе по-евтино и вече не бе средство за заплащане, независимо колко народ е изгубил и последната си риза при тази промяна.

Спрях да чета и се замислих за детайлите, които човек може да изработи с евтино злато, с неговата висока плътност, добра проводимост и ковкост... и се спрях, когато осъзнах, че първо трябваше да прочета техническата литература. Мамка му, че в ядрената физика то направо щеше да е безценно. Главно поради начина, по който този метал можеше да се обработва, далеч по-добре от всеки друг, ако го използваш в миниатюризацията... и пак се спрях, повече от сигурен, че „главата“ на „Енергичния бобър“ бе тъпкана със злато. Просто трябва да се заема с това и да разбера какво са вършили момчетата в „тъмните си стаички“, докато мен ме е нямало.

Соутелската обител не бе достатъчно оборудвана, та да мога да чета по инженерните въпроси, затова казах на д-р Албрехт, че съм готов да бъда изписан. Той сви рамене, съобщи ми, че съм идиот, и се съгласи. Останах обаче още една нощ; установих, че каталясвам само

като лежа и гледам как думите тичат една подир друга в скенера за текстове.

Веднага след закуска на следващата сутрин ми донесоха модерни дрехи... и ми потрябва помощ да се облека. Самите дрехи не бяха толкова странни (макар че никога досега не бях носил вишневочервени панталони с увиснало дъно), не можех обаче да се справя със закопчалките. Предполагам, че и дядо ми би изпитал същите затруднения с циповете, ако не бъде въведен постепенно към тях. Проблемът, разбира се, бе в слепващите се шевове — помислих си, че ще ми е нужно да наема някое момченце да ми помогне да ида до тоалетната, преди да ми светне, че чувствителната на натиск залепваща тъкан бе аксиално поляризирана.

Сетне едва не ми паднаха гащите, когато се опитах да отпусна колана им. Никой не ми се присмя.

— С какво ще се захванете? — попита д-р Албрехт.

— Кой, аз ли? Първо ще си набавя карта на града. Сетне ще потърся къде да спя. После няма да правя нищо друго, освен да се заема с професионално четиво... може би година. Докторе, аз съм един безвъзвратно изостанал инженер. Но нямам никакво намерение да си остана такъв.

— Хм. Добре, желая ви щастие. И не се колебайте, ако ви е нужна помощта ми.

Протегнах ръка.

— Благодаря, докторе. Бяхте чудесен. Ъ-ъ-ъ, може би не бива да го казвам, преди да се отбия в счетоводството на застрахователната ми компания и да видя какво е състоянието на финансите ми — но моята благодарност няма да остане само на думи. Разбирате ли ме?

Той поклати глава.

— Оценявам намеренията ви. Но моите такси се поемат от обителта.

— Но...

— Не. Не мога да приема, затова ви моля да не го обсъждаме. — Ръкувахме се и той добави: — Довиждане. Ако се пуснете по този ескалатор, той ще ви отведе до административните офиси. — Поколеба се малко. — Ако срещнете затруднения в началото, знайте че съгласно договора за попечителство имате право на още четири дни за

възстановяване и преориентация при нас без допълнително заплащане. Можете да дойдете и да си идете, когато пожелаете.

Ухилих се.

— Благодаря, док. Но се обзалагам, че няма да се върна — освен ако не намина някой път просто да ви кажа „здрости“.

Слязох от ескалатора, влязох в главния офис и казах на секретарката кой съм. Тя ми подаде плик, в който се намираше ново съобщение от мисис Шулц. Аз още не й се бях обадил, защото не знаех коя е тя, а в обителта не се допускаха посещения или телефонни обаждания, ако пациентът не иска да ги приеме. Само хвърлих едно око на плика и го мушнах в дрехата си, докато си мислех дали не бях сгрешил, като направих „Гъвкавия Франк“ прекалено гъвкав. Преди като секретарки работеха симпатични момичета, а не машини.

— Елате насам, моля — произнесе секретарката. — Нашият ковчезник би искал да се срещне с вас.

Е, аз също исках да се срещна с него, затова отидох натам. Чудех се колко ли пари бях напрупал, поздравявах се мислено затова, че бях заложил на обикновени акции, вместо да играя „на сигурно“. Не ще й съмнение, че акциите ми бяха паднали в Паниката от 87-ма, но сигурно вече се бяха качили до предишната си стойност — всъщност знаех, че поне два от пакетите акции би трябвало да струват сега сума пари; четох финансовите раздели на „Таймс“. Още носех вестника с мен, защото предполагах, че ще трябва да проверя и някои други акции.

Ковчезникът бе човешко същество, макар че прекалено съответстваше на представата за ковчезник. Ръкувахме се надвнатри.

— Радвам се да се запознаем, мистър Дейвис. Името ми е мистър Даути. Седнете, моля.

— Приятно ми е, мистър Даути — отвърнах бодро. — Надявам се, че няма да отнема много от времето ви. Кажете ми само това: моята застрахователна компания може ли да урежда сметките си чрез вашия офис? Или трябва да ида до нейните кантори?

— Моля ви, седнете. Трябва да ви обясня някои неща.

Е, седнах. Неговият помощник (отново добрият стар „Франк“) му донесе някаква папка и той рече:

— Това са оригиналните ви договори. Искате ли да ги видите?

Много исках да ги видя, тъй като откакто бях буден напълно, стисках палци да не би Бел да е намерила някакъв начин да отхапе и онзи регистриран чек. Да се играят игрички с един регистриран чек е далеч по-трудно, отколкото с личен чек, но Бел бе хитра мацка.

С голямо облекчение забелязах, че бе оставила нарежданията ми непроменени, с изключение, разбира се, на липсващия съпътстващ договор за Пийт, както и онзи относно моя пакет акции в „Наето момиче“. Предположих, че ги бе изгорила, за да не възникнат излишни усложнения. Прегледах внимателно още десетината места, където бе сменила името „Взаимозастрахователна“ на „Мастър Иншуърънс ъф Калифорния“.

Не ще и дума, че Бел бе истинска артистка. Предполагам, че един учен-криминолог, въоръжен с микроскоп, стереоуредба за сравнение, с лаборатория за химически тестове и т.н. сигурно би могъл да докаже, че всеки от тези документи е бил подправен; но аз самият не можех. Питях се как се бе справила с допълнителните клаузи на гърба на чека, след като регистрираните чекове винаги бяха на хартия, върху която триенето е невъзможно. Ами сигурно не бе използвала гуми — винаги ще се намери човек, който да надхитри онова, което друг може да измисли... а Бел бе наистина много хитра.

Мистър Даути се прокашля. Вдигнах глава.

— Тук ли ще уредим сметките ми?

— Да.

— Тогава мога да се вмества в една дума. Колко?

— Хм... Мистър Дейвис, преди да преминем към този въпрос, бих искал да привлека вниманието ви върху един допълнителен документ... и едно обстоятелство. Това е договорът между тази обител и „Мастър Иншуърънс Къмпани ъф Калифорния“ за вашата хипотермия, попечителство и съживяване. Ще забележите, че входната такса е платена авансово. Това е направено както за нашата, така и за вашата сигурност, тъй като тя гарантира благополучието ви, докато сте във физически безпомощно състояние. Тези средства — на основание на постановленията на съдебните инстанции, в чиято юрисдикция влизат подобни дела — се депозират във финансовия отдел на Върховния съд и ни се изплащат поетапно, когато ги заработим.

— Добре. Това ми се вижда разумно решение.

— Така е. Защищава безпомощните. А сега трябва да разберете, че тази обител е съвсем отделна корпорация от вашата застрахователна компания; договорот за попечителство с нас е напълно отделен от онзи за управление на вашата собственост.

— Мистър Даути, накъде биете?

— Притежавате ли други авоари, освен онези, които сте отдали под попечителството на „Мастър Иншуърънс къмпани“?

Замислих се. Някога имах кола... но един Бог знае какво бе станало с нея. Бях закрил текущата си сметка в Мохаве още в началото на запоя, а в онзи напрегнат ден, който приключих надрусан в дома на Майлс, имах у себе си трийсет-четирийсет долара в брой. Книгите, дрехите, логаритмичната линейка — никога не съм бил много добър в приготвянето на багажа си — всички тези дреболии бяха тъй или инак заминали.

— Не притежавам дори и карта за автобуса, мистър Даути.

— Тогава — много съжалявам, че трябва да ви съоб щя това, — но се боя, че не разполагате с никакви средства.

Изчаках без да помръдна, докато главозамайването ми премине.

— Какво искате да кажете? Защо, някои от акциите, в които инвестирах, са на добра цена. Знам, че е така. Ето, ей тук го пише.

Размахах сутрешния „Таймс“. Той поклати глава.

— Съжалявам, мистър Дейвис, но не притежавате никакви акции. „Мастър иншуърънс“ фалира.

Добре, че ме бе накарал да седна; изведнъж почувствах слабост.

— Как се случи това? По време на Паниката ли?

— Не, не. Това бе част от сгромолясването на групировката „Маникс“... но, разбира се, вие не знаете за него. Струва ми се след Паниката, но предполагам може да се каже, че бе предизвикано от нея. Ала „Мастър Иншуърънс“ нямаше да фалира, ако не бе систематично ограбвана... крадена... „доена“ е вулгарната дума. Ако е било обичайното „лява ръка — десен джоб“, поне нещо е можело да се спаси. Но не. Когато всичко се разкри, от компанията не бе останало нищо, освен една куха черупка... а хората, които бяха направили удара, бяха вече зад граница. Ъ-ъ-ъ, ако това е някакво утешение за вас, подобно нещо не би могло да се случи при сегашното ни законодателство.

Не, не беше никакво утешение, а и освен това не му повярвах. Моят старец твърдеше, че колкото повече се усложнява законодателството, толкова по-големи стават възможностите за мошениците.

Той обаче обичаше да казва, че един умен човек трябва да е винаги готов да започне от нула. Чудех се колко пъти щеше да се наложи да го направя, докато вляза в категорията „умен“.

— Ъ-ъ-ъ, мистър Даути, а какво е състоянието на „Взаимозастрахователната компания“?

— „Взаимозастрахователната“ ли? Добра фирма. Е, и те си получиха своето по време на Паниката, като всички останали. Но оцеляха. Да не би да имате някоя полица и при тях?

— Не.

Не му обяснявах повече; нямаше полза. Не можех да се обърна към „Взаимозастрахователната“; не бях изпълнил договора си с нея. Не можех да съдя „Мастър Иншуърънс“; нямаше никакъв смисъл да съдиш един фалирал труп.

Можех да съдя Бел и Майлс, ако все още бяха наоколо — но защо да се правя на глупак? Нямах доказателства, никакви.

Освен това, не исках да съдя Бел. По-добре да я татуирам цялата с надписа „фалш и измама“... използвайки тъпа игла. Сетне бих повдигнал въпроса за онова, което бе сторила на Пийт. Не бях измислил още наказание, което да съответства на това ѝ престъпление.

Изведнъж се сетих, че Майлс и Бел възнамеряваха да продадат „Наето момиче инк.“ именно на „Маникс“, когато ме изритаха.

— Мистър Даути, сигурен ли сте, че хората от „Маникс“ не разполагат с никакви активи? Не притежават ли „Наето момиче“?

— „Наето момиче“ ли? Да не би да имате предвид фирмата за домакински уреди?

— Да, разбира се.

— Едва ли е възможно. Всъщност, не е възможно, тъй като империята „Маникс“ вече не съществува. Разбира се, не мога да твърдя, че не е имало никаква връзка между „Маникс“ и корпорацията „Наето момиче“. Но не вярвам тази връзка да е била сериозна, инак бих чул за нея.

Изоставих темата. Ако Майлс и Бел бяха пострадали от срутването на „Маникс“, това ме устройваше отлично. Но, от друга

страна, ако „Маникс“ бе притежавал и бе доил „Наето момиче инк.“, това би ударило и Рики толкова силно, колкото и тях. А аз не исках Рики да е пострадала, независимо от всичко останало.

Изправих се.

— Е, благодаря ви, че ми поднесохте новината внимателно, мистър Даути. Ще си вървя.

— Недейте още. Мистър Дейвис... ние в тази институция изпитваме към подопечните си отговорност, надхвърляща записаното в параграфите на договорите ни. Сигурно сте наясно, че вашият случай не е единственият от този сорт. Нашият директорски борд ми е поверил един малък фонд, с който да облекчаваме подобни изпитания. Той...

— Никаква милостиня, мистър Даути. Благодаря ви, все пак.

— Това не е милостиня, а кредит. Може да се нарече личен кредит. Повярвайте ми, загубите ни от подобни кредити са незначителни... а и не искаме да излезете оттук със съвсем празни джобове.

Преосмислих решението си. Не знаех дори колко струва едно подстригване. От друга страна, да вземеш пари назаем бе все едно да се опитваш да плуваш, хванал по една тухла във всяка ръка... Малкият кредит понякога се изплаща по-трудно, отколкото ако вземеш милион.

— Мистър Даути — рекох бавно, — д-р Албрехт ми каза, че тук ми се полагат още четири дни легло и котлова храна.

— Мисля, че е точно така — трябва да проверя в картата ви. Ние не изхвърляме хората, дори и когато договорът им е изтекъл, но още не са готови да излязат.

— Така си и мислех. Но какви са цените на тази стая, която заемах досега — на една болнична стая плюс храната?

— А? Но нашите стаи не се наемат по стандартния начин. Освен това ние не сме болнично заведение; просто поддържахме един лазарет за възстановяване на клиентите си.

— Да, разбира се. Но сигурно можете да пресметнете, дори само от счетоводна гледна точка.

— Хм... и да, и не. Действащите разценки се формират на съвсем друга основа. Перата са амортизация, непроизводствени разходи, резерви, диетична кухня, персонал и прочее. Предполагам обаче, че мога да направя приблизителна сметка.

— Ъ-ъ-ъ, не си правете труда. На какво би възлязъл еквивалентът на наема на една болнична стая и храната?

— Това не е по моята част. И все пак... ами, да речем, приблизително около сто долара на ден.

— На мен ми се полагат четири дни. Ще ми заемете ли четиристотин долара?

Той не ми отговори, но събщи някакъв цифров код на механичния си помощник. След което ми бяха броени на ръка осем петдесетдоларови банкноти.

— Благодаря — рекох искрено и ги прибрах. — Ще направя всичко възможно тези пари да не утежнят сметките ви. Шест процента стигат ли? Или сега вземат повече?

Той поклати глава.

— Това не е заем. След като поставихте въпроса така, аз записах сумата срещу неизползваното, но полагащо ви се време.

— А, така ли? Вижте какво, мистър Даути, не исках да ви извивам ръцете. Разбира се, че ще...

— Моля ви. Вече казах на помощника си да въведе разхода, когато му наредих да ви плати. Нима искате да създадете главоболие на ревизорите ни за някакви си четиристотин долара? Бях готов да ви отпусна много по-голям заем.

— Добре, няма да споря. Кажете, мистър Даути, колко голяма сума са тези четиристотин долара? Какви са сега цените?

— Хм... това е един сложен въпрос.

— Просто ми дайте някакъв пример. Колко струва да хапне човек?

— Храната е доста евтина. За десет долара човек може да получи прилична вечеря... ако избере ресторант с умерени цени.

Благодарих му и излязох с най-добри чувства към него. Мистър Даути ми напомняше на един касиер от времето на военната ми служба. Касиерите винаги са били само два чешита: единият вид ви посочва ведомостите и ви обяснява, че не можете да получите всичко, което ви се полага; вторият рови из бумагите, докато не открие някакъв параграф, по който да ви даде и онова, което дори не ви се полага.

Даути бе от втория вид.

Обителта се намираще срещу Уилшърските магистрали. Пред нея имаше пейки, храсти и цветя. Седнах на една пейка, за да си

възвърна равновесието и да реша дали да поема на изток или на запад. Държах се при мистър Даути, но честно казано бях потресен, макар да имах в джоба си сума, достатъчна да ме изхрани една седмица.

Слънцето обаче бе топло, а жуженето от движението на магистралата бе приятно, бях млад (поне биологически), имах две ръце, имах мозък. Подсвирквайки си „Алилуя, аз съм скитник“, отгърнах „Таймс“ на страниците с обяви „Търси се работна ръка“.

Преодолях импулса си да прегледам „Професионали — инженери“ и потърсих направо „Неквалифицирани“.

Тази рубрика бе дяволски кратка. Едвам я открих.

Изборът не беше голям.

[1] Горещ пунш с подправки. — Бел.ред. ↑

[2] Самюъл Лангли (1834 — 1906) — учен-астрофизик, пионер в американската авиация; в 1896 г. построил опитен модел на летателен апарат — Бел.ред. ↑

6.

Намерих си работа на втория ден — петък, петнайсети декември. Имах и малка разправия с полицията: постоянно попадах в бъркотии заради това, което вършех и казвах, и заради отношението си към нещата. Разбрах, че „преориентацията“ чрез четене е все едно да четеш за секс, вместо да го правиш — не е едно и също.

Предполагам, че щях да имам по-малко неприятности, ако се бях установил в Омск или Сантяго, или Джакарта. Като отиде в непознат град, човек знае, че обичаите ще са различни, но в Голям Лос Анджелис той очаква те да са си същите; макар и да виждах, че са се променили. Трийсет години, разбира се, са нищо; всеки може да понесе една такава промяна през живота си. Но е по-различно, когато я лапнеш на една хапка.

Да вземем например една дума, която използвах най-невинно. Една присъстваща дама се обиди и само фактът, че бях от Спалите — което бързо-бързо ѝ обясних — възпря съпруга ѝ да ми напълни устата със строшени зъби. Няма да я кажа думата тук — о, не, ще я кажа; защо не? Ще я използвам, за да обясня затруднението си. Можете да ми вярвате, че в детството ми тя си бе нормална, „добра“ дума; проверете я в речника. Никой не я драскаше по стените, когато бях хлапе.

Думата бе kink^[1].

Има и други думи, които още не използвам правилно, ако не се замисля предварително. И това не бяха непременно думи-табу, а такива, които просто си бяха променили значението. „Домакин“ например — „домакин“ някога означаваше човек, който ви поема палтото и го отнася в спалнята; преди нямаше никаква връзка с ръста на раждаемостта.

Но общо взето се справях. Работата, която си намерих, бе да смачквам нови лимузини и да ги пресовам, за да могат да се транспортират като скрап в Питсбърг. Кадилаци, крайслери, айзенхауери, линкълни — всякакви видове големи, нови и мощни

турбоавтомобили, неизминали и километър. Вкарвам ги между челюстите и бам, хрус, хряс! — старо желязо за доменните пещи.

Отначало ми беше жал, защото пътувах по магистралите до работа и притежавах само една браква. Изразих мнението си и едва не изгубих работата си... но шефът на смяната ми си спомни, че бях от Спалите и че наистина не разбирам.

— Просто въпрос на икономика, синко. Това са излишни коли, които правителството е получило като гаранция срещу кредитите за субсидиране на цените. Те са вече на двегодишна възраст и са напълно непродаваеми — затова правителството ги изхвърля и ги продава на стоманенодобивната промишленост като скрап. Доменните пещи не могат да работят само с руда; необходим им е и скрап. Би трябвало да знаеш това, макар и да си от Спалите. А и след като висококачествената руда е толкова оскъдна, нуждите от скрап непрекъснато растат. На стоманенодобивната промишленост тези коли са й необходими.

— Но защо преди всичко трябва да се произвеждат, след като не могат да се продадат? Вижда ми се разточително.

— Само изглежда разточително. Нима искаш да изхвърлиш хората от работа? Или да намалиш стандарта на живот?

— Добре де, тогава защо не ги изнасят? Мисля, че могат да получат за тях на свободния пазар зад граница повече, отколкото струват като скрап.

— Какво? И да съсипем експортния пазар? Освен това, ако започнем да изнасяме евтини коли, всички ще ни се разсърдят — Япония, Франция, Германия, Велика Азия, всички. Ти какво искаш? Да предизвикаме война ли? — Той въздъхна и продължи с бащински тон. — Иди в библиотеката и си вземи някоя и друга книга. Нямах право да изказваш мнение по тези въпроси, докато не понаучиш нещо за тях.

И аз млъкнах. Не му казах, че прекарвах цялото си време в градската библиотека или в библиотеката на Лосанджелиския университет; избягвах да си призная, че съм, или по-скоро че бях инженер — да твърдя сега, че съм инженер, ще е все едно някой да се яви при Дюпон и да рече: „Сър, аз съм алхимик. Имате ли нужда от моето изкуство?“

Върнах се към тази тема само още веднъж, защото забелязах, че съвсем малко от автомобилите бяха наистина пригодни да влязат в

движение. Изработката им бе небрежна и често им липсваха основни части — уреди на таблото и климатици, например. Но когато един ден видях, че зъбите на пресата се забиха в една, която дори нямаше двигател, повдигнах въпроса.

Началникът на смяната се вторачи в мен.

— Превелики Боже! Синко, нали наистина не очакваш хората да вложат цялото си майсторство в коли, които са в излишък? Тези коли са заложили срещу кредитите за субсидиране на цените преди още да са слезли от поточните линии.

След това млъкнах и повече не си отворих устата. По-добре да си се придържам към инженерните науки; икономиката бе тъмна област за мен.

Разполагах обаче с много време за мислене. Работата ми изобщо не бе никаква „работа“ според разбиранията ми; всичко вършеше „Гъвкавия Франк“ в различните му варианти, „Франк“ и братята му управляваха пресата, докарваха колите, изтегляха скрапа, брояха и теглеха товара; работата ми бе да стоя на една малка платформа (не ми бе позволено да седя) до шалтера за спиране на цялата операция, в случай че възникне аварийна ситуация. Това никога не ставаше, но скоро разбрах, че от мен се очаква поне веднъж на смяна да открива повреда в автоматиката, да спра процеса и да извикам аварийна бригада.

Е, поне ми плащаха по двайсет и един долара на ден и можех да се изхранвам. Насъщният ми хляб бе осигурен.

След като платях социални осигуровки, профсъюзен членски внос, данък общ доход, данък отбрана и медицинско осигуряване, занасях у дома около шестнайсет долара. Мистър Даути грешеше, че вечерята струвала десет долара; човек можеше да получи съвсем прилична манджа и за три долара, стига да не настоява месото да е истинско, но бих поспорил с всеки, който твърди, че може да познае дали бифтека в хамбургера му е наченал живота си в резервоар или в прерията. А и тъй като се носеха слухове за контрабандно месо, което може да доведе до радиационно отравяне, сурогатите напълно ме задоволяваха.

Виж, въпросът къде да живея бе доста по-сложен. След като в Лос Анджелис по време на Шестдневната война не бе приложен планът „Мигновено разчистване на бедняшките квартали“, в града

бяха надошли учудващо много бежанци (предполагам, че и аз бях един от тях, макар на времето да не смятах себе си за такъв) и очевидно повечето от тях изобщо не се бяха върнали у дома си, дори и онези, които имаха домове, където да се върнат. Градът — ако човек може да нарече Голям Лос Анджелис град, — вече се задушаваше, когато предприемах Спането; а сега бе претърпан като дамска чантичка. Може би е било грешка, че са ликвидирали смога; през шейсетте години някои хора напускаха града поради заболяване от синусит...

А сега очевидно никой не напускаше.

Още в деня, в който излязох от обителта, си бях поставил няколко основни задачи: 1) да си намеря работа; 2) да намеря къде да спя; 3) да наваксам в инженерството; 4) да открия Рики; 5) да се върна към инженерството — ако е възможно да си бъда сам шеф; 6) да намеря Бел и Майлс и да си разчистя сметките с тях, без да ме тикнат в затвора за това; и 7) най-сложното — да открия оригиналния патент на „Енергичния бобър“ и да проверя дали е вярно силното ми предчувствие, че това наистина бе „Гъвквия Франк“ (не че имаше някакво значение сега, а просто от любопитство), както и да проуча корпоративната история на „Наето момиче инк.“, и т.н., и т.н.

Подредих горния списък по приоритет, защото, както бях разбрал още преди години (като едва не провалих първата си година на следване), ако човек не съблюдава приоритетите си, то като спре музиката, той си остава неловко щръкнал на дансинга. Някои от тези приоритети се конкурираха помежду си, разбира се; очаквах да открия Рики и евентуално Бел и компания, докато наваксах в инженерството. Но първостепенните неща са първи по ред, а вторите — втори; намирането на работа например бе по-важно, отколкото да осигурия покрив над главата си, защото долларите са ключът към всичко останало... особено когато ги нямаш.

След като шест пъти не успях да намеря стая под наем в града, хукнах подир една обява за квартира в околностите на Сан Бернардино. Трябваше веднага да я наема; вместо това се направих на важен, върнах се в центъра, с намерението да потърся още нещо там, сетне да стана много рано и да съм първи на опашката за някаква работа от списъците на ранните издания за трудовата борса.

Но и тук неудача. Записах се в четири от списъците на чакащите и се озовах в парка. Там си и останах, вървах, за да се стопля почти до

полунощ, сетне се отказах — зимите в Лос Анджелис могат да се нарекат субтропични, само ако сложите ударението на „суб“. Подслоних се в гарата на Уилшър Уейз... и към два часа ме прибраха с останалите скитници.

Затворите се бяха подобрили. Този бе топъл и мисля, че караха дори хлебарките да си избършат краката, преди да влязат.

Обвиниха ме в баракиране. Съдията бе млад човек, който дори не вдигна глава от вестника си, а само попита:

— На всичките тези за пръв път ли им е?

— Да, ваша чест.

— Трийсет дни или да бъдат пуснати под гаранцията на някоя компания за наемане на работници.

Почнаха да ни извеждат, но аз не помръднах.

— Един момент, господин съдия.

— А? Да не би нещо да не е ясно? Виновен ли сте или не?

— Ъ-ъ-ъ, аз всъщност не знам, защото не разбирам какво съм направил. Виждате ли...

— Желаете ли обществен защитник? Ако е така, ще бъдете задържан, докато някой се заеме с делото ви. Разбрах, че графикът на служебните защитници върви с шест дни закъснение... но това си е ваше право.

— Ъ-ъ-ъ, пак не разбирам. Може би бих желал гаранция от компания, макар да не съм много сигурен какво означава това. Онова, което всъщност искам, е съдът да ме посъветва, ако благоволи.

Съдията нареди на пристава:

— Изведи останалите. — Сетне се обърна към мен. — Изплавай камъчето. Но те предупреждавам, че съветът ми няма да ти хареса. Достатъчно време съм на тази работа, за да чуя всички възможни фалшиви истории и вече съм развил дълбоко отвращение към повечето от тях.

— Да, сър. Моята обаче не е фалшива и лесно може да се провери. Виждате ли, аз едва вчера излязох от Дългото спане и...

По лицето му обаче се изписа отвращение.

— Един от онези, така ли? Често съм се питал какво е накарало нашите предци да си мислят, че могат да ни засилят с изметта си. Последното, от което се нуждае този град, са още хора... особено такива, които не са успели да се справят в собственото си време. Бих

искал да мога да те изритам обратно там, откъдето идваш, и да отнесеш при тях съобщението, че бъдещето, за което мечтаят, не е, — повтарям, не е, — засипано с рози. — Въздъхна. — Но това няма да има никакъв ефект, сигурен съм. Е, какво очакваш да сторя? Да ти дам още една възможност? И да ми се явиш пак тук след седмица?

— Господин съдия, не мисля, че ще стане така. Имам достатъчно пари да преживея, докато си намеря работа и...

— Е? Щом имаш пари, защо тогава си баракувал?

— Господин съдия, аз дори не знам значението на тази дума.

Този път той ме остави да разправам. Когато стигнах до там как бях измамен от „Мастър Иншуърънс Къмпани“, държанието му се промени изцяло.

— Тези свини! Майка ми пострада от тях, след като си плаща вноските цели двамадесет години. Защо не ми каза първо това? — Той извади визитка, написа нещо на нея и рече: — Занеси я в офиса за наемане на работници на службата „Излишъци и отпадъци“. Ако не си намериш работа, ела при мен днес следобед. Но никакво баракиране повече. То не само подхранва престъпността и злото, но се подлагаш на ужасния риск да налетиш на вербовчик за зомбиране.

Ето как получих работа — да мачкам чисто нови коли. Но все пак мисля, че не сгреших като реших първо да си потърся работа. Човек с дебел портфейл навсякъде може да се чувства у дома си — и ченгетата го оставят на мира.

Намерих си порядъчна и по джоба ми стая в един район на Западен Лос Анджелис, който още не бе променен по Новия план. Мисля си, че някога стаята е била килер-дрешник.

* * *

Не бих искал някой да си помисли, че 2000-а година не ми харесваше в сравнение с 1970-а. Харесваше ми, харесваше ми и 2001-а, която се дотърколи няколко седмици след като ме събудиха. Въпреки повтарящите се спазми на почти непоносимата носталгия, смятах, че Голям Лос Анджелис в зората на третото хилядолетие бе може би най-чудесното място, което бях виждал. Беше забързан, чист и много вълнуващ град, макар и малко попренаселен... но дори и с това се

справяха с гигантски и смел мащаб. Районите, променени по Новия план, бяха истинска песен за душата на един инженер. Ако градската управа имаше суверенното право да спре имиграцията за десет години, сигурно щеше да реши изцяло жилищния проблем. Но след като не разполагаше с такава власт, тя просто се опитваше да се справи по най-добрия начин с рояците, които продължаваха да пълпят от другата страна на планините.

Струваше си човек да проспери трийсет години и да се събуди навреме, за да види, че е решен проблемът с обикновената настинка и че никой вече не подсмърча. Това за мен означаваше повече, отколкото изследователската колония на Венера.

Две постижения ми направиха най-силно впечатление — едно голямо и едно малко. Голямото бе разбира се нулевата гравитация. През седемдесета аз знаех за изследванията на гравитацията в Бабсъновия институт, но не очаквах да излезе нещо от тях — и нищо не излезе; теорията на основното поле, върху която се основава нулевата гравитация, бе разработена в Единбургския университет. Но в училище ме бяха учили, че гравитацията е нещо, което никой не може да промени, защото е присъща на самата форма на пространството.

Значи са променили характеристиките на пространството, естествено. Само временно и локално, не ще и дума, но бе напълно достатъчно, за да се премести тежък предмет. Но всичко това бе възможно все още само в полето на Майка Земя, затова бе безполезно за космическите кораби — поне така беше в 2001-а; а вече престанах да се обзалагам за бъдещето. Разбрах, че за да повдигнеш нещо, все още бе необходимо да се изразходва енергия, за да се преодолее гравитационния потенциал, и обратно — за да го спуснеш, трябва да имаш енергиен „склад“, където да съхраниш всичките онези килограметри, инак нещо ще рече „Бж-ж-т!“ И бам! Но за да транспортираш някоя вещь хоризонтално, да речем от Сан Франциско до Голям Лос Анджелис, бе необходимо само да я повдигнеш и сетне тя ще си заплува без всякаква енергия, досущ като кълкър, който се плъзга на засилените си кълки.

Красота!

Опитах се да вникна в теорията на явлението, но математиката му започва там, където свършват тензометричните изчисления; значи не бе за мен. Инженерите обаче рядко са физици-математици и не им

се налага да бъдат; инженерът трябва само да разбира принципа, да знае какво може да върши един детайл при практическото му приложение — да знае работните му параметри. А това можех да усвоя.

„Малкото постижение“, за което споменах, бе промяната в женската мода, станала възможна с въвеждането на залепящите се тъкани. Не се изненадвах от голите тела по плажовете; човек можеше да предвиди появата им още през 1970-а. Но неземните резултати, които дамите можеха да постигнат със залепящите се тъкани, караха ченето ми да увисне.

Дядо ми е роден през 1890-а; предполагам, че някои от гледките на 1970-а биха му въздействали по същия начин.

Новият забързан свят ми харесваше и сигурно щях да бъда щастлив, ако не бях през повечето време толкова болезнено самотен. Нямах душевен покой. Имаше моменти (обикновено посред нощ), когато бих дал всичко за един нашарен с белези котарак или за възможността да прекарам следобеда в зоологическата градина с малката Рики... или за онзи дух на другарство, който споделяхме с Майлс, когато всичко се състоеше единствено в усилна работа и надежди.

Още бе началото на 2001-а и не бях свършил и половината от набелязаните си задания, когато отново започнах да изпитвам сърбежа да напусна безметежната си работа и да се върна към старата чертожна дъска. Толкова много неща, невъзможни през 1970-а, бяха напълно реални при сегашното състояние на занаята; исках да се захвана и да проектирам поне няколко десетки автомата.

Така например очаквах, че ще се използват автоматични секретари — имам предвид машини, на които можеш да диктуваш и да получиш служебно писмо — със свършения правопис, пунктуация и формат, без човек да се намесва изобщо. Но все още нямаше. Е, някой бе изобретил машина, която да печата автоматично, но тя ставаше само за фонетичен език като есперанто и бе безполезна за един език, на който можеш да речеш „Петър плет плете, през три пръта преплита...“

Хората нямаше да се откажат от алогизмите в английския, само за да улеснят един изобретател. Мохамед трябваше да отиде при планината.

Щом една гимназистка може да усвои сложния английски правопис и да изпише дадена дума правилно, то как може да бъде научена на това и една машина?

„Невъзможно“ бе обичайният отговор. Предполагаше се, че е необходима човешка преценка и разбиране.

Но изобретението е именно нещо, което е било „невъзможно“ дотогава — тъкмо затова властите издават патенти.

При наличието на запаметяващи тръби и възможностите за миниатюризация — оказах се прав за важността на златото като инженерен материал, — щеше да е лесно да се вкарат сто хиляди звукови кода в един кубичен фут... или казано иначе — звуковият еквивалент на колежанския речник на „Уебстър“. Но това бе ненужно; десет хиляди думи щяха да са достатъчно. Кой може да очаква една стенографка да знае думи като „гърбач“ или „пирофилит“? Ако се наложи да ги диктувате, ѝ ги казвате по букви. Добре, ще настроим машината да приема диктуването по букви. Ще я програмираме за пунктуацията... различните формати... как да търси адресите в един файл... колко копия да направи... как да оформи писмото... и ще оставим резерв от поне хиляда празни места за термините на специфичния речник, използван в даден бизнес или професия — така клиентът-собственик ще може да вкара тези думи сам, да издиктува да речем „стенобентозен“ при натиснат бутон „Памет“ и повече няма да му е нужно да я казва по букви.

Всичко е съвсем просто. Оставаше да се свържат разни елементи и блокове, които са вече на пазара, сетне да се изчистят дефектите и да се приведе машината в готов за производство модел.

Единствената пречка бяха омонимите. „Дейзи Диктовката“ изобщо няма да забави ход при думи като „изстрелвам“, „застрелвам“ и „отстрелвам“, защото съдържат различни звуци. Но омонимите ще ѝ създадат истински неприятности.

Дали в градската библиотека на Л.А. имаше речник на омонимите в английския? Имаше... и аз започнах да броя неизбежните омонимни двойки, като се опитвах да преценя с колко от тях можех да се справя, използвайки теорията на информацията чрез статистика на контекста и колко щяха да изискват специално програмиране.

Постепенно изпадах в нервна превъзбуда. Не само, че губех по трийсет часа седмично да върша една напълно безполезна работа, но и

не можех да проектирам истински в една обществена библиотека. Трябваше ми помещение за проектиране, работилница, където да оправям различните дефекти, търговски каталози, професионални списания, калкулатори и всичко останало.

Реших, че трябва задължително да си намеря някаква работа, която да е свързана пряко с моята специалност. Не бях толкова глупав да си втъпя, че отново съм станал инженер; все още не бях попил маса нови знания за занаята. Щях непрекъснато да се напъвам да използвам новонаученото за своите разработки, само за да откроя сетне в библиотеката, че някой преди мен е решил проблема — при това по-чисто, по-добре и по-евтино, отколкото аз при първия си опит, и то десет или петнайсет години по-рано от мен.

Трябваше да вляза в някой инженерен офис и да попия новостите през кожата си. Надявах се, че ще мога да се справя като младши чертожник.

Знаех, че вече използват полуавтоматични чертожни машини; виждал ги бях на снимки, но не бях хващал такава машина в ръце. Имах обаче предчувствието, че ще се науча да работя с нея за двайсет минути, стига да имам възможност, защото те удивително си приличаха с онази идея, която самият аз бях имал някога: машина, която има същото родство с метода на старомодната чертожна дъска и линеала, каквото има пишещата машина със стенографията. Всичко беше в главата ми: как можеш да изчертаеш прави или криви линии където си поискаш върху листа на статива, само като натискаш различните клавиши.

В този случай обаче бях толкова сигурен, че идеята ми не бе открадната, колкото бях уверен, че „Гъвкавия Франк“ ми бе откраднат, защото идеята ми за чертожна машина никога не бе напускала главата ми. Някой бе родил същата идея и я бе развил логично по същия път. Когато дойде времето на железниците, хората започват да строят железници.

Конструкторите от „Аладин“, същата фирма, която произвеждаше и „Енергичния бобър“, предлагаха една от най-добрите чертожни машини — „Дан Чертожника“. Бръкнах в спестяванията си, купих си нов костюм и дипломатическо куфарче втора ръка, натъпках го с вестници и се явих в салоните за продажби на „Аладин“ в ролята на „купувач“. Поисках да демонстрират машината.

Но тъкмо тогава, когато вече бях пред модела на „Дан Чертожника“, имах най-объркващо изживяване. Дежа ву, както му викат психолозите — „това вече сме го виждали“. Тази проклета машинка бе разработена тъкмо по онзи начин, по който щях да я разработя и аз, ако разполагах с достатъчно време... вместо да ме отвлекат и да ме хласнат в Голямото спане.

Не ме питайте защо се чувствах така. Човек винаги разпознава собствения си начин на работа. Един изкуствовед ще каже, че дадена картина е от Рубенс или Рембранд, съдейки по мазките, осветлението, композицията, избора на бои, по десетки особености. Машиностроенето не е наука, то е изкуство и винаги съществува широк спектър решения, с които да бъде разрешен даден инженерен проблем. Проектантът „подписва“ творбата си именно чрез този избор, досущ както художникът подписва картината си.

„Дан Чертожника“ дотолкова носеше духа на моята собствена техника, че доста се притесних от това. Дори се зачудих дали в крайна сметка в телепатията нямаше нещо вярно.

Естествено взех номера на първия патент. И в състоянието, в което се намирах, изобщо не се учудих, че първият е бил издаден през 1970-а. Бях твърдо решен да установя кой е бил изобретателят. Би могъл да е някой от учителите ми, от които бях „купил“ част от стила си. Или някой инженер, с когото бях работил на времето.

Изобретателят можеше и да е жив още. Ако е така, някой ден ще го намеря... и ще се запозная с този човек, чийто мозък работи досущ като моя.

Успях обаче да запазя самообладание и да оставя продавача да ми покаже как действа машината. Едва ли си струваше да си прави труда; „Дан Чертожника“ и аз бяхме създадени един за друг. За десет минути аз работех с него по-добре, отколкото продавачът. Най-накрая с нежелание спрях да рисувам с машината готини картинки, получих лист с цените, отстъпките, сервизното обслужване и т.н., сетне си тръгнах, като му казах, че ще се обадя пак, тъкмо когато той вече смяташе, че ще сложа подписа си върху празното място. Беше кофти номер, но в края на краищата му струваше само един изгубен час.

Оттам отидох в главния завод на „Наето момиче“ и подадох молба за работа.

Знаех, че Бел и Майлс вече не са в „Наето момиче инк.“ В малкото време, което можех да отделя между работата си и непреодолимия стремеж да наваксам в инженерството, търсех Бел и Майлс, но най-вече Рики. Нито един от тримата не бе в списъка на телефонната система на Голям Лос Анджелис, нито пък някъде другаде в Щатите; бях платил да бъде извършено „информационно“ проучване в националния архив в Кливлънд. Взеха ми такса за четирима, защото поисках Бел да бъде търсена и като Джентри, и като Даркин.

Същия успех имах и с Регистъра на гласоподавателите в окръг Лос Анджелис.

От „Наето момиче“ в писмо, подписано от седемнайстия им вицепрезидент, в чиито задължения влизаше и това да отговаря на глупави въпроси, се признаваше предпазливо, че преди трийсет години наистина имали служители с такива имена, но сега не можели да ми помогнат с нищо.

Не бе работа за един любител с малко време и с още по-малко пари да поеме по една изстинала преди трийсет години следа. Не разполагах с отпечатъците им, иначе бих могъл да опитам при ФБР. Не знаех номерата на осигурителните им карти. Моята благословена страна никога не бе падала до нивото на полицейска държава и естествено нямаше някакво бюро, което да разполага с досие за всеки гражданин, нито пък аз бях в положение да изискам подобно досие, дори и то да съществуваше някъде.

Може би една детективска агенция би се заела срещу щедро възнаграждение да се разрови из данъчните и комуналните архиви, във вестникарските папки и Бог знае още къде, и щеше да ги открие. Но аз не можех да вложа много пари в подобно начинание, а не разполагах с таланта и с времето да свърша всичко това сам.

Най-накрая се отказах от Майлс и Бел, но си обещах, че ще пусна професионалисти да търсят Рики, веднага щом можех да си го позволя. Тъй като вече бях установил, че тя не притежава акции в „Наето момиче“, бях писал до Банк ъф Америка, за да разбера дали при тях има или някога е имало ценни книжа на нейно име. В отговор получих писмо, в което ме информираха, че подобни сведения са конфиденциални, затова им писах отново — казах им, че съм от Спалите и че тя е единствената ми жива роднина. Вторият път получих

по-мило писмо, подписано от един от служителите по доверителните фондове, в което той ми пишеше, че за съжаление информацията относно бенефициентите на доверителни фондове не можела да се разгласява, дори и на човек в моето необичайно положение; той обаче се чувствал задължен да ми съобщи отрицателния резултат: че банката или някой от нейните клонове по никое време не са обслужвали фонд на името на Фредерика Вирджиния Джентри.

Това поне изясняваше единия от проблемите.

Онези птиченца по някакъв начин бяха успели да вземат пакета акции от малката Рики. Така, както бях го написал, документът за преотстъпване на акциите трябваше да мине през Банк ъф Америка. Но нищо подобно не бе станало. Горката Рики! И двамата бяхме ограбени.

Направих още един опит. В архива на отдела по образование в Мохаве имаше данни за ученичка на име Фредерика Вирджиния Джентри... но същата била взела отпускно свидетелство през 1971-а. Други данни за нея нямаше.

Изпитах поне някакво облекчение да разбера, че някой някъде признаваше, че Рики изобщо е съществувала. Но тя би могла да отнесе това нейно отпускно свидетелство във всяко едно от хилядите училища в Съединените Щати. Колко време щеше да ми отнеме да пиша до всички? И дали архивите им бяха достатъчно подредени, та да могат да ми отговорят, дори ако предположим, че биха поискали да го сторят?

В морето от четвърт милион души едно малко момиченце може да се изгуби като камъче в океана.

Провалът на диренията ми обаче ми даде възможност да потърся работа в „Наето момиче инк.“, особено след като вече знаех, че Майлс и Бел не управляваха корпорацията. Можех да пробвам в стотици фирми, заети с производството на автомати, но „Наето момиче“ и „Аладин“ бяха големите имена в домакинските уреди, толкова важни в своята сфера, колкото са били „Форд“ и „Дженеръл мотърс“ в зенита на автомобилната промишленост. Избрах „Наето момиче“ главно от сантиментални подбуди; исках да разбера докъде се е разраснало моето предприятие.

В понеделник, на пети март 2001 година, влязох в офиса за наемане на работна ръка, наредих се на опашката за ИТР-персонал, попълних дузина формуляри, в които и дума не ставаше за проектиране и машиностроене, и един, в който ставаше дума... след което ми бе казано „Не ни звънете, ние ще ви потърсим.“

Останах и успях да се набутам при завеждащия бюрото по наемане на работна ръка. Той с нежелание погледна единствения формуляр, от който имаше смисъл и ми каза, че инженерната ми диплома не означавала нищо, тъй като са минали трийсет години, откакто съм прилагал уменията си.

Изтъкнах му, че съм от Спалите.

— Още по-зле. Във всеки случай не вземаме на работа хора, повъзрастни от четирийсет и пет години.

— Но аз не съм на четирийсет и пет. Само на трийсет съм.

— Роден сте през 1940. Съжалявам.

— И какво да направя? Да се застрелям ли?

Той сви рамене.

— Ако съм на ваше място, ще подам документи за пенсия по старост.

Излязох бързо, преди да ми се доще да му дам някой и друг съвет. Сетне извървах около три четвърти миля до парадния вход и влязох. Името на главния мениджър бе Къртис; попитах за него.

Преминах първите две нива само с настояването, че го търся по бизнес-въпроси между двама ни. „Наемно момиче инк.“ не използваше собствените си автомати за секретарки в приемните; предпочиташа служителки от истинска плът и кръв. В крайна сметка стигнах до някакво място, няколко етажа по-високо и (както прецених) на две врати от шефа, но тук се сблъсках с една непреклонна секретарка, която искаше да узнае по каква точно работа го търся.

Огледах се. Беше бая големичък офис с около четирийсет души в него, без да броим най-различните автомати. Тя рече остро:

— Е? Кажете ми по каква работа го търсите и аз ще се обадя на секретарката, която подрежда графика на срещите на мистър Къртис.

Рекох гръмко, така че всички да ме чуят:

— Искам да разбера какви са намеренията му към съпругата ми!

Шейсет секунди по-късно бях вече в личния му кабинет. Той вдигна глава.

— Е? Що за глупости са това, по дяволите?

Отне ни половин час и доста ровене из архивите, докато се убеди, че нямам съпруга и съм всъщност основателят на фирмата. Сетне нещата тръгнаха по-приятелски, с питиета и пури, запознах се с търговския директор, с главния инженер и с други шефове на отдели.

— Мислехме си, че сте умрял — каза ми Къртис. — Всъщност и в официалната история на компанията пише така.

— Това е само слух. Сигурно става дума за някой друг Д.Б.Дейвис.

Търговският директор Джак Галоуей попита неочаквано:

— Сега с какво се занимавате, мистър Дейвис?

— С нищо особено. Сега, ъ-ъ-ъ... съм в автомобилния бизнес, но ще напускам. Защо?

— „Защо“ ли? Не е ли ясно? — Обърна се към главния инженер — мистър Макбий. — Чу ли го, Мак? Всички инженери сте един дол дренки; никога няма да забележите кога птичето ще кацне на рамото ви. „Защо“ ли, мистър Дейвис? Защото вие сте истинският символ на продажбите, ето защо! Защото сте самата романтика. „Основателят на фирмата се завръща от гроба и посещава любимото си отроче.“ „Изобретателят на първия домашен робот се наслаждава на плодовете на гения си.“

Прибързах да възразя:

— Почакайте малко, аз не съм рекламен модел, нито пък кинозвезда. Обичам уединението си. Не съм дошъл тук за това; дойдох за работа... свързана с проектирането.

Мистър Макбий вдигна вежди, но не каза нищо.

Пререкавахме се известно време. Галоуей се опита да ме убеди, че това е просто мой дълг към фирмата, която съм основал. Макбий каза малко, но бе очевидно, че от мен няма да има полза за отдела му — в един момент ме попита какво зная за проектирането на твърди вериги. Трябваше да призная, че единствените ми познания се базираха на прочетената тук-там информация в научнопопулярната литература.

Накрая Къртис предложи компромис.

— Вижте какво, мистър Дейвис, вашето положение наистина е много специално. Човек би могъл да каже, че сте основали не само тази фирма, но и целия клон на промишлеността. Въпреки това, както

подказа мистър Макбий, тя се е развивала, докато вие сте били в Голямото спане. Може би ще е разумно да ви назначим като... Ъ-Ъ-Ъ... „Почетен инженер-изследовател“.

Поколебах се.

— И какво ще означава това?

— Каквото го направите да означава. Но ще ви кажа честно, че от вас ще се очаква да си сътрудничите с мистър Галоуей. Ние не само произвеждаме тези продукти, но и трябва да ги продаваме.

— Ъ-Ъ-Ъ... ще имам ли възможността да проектирам?

— Това ще зависи от вас. Ще разполагате с всички необходими условия да правите онова, което желаете.

— И с работилница?

Къртис се спогледа с Макбий. Главният инженер отвърна:

— Разбира се, разбира се... в границите на разумното.

И продължи с такъв шотландски акцент, че вече трудно го разбирах.

Накрая Галоуей рече отривисто:

— Значи всичко е уредено. Ще ме извиниш ли, Би Джей? Мистър Дейвис, не си тръгвайте — ще ви направим снимка с първия модел на „Наето момиче“.

Така и стана. А аз се зарадвах да го видя... първия модел, който бях сглобил със собствените си две ръце и маса пот. Искях да разбера дали функционира все още, но Макбий не ми даде да го пусна; май изобщо не му се вярваше, че знам как действа.

Прекарах си добре в „Наето момиче“ целия март и април. Имах на разположение всички инструменти, които можех да пожелаая, технически списания, необходимите търговски каталози, практична библиотека, „Дан Чертожник“ („Наето момиче“ не произвеждаше чертожни машини, затова ползваха най-добрите, които бяха на пазара, а те бяха от „Аладин“), както и професионалните разговори на колегите ми — песен за моите уши!

Специално ме запознаха с Чък Фройдънбърг, заместник-главният инженер по изработката и доставката на компонентите. По мое мнение Чък бе единственият истински инженер там; останалите бяха свръхобразовани механици... включително и Макбий. Според мен

главният инженер бе ярко доказателство, че за да бъде човек истински инженер, се изисква много повече от диплом и шотландски акцент. След като се поопознахме, Чък призна, че и той смята така.

— Мак всъщност не харесва нищо ново; по-скоро би правил нещата по начина, по който и дядо му ги е правил по красивите брегове на Клайд.

— Той с какво всъщност се занимава?

Фройдънбърг не знаеше подробностите, но изглежда, че сегашната фирма е била производствена компания, която е наела патентите (моите патенти) от „Наето момиче инк.“ Сетне, преди около двайсет години е било осъществено едно от онези сливания за намаляване на данъците: акциите на „Наето момиче“ били разменени за акции в производствената компания, а тя взела името на онази, която аз бях основал. Чък смяташе, че Макбий е бил приет на работа по онова време.

— Мисля, че и той има дял в компанията.

Чък и аз излизахме да пийнем бира вечер и да обсъждаме машиностроенето, онова, от което компанията се нуждае, всички „защо“ и „как“. Интересът му към мен се основаваше на това, че бях от Спалите. Открих, че много хора проявяваха натрапчив интерес към Спалите (сякаш бяха някакъв природен феномен), затова избягвах да споменавам, че съм от тях. Но Чък бе омаян от самия скок във времето и интересът му бе здравословен: към това какъв е бил светът преди да бъде роден в паметта на един човек, за когото миналото бе „вчера“.

На свой ред той охотно подлагаше на критика новите проекти за уреди, които буквално вряха и кипяха в главата ми, и ме сваляше от небето, когато (почти непрекъснато) измислях нещо, което... за 2001-а сл.Р.Хр. отдавна бе изпята песен. Под неговото приятелско ръководство наваксвах бързо и се превръщах в съвременен инженер.

Когато една априлска вечер му очертах идеята си за автоматичен секретар, той бавно попита:

— Дан, ти това нещо в работно време ли го разработва?

— А? Не, всъщност не. Защо?

— Какво пише в трудовия ти договор?

— А? Нямам договор.

Къртис ме бе вписал във ведомостта за заплати, Галоуей ми бе уредил снимки и някакъв нает журналист-венцехвалител, който ми

задаваше тъпи въпроси; това бе всичко.

— Хм... приятелю, не бих предприел нищо по този въпрос, преди да съм наясно какъв е статусът ми. Това е нещо наистина ново. И мисля, че ще можеш да го направиш.

— Не съм го обмислял от тази гледна точка.

— Отложи го за известно време. Знаеш в какво състояние е компанията. Тя прави пари, произвеждаме добри продукти. Но единствените ни нови неща през последните пет години са онези, за които сме закупили лиценз. Аз самият не мога да прокарам нищо през Мак. Но ти можеш да го прескочиш и да отидеш при големия шеф. Затова не бързай... освен ако не искаш да подариш идеята си на компанията само срещу чека за заплатата си.

Вслушах се в съвета му. Продължавах да проектирам, но горях сполучливите чертежи — не ми трябваша, след като веднъж вече бяха в главата ми. Не се чувствах гузен заради това; не бяха ме наели като инженер, плащаха ми да бъда манекен на витрината на Галоуей. След като изцедяха рекламната ми стойност, щяха да ми връчат една месечна заплата, да ми гласуват благодарности и да ме пуснат да си ходя.

Но дотогава щях да бъда истински инженер-проектант и щях да съм в състояние да си отворя своя кантора. И ако Чък искаше да опита нещо ново, щях да го взема при мен.

Вместо да пробута моята история на вестниците, Джек Галоуей избра по-бавната игра — националните списания; искаше „Лайф“ да публикува статия на две страници, като я свърже с публикацията за първия модел на „Наето момиче“ трийсет години по-рано. „Лайф“ не захапа примамката, но Джек успя онази пролет да пробута историята тук и там, гарнирайки я с проспекти на продукцията.

Поколебах се дали да не пусна брада. Сетне осъзнах, че никой не ме разпознаваше, а и да ме познаеха, не даваха и пет пари.

Получавах известно количество откачени писма. В едно от тях някакъв мъж ми обещаваше, че ще горя во веки веков в ада за това, че съм се възпротивил срещу плановете на Бог за живота ми. Изхвърлих го, защото смятах, че ако Господ наистина е против случилото се с мен, то Той никога не би позволил Студеното спане. Иначе никой не ме безпокоеше.

Но ето че в четвъртък, трети май, 2001-а, телефонът ми звънна.

— Търси ви мисис Шулц, сър. Ще приемете ли разговора?

Шулц ли? По дяволите, последния път, когато говорихме с Даути, му бях обещал, че ще се погрижа за това. Но го бях отложил, защото не ми се щеше да я срещам; бях почти убеден, че бе някоя от онези шантавелки, които преследваха Спалите и им задаваха лични въпроси.

Но Даути ми бе казал, че тя ме търсила на няколко пъти, откакто бях изписан през декември. В съответствие с правилата на обителта, те бяха отказали да ѝ дадат адреса ми, съгласни били само да предават съобщенията ѝ.

Е, дължах на Даути да ѝ затворя устата.

— Свържете ме.

— Дани Дейвис ли е?

Телефонът ми в офиса бе без екран; не можеше да ме види.

— На телефона. Вашето име Шулц ли е?

— О, Дани, скъпи, колко се радвам да чуя гласа ти!

Не отговорих веднага. Тя продължи:

— Позна ли ме?

Познах я, има си хас да не я позная. Обаждаше се Бел Джентри.

[1] Kink — чудатост, прищявка, странен, ексцентричен човек, в по-ново време — хомосексуален. — Бел.прев. ↑

7.

Назначих си среща с нея.

Първият ми импулс бе да ѝ кажа да върви по дяволите и да затворя. Отдавна бях осъзнал, че отмъщението е детинска работа; отмъщението нямаше да ми върне Пийт, а и можеше чисто и просто да ме тикне в затвора. Почти не се бях сецал за Бел и Майлс, след като се отказах да ги търся.

Но Бел сигурно знаеше къде бе Рики. И затова си назначих среща.

Тя искаше да я заведе на вечеря, но нямаше да го сторя. И не защото съм скаран с етикецията, а защото човек може да се храни само с приятели; щях да се видя с нея, но без да ядем и прием заедно; това би било прекалено голяма чест за нея. Взех адреса ѝ и ѝ казах, че ще бъда у тях в осем същата вечер.

Домът ѝ бе евтин, един апартамент, в който се влиза направо от улицата в район от града (долен Ла Брея), който не бе включен в Новия план. Още докато звънях на входния звънец, бях наясно, че не бе спастрила онова, което ми бе отнела, иначе нямаше да живее там.

А когато я видях, разбрах, че отмъщението бе твърде закъсняло; самата тя и годините ме бяха отменили.

Бел бе на не по-малко от петдесет и три години, според нея, а на практика — навярно към шейсетте. Като се имат предвид постиженията на геронтологията и ендокринологията, една жена, която държи на себе си, може да изглежда трийсетгодишна поне в продължение на трийсет години и мнозина го постигаха. Имаше кинозвезди, които се слаеха с това, че са вече баби, а още играят главните роли на невинни девици.

Бел не си бе дала труда да го постигне.

Беше дебела, с писклив глас и с котешки маниери. Бе очевидно, че все още смяташе тялото си за свой основен актив, защото бе облечена с халат, който показваше прекалено много, но също и това, че е женска, че е бозайник, и че е затлъстяла и обездвижена.

Тя не го разбираше. Острата ѝ някога мисъл бе отслабена; единственото, което ѝ бе останало, бе суетността и свръхсамонадеяността ѝ. Хвърли се към мен с радостни писъци и едва не ме целуна, преди да успея да се откопча от нея.

Отблъснах я.

— Спокойно, Бел.

— Но, скъпи! Толкова се радвам, толкова съм развълнувана, толкова съм очарована да те видя!

— Как ли не. — Бях отишъл у тях, решен да запазя самообладание... само да разбера онова, което исках да узная, и да си тръгна. Но ми бе трудно да се сдържа. — Спомняш ли си в какъв вид ме докара последения път? Дрогиран до козирката — така, че да можеш да ме тикнеш в Студеното спане.

Изглеждаше слисана и обидена.

— Но, миличък, ние го направихме само за твое добро! Беше толкова болен.

Мисля, че сама си вярваше.

— Добре, добре. Къде е Майлс? Разбрах, че вече си мисис Шулц. Очите ѝ се отвориха широко.

— Ти не знаеше ли?

— Какво да знам?

— Горкият Майлс... горкият, скъпият Майлс. След като ти ни напусна, той преживя само още две години, Дани. — Изражението ѝ изведнъж се промени. — Този мошеник ме измами!

— Твърде жалко. — Питам се как ли бе умрял. Дали е паднал сам или е бил бутнат? Арсеник в супата? Реших да се придържам към главната си тема, преди тя напълно да е изгубила мисълта си. — Какво стана с Рики?

— Рики ли?

— Момиченцето на Майлс. Фредерика.

— О, онова отвратително малко изчадие ли? Че откъде да знам? Отиде да живее при баба си.

— Къде? И какво бе името на баба ѝ?

— Къде ли? В Тъксън... или Юма... в някакво такова скучно място. Може и да е било Индайо. Скъпи, не искам да говорим за онова невъзможно дете, искам да разговаряме за нас.

— След малко. Как се казваше баба ѝ?

— Дани, момчето ми, ти наистина си досаден. Откъде да помня такива дреболии?

— Как се казваше?

— Ох, Ханълън... или Хейни... Хайнц. А може и да е било Хинкли. Не бъди такъв досадник, скъпи. Хайде да пийнем по нещо. Да вдигнем тост за щастливата ни среща.

Поклатих глава.

— Не пия.

Това бе почти истина. След като бях установил на собствен гръб, че алкохолът не е приятел, на когото можеш да разчиташ в кризисен момент, обикновено се ограничавах с някоя бира в компанията на Чък Фройденбург.

— Колко тъжно, скъпи. Но сигурно няма да имаш нищо против да си наляя.

Тя вече си наливаше — джин без „разредител“, приятелят на самотните момичета. Но преди да обърне чашата, извади пластмасово шишенце и изсипа от него две хапчета на дланта си.

— Искаш ли?

Разбрах какво бе съдържанието по етикета — еуфорион. Смяташе се за нетоксичен препарат, към който човек не се пристрастява, но единно мнение по този въпрос нямаше. Някои предлагаха да бъде причислен към морфина и барбитуратите.

— Благодаря, засега съм щастлив.

— Радвам се за теб!

Тя глътна и двете хапчета с джина. Реших, че ако искам да науча нещо, ще трябва да побързам; тя скоро щеше да се ограничи само до едното кикотене.

Взех я за ръка и я сложих да седне на дивана, сетне се настаних срещу нея.

— Бел, разкажи ми за себе си. Въведи ме в положението. Как се справихте ти и Майлс с хората от „Маникс“?

— А? Не успяхме. — Изведнъж пламна. — И вината за това е твоя.

— Моя ли? Та аз дори не бях там.

— Разбира се, че бе твоя. Те поискаха онова ужасно нещо, което направи от инвалидната количка. А него го нямаше.

— Нямаше ли го? И как така?

Тя ме изгледа със свинските си, подозрителни очички.

— Ти би трябвало да знаеш. Ти го взе.

— Аз ли? Бел, да не си мръднала? Не можех да взема нищо. Бях замразен до кокъл, в Студеното спане. Откъде изчезна машината? И кога?

Всичко това съвпаднаше с предположението ми, че някой сигурно бе задигнал „Гъвкавия Франк“, след като Майлс и Бел не бяха се възползвали от него. Но от всичките милиарди хора, живеещи на Земята, това определено не бях аз. Не бях виждал „Франк“ от онази пагубна нощ, в която те гласуваха срещу мен.

— Разкажи ми, Бел. Къде бе машината? И какво те кара да мислиш, че аз съм я откраднал?

— Не би могъл да бъде друг. Никой не знаеше, че е важна. Купчина боклуци! Казах на Майлс да не я слага в гаража.

— Но ако някой я е задигнал, съмнявам се много, че би могъл да я пусне в действие. А вие разполагахте с всички чертежи и бележки.

— Не, и с това не разполагахме. Майлс, глупакът, ги бе напъхал всички в машината онази вечер, когато се наложи да я преместим, за да я запазим.

Не избухнах при думата „запазим“. Освен това възнамерявах да кажа, че бе невъзможно да се напъхат няколко кила книжа в „Гъвкавия Франк“; той и без това бе натъпкан като пълнена гъска — но тогава си спомних, че бях монтирал временна лавица долу, където да държа инструментите си, докато работех върху него. Майлс, който много е бързал, сигурно бе струпал всичката ми документация върху онази лавица.

Няма значение. Престъплението бе извършено преди трийсет години. А аз исках да разбера как „Наето момиче инк.“ се бе изплъзнало от ръцете им.

— След като сделката с „Маникс“ пропадна, какво направихте с нашата компания?

— Опитвахме се да продължим работата, разбира се. Сетне, когато Джейк напусна, Майлс каза, че трябва да приключим. Майлс бе слаб човек... а и онзи Джейк Шмит никога не ми е харесвал. Подъл. Не спря да пита защо си напуснал... сякаш можехме да те спрем! Аз исках да наемем един наистина добър майстор по производството и да продължим. Така компанията щеше да оцелее. Но Майлс настоя.

— И какво стана след това?

— Ами, продадохме я на „Гиъри манюфакчъринг“, разбира се. Това го знаеш, нали работиш там сега.

Знаех го; цялото име на корпорацията бе „Домакински уреди Наето момиче и Гиъри манюфакчъринг инк.“ — макар че по табелите се изписваше само „Наето момиче“. Комай бях научил всичко, което исках да узная и което тази отпусната, дърта развалина можеше да ми съобщи.

Но ме гризеше любопитството и за още нещо.

— Вие двамата продадохте ли акциите си след сливането с „Гиъри“?

— Какво? Отде ти хрумна тази глупост?

Лицето ѝ се изкриви и тя се разрева с глас, мъчейки се опипом да намери носна кърпичка, сетне се отказа и остави сълзите да си текат.

— Той ме измами! Измами ме! Онзи мръсен мошеник ме измами, изрита ме от играта. — Тя подсмръкна и добави замислено: — Всички вие ме измамахте... и ти най-много, Дани. След като бях толкова мила с теб.

И отново зарева с глас.

Реших, че еуфорионът не си струва парите. Или може би ѝ доставяше удоволствие да плаче.

— Как те измами той, Бел?

— М-м? Ами, нали знаеш. Остави всичко на онова гадно свое изчадие... след всичките му обещания... след като се грижих за него, когато бе зле. А тя дори не бе негова родна дъщеря.

Това бе първата добра новина, която научих онази вечер. Очевидно Рики бе получила добро състояние, въпреки че преди това ѝ бяха отнели моя пакет акции. И затова се върнах към главния въпрос.

— Бел, как се казваше бабата на Рики? И къде живееха?

— Кой къде е живеел?

— Бабата на Рики.

— Коя е Рики?

— Дъщерята на Майлс. Опитай се да си спомниш, Бел. Важно е.

Това я вбеси. Тя насочи показалец към мен и изписка:

— Знаех си те аз. Ти си бил влюбен в нея, това била работата. В оная гадна, малка крадла... тя и онази ужасна котка.

Усетих как при споменаването на Пийт ме залива вълна от гняв. Но се опитах да се сдържа. Само я хванах за раменете и я раздрусих леко.

— Стегни се, Бел. Искам да узная едно-единствено нещо. Къде живееш? Как адресираше Майлс писмата си до тях?

Тя се опита да ме ритне.

— Няма да разговарям с теб! Ти се държиш абсолютно гадно откакто дойде тук. — Сетне обаче сякаш изведнъж изтрезня и рече тихо: — Не знам. Името на бабата бе Ханекер или нещо подобно. Видях я само веднъж, в съда, когато дойдоха да изясняват въпросите, свързани със завещанието.

— Кога бе това?

— Веднага след като Майлс почина, разбира се.

— Кога почина Майлс, Бел?

Тя отново превключи.

— Искаш да узнаеш прекалено много. Гаден си като шериф... въпроси, въпроси, въпроси! — Сетне вдигна глава и рече умоляващо: — Нека забравим всичко и да си бъдем просто ние. Сега сме само аз и ти, скъпи... а животът все още е пред нас. Една жена на трийсет и девет още не е възрастна... Шулци казваше, че съм най-младото създание, което някога е виждал — а онзи дърт козел бе видял доста през живота си, можеш да бъдеш сигурен в това! Бихме могли да бъдем толкова щастливи, скъпи. Можем...

Търпението ми се бе изчерпало. Повече не ми се играеше на детектив.

— Трябва да вървя, Бел.

— Какво? Скъпи... Защо, още е толкова рано, цялата нощ е пред нас. Мислех си...

— Не ме интересува какво си си мислила. Трябва веднага да тръгвам.

— О, скъпи! Толкова съжалявам. Кога ще те видя отново? Утре? Ужасно съм заета, но ще отменя ангажиментите си и...

— Няма да се видим повече, Бел.

Тръгнах си.

И повече не я видях.

Веднага щом се върнах, взех гореща вана, търках се много и силно. Сетне седнах и се опитах да обмисля онова, което бях открил,

ако изобщо бях открил нещо. Изглежда Бел смяташе, че името на бабата на Рики започва с „Х“, ако можеше да се вярва на отнесените ѝ приказки, и че живеели в някакъв град в пустинята — в Аризона или може би в Калифорния. Е, тези данни навярно биха улеснили професионалните следотърсачи.

А може би — не. Във всеки случай това щеше да е трудно и скъпо дирене; най-добре ще е да изчакам, докато мога да си го позволя.

Знаех ли още нещо, което имаше значение?

Майлс бе починал (така твърдеше Бел) около 1972-а. Ако бе починал в този окръг, може би щях да откроя датата само след неколкочасово дирене, а след това можех да потърся протоколите от съдебното дело за завещанието му... за което бе загатнала Бел. По този начин бих могъл да установя къде е живеела Рики тогава. Ако съдилищата изобщо пазеха подобни архиви. (Не знаех.) И дали изобщо щях да имам някаква полза от това, че щях да се върна двайсет и осем години назад и да откроя градчето, където тя бе живяла толкова отдавна.

Ако изобщо имаше смисъл да търся жена, която щеше да е вече на четирийсет и една години и почти сигурно — омъжена и със семейство. Скапаната развалина, в която се бе превърнала Бел, ме бе разтърсила; започнах да осъзнавам, че трийсет години могат да означават доста. Не се боях, че порасналата Рики няма да е мила и добра... но дали изобщо щеше да ме помни? Е, предполагах, че няма да ме е забравила съвсем, но дали в съзнанието ѝ нямаше да бъде някаква безлика персونا — мъж, когото някога е наричала „Чичо Дани“ и който е имал хубав котарак?

Дали и аз не живеях в някакъв измислен свят от миналото, също като Бел?

Е, добре, няма да ми навреди, ако опитам още веднъж да я откроя. Най-малкото поне щяхме да си пращаме картички за Коледа. Съпругът ѝ едва ли би имал нещо против.

8.

Следващият ден бе петък, четвърти май. Вместо на работа, отидох в Градския архив. Той се пренасяше в друга сграда и ми казаха да намина следващия месец, затова отидох в редакцията на „Таймс“ и вратът ми се схвана от микроскенера. Но открих, че ако Майлс бе починал на която и да е дата в срок от дванайсет до трийсет и шест месеца, след като ме бяха напъхали във фризера, то той не го бе направил в окръг Лос Анджелис — стига съобщенията във вестника да нямаха грешка.

Разбира се, никакъв закон не го задължаваше той да почине в окръг Л.А. Човек може да почине навсякъде. Това никога не се е подавало на регулиране.

В Сакраменто се пазеше обединения архив на щата. Реших, че трябва някой ден да проверя там, благодарих на библиотекаря на „Таймс“, обядвах и се върнах в „Наето момиче инк.“

Бяха ме търсили два пъти по телефона, очакваше ме и бележка — и всичко това от Бел. Стигнах само до „Мой мили Дан“, скъсах бележката и казах на телефонистките да не ме свързват повече с мисис Шулц. Сетне отидох в счетоводството и попитах главния счетоводител има ли начин да се проследи движението на собствеността върху стари акции. Той каза, че ще опита, а аз му съобщих номерата (по памет) на оригиналния пакет от акции, който някога бях притежавал. Това не бе кой знае какво постижение; бяхме издали за начало точно хиляда акции и аз държах първите петстотин и десет, а „годежният подарък“ на Бел бе от акции с номера в началото.

Върнах се в бърлогата си и заварих Макбий — чакаше ме.

— Къде бяхте? — поиска да разбере той.

— Насам-натам. Защо?

— Това едва ли е достатъчен отговор. Мистър Галоуей на два пъти ви търси. И се принудих да му кажа, че не знам къде сте.

— О, за Бога! Ако Галоуей иска да ме намери, в крайна сметка ще го направи. Ако употребяваше половината си време да рекламира

уредите заради качествата им, а не да се опитва да измисля нови рекламни хватки, фирмата щеше да е в много по-добро състояние.

Галоуей започваше да ме дразни. Той би трябвало да е отговорен за продажбите, но ми се струваше, че бе съсредоточил усилията си да дава съвети на рекламната агенция, която обслужваше компанията. Но сигурно бях предубеден; инженерството бе единственото нещо, което ме интересуваше. Всичко останало ми се струваше бумащина и се намираще някъде извън мен.

Знаех за какво ме търсеше Галоуей и, да си кажа правичката, именно затова се размотавах. Искаше да ме облече в костюм от 1900-а и да ме снимат така. Казах му, че съм съгласен да ми направят колкото си щат снимки в костюм от 1970-а, но в 1900-а са оставали още дванайсет години до раждането на баща ми. Той заяви, че никой нямало да забележи разликата, аз пък му казах какво отвърнала Марийка на Иванчо. Той рече, че съм нямал правилно отношение.

Хора като него, дето се занимават с смайване и искат да заблудят публиката, си въобразяват, че никой друг освен тях не може да чете и пише.

И тъй, Макбий:

— Нямате правилно отношение, мистър Дейвис.

— Така ли? Съжалявам.

— Положението ви е малко необичайно. Числите се на щат при мен, но съм длъжен да ви осигуря винаги, когато сте необходим на отдела по рекламата и продажбите. Мисля, че ще е най-добре оттук нататък да се регистрирате ежедневно като всички останали... и да ми се обаждате, когато напускате офиса в работно време. Моля ви, съобразете се с това.

Преброих бавно до десет, използвайки двоичната система.

— Мак, ти самият регистрираш ли се, като идваш на работа?

— А? Разбира се, че не. Аз съм главният инженер.

— Точно така. Така пише и на вратата ти. Но виж какво, Мак, аз бях главен инженер на тая работилница преди още да си почнал да се бръснеш. Наистина ли смяташ, че ще ти работя по часовник?

Той почервения.

— Навярно не. Но ето какво ще ти кажа: ако не го изпълниш, няма да си получиш чека.

— Така ли? Не ти си ме назначил на работа тук; и не ти можеш да ме уволниш.

— Хм... ще видим. Мога най-малкото да те прехвърля от моя отдел към рекламния, където ти е и мястото. Ако изобщо мястото ти е при нас. — Той хвърли поглед към чертожната ми машина. — Определено не вършиш нищо тук. И нямам никакво намерение да държа тази скъпа машина да бездейства повече. — Кимна отсечено. — Довиждане.

Последвах го. Едно „Канцеларско момче“ влезе в стаята и остави голям плик върху лавицата ми, но не изчаках да видя какво има в него; слязох ядосан в кафенето за персонала. Досуц като много други ограничени мозъци, Мак си мислеше, че творческата работа може да се върши на конвейер. Нищо чудно, че фирмата от години не бе произвела нищо ново.

Е, да върви по дяволите. И без това не възнамерявах да се мотая тук още дълго време.

След около час се върнах в кабинета си и намерих още един плик, този път с емблема за вътрешноведомствена кореспонденция; помислих си, че Мак бе решил веднага да ми вдигне червения картон.

Но писмото бе от счетоводството. Ето какво пишеше в него:

Драги мистър Дейвис,

Относно: акциите, за които се интересувахте.

Дивидентите върху по-големия пакет са били изплащани от първото тримесечие на 1971 до второто тримесечие на 1980 г. срещу оригиналните акции на доверителен фонд в полза на лице на име Хайнике. Нашата реорганизация бе извършена през 1980 г. и от извадката, която имам, е малко неясно, но изглежда, че равностоен пакет акции е бил продаден на „Космополитън иншуърънс груп“, която още го държи. Що се отнася до по-малкия пакет, той е бил собственост (както и предположихте) на Бел Д. Джентри до 1972 г., след което е бил преотстъпен на „Сиера аксептънс корпорейшън“, която е продала акциите на борсата. Последвалата история на всяка акция и нейния

еквивалент след реорганизацията може да бъде проследена точно, но ще изисква още време.

Ако нашият отдел може да ви бъде от полза и в бъдеще, моля ви, не се притеснявайте да ни се обадите.

Й.Е.Ройтер, гл.смет.

Позвъних на Ройтер и му благодарих, казах му, че това бе всичко, което ми е необходимо. Сега вече знаех, че акциите ми не са били прехвърлени на Рики. Тъй като прехвърлянето на моя пакет е било определено измама, то тая работа намирисваше на Бел; тоя Хайнике явно бе или някой от мекеретата ѝ, или фиктивна личност — навярно тогава тя вече е планирала как да измами и Майлс.

Очевидно е закъсала след смъртта на Майлс и е продала по-малкия пакет. Но не ме интересуваше ни най-малко какво бе сполетяло акциите, след излизането им изпод контрола на Бел. Забравих да помоля Ройтер да проследи какво бе станало с акциите на Майлс... това би могло да е следа към Рики, макар тя повече да не държеше акциите. Но вече бе късен петъчен следобед; щях да го попитам в понеделник. Точно сега исках да отворя големия плик, който все още ме очакваше, защото бях забелязал обратния адрес.

Още в началото на март бях писал до Патентната служба с молба да ме информират за оригиналните патенти за „Енергичния бобър“ и „Дан Чертожника“. Убедеността ми, че оригиналният „Енергичен бобър“ бе просто друго име на „Гъвкавия Франк“, бе поразклатена от първия ми обезпокоителен контакт с „Дан Чертожника“; започнах да допускам, че същият неизвестен гений, който бе измислил „Дан“, толкова сходен с моята идея, би могъл да създаде паралелно и еквивалент на „Гъвкавия Франк“. Тази теория се подкрепяше и от факта, че двата патента бяха издадени в една и съща година, че и двата се държаха (или поне са били държани, докато им е изтекъл срокът) от „Аладин“.

Трябваше обаче да разбера. И ако този изобретател бе още жив, исках да се запозная с него. Можеше да ме научи на това-онова.

Първо писах до Патентната служба, но оттам ми отговориха официално, че всички документи за изтекли патенти се пазят в Националния архив в Карлсбадските пещери. Затова писах до Архива

и получих нов официален отговор със списък на съответните цени на извършваните от тях услуги. Ето защо писах трети път, този път писмото бе придружено от квитанция за пощенски превод (не приемаме чекове, моля) с молба да ми изпратят копия на цялата документация на двата патента — описания, искове, чертежи, история.

Дебелият плик изглежда съдържаше отговора на последното ми писмо.

Най-отгоре под номер 4 307 909 бе първият патент за „Енергичния бобър“. Преминах направо към чертежите, пренебрегвайки описанията и исковете. Исковете и без това не са интересни никъде другаде, освен в съда; основното в тях е да предявиш възможно най-големия иск с най-общи фрази, след това патентните експерти ще те поокастрят оттук-оттам — нали за това са родени юристите по патентно право? Описанията, от друга страна, трябва да са фактологични, но аз мога да разчитам чертежи по-бързо, отколкото да чета описания.

Трябва да призная, че не приличаше много на „Гъвкавия Франк“. Бе по-добър от „Франк“; можеше да върши повече неща, а някои свръзки и вериги бяха по-опростени. Основната идея бе една и съща, но така и трябваше да бъде, защото машини, управлявани от Торсенови тръби и предшестваци „Енергичния бобър“, би трябвало да почиват на същите принципи, които бях използвал в „Гъвкавия Франк“.

Почти можех да си се представя как проектирам подобно устройство... втори, подобрен модел на „Франк“. Някога ми бе хрумнало нещо подобно — „Франк“ без ограниченията да е само домакински уред.

Най-накрая потърсих името на изобретателя в описанието и иска. Познах го, има си хас да не го позная. Името бе Д.Б.Дейвис.

Гледах го и си досвирквах „Времето е в ръцете ми“ — бавно и фалшиво. Значи Бел отново бе излъгала. Питях се дали изобщо в бръщолевичите, с които ме бе засипала, се съдържаше поне някаква истина. Разбира се, Бел бе патологична лъжкиня, но бях чел някъде, че патологичните лъжци обикновено следват определен модел — започват от истината и я доукрасяват, вместо да си измислят изцяло и отначало. Очевидно моят модел на „Франк“ не е бил „откраднат“, а са

го дали на някой инженер да го доизкусури, а сетне са подали молба за патент от мое име.

Сделката с „Маникс“ обаче изобщо не се е осъществила; този факт бе установен, знаех го от архива на компанията. Ала Бел бе казала, че провалът им да произведат „Гъвкавия Франк“ осуетил сделката.

Дали Майлс бе задигнал „Франк“ за себе си, създавайки у Бел впечатлението, че е откраднат? Или по-скоро преоткраднат.

В такъв случай... Изоставих този въпрос като безнадежден, побезнадежден и от търсенето на Рики. Може би ще се наложи да постъпя на работа в „Аладин“, за да разтършувам откъде са се сдобили с базовия патент и кой се е облагодетелствал от сделката. А може би не си струваше, тъй като срокът на патента бе изтекъл, Майлс бе мъртъв и Бел, ако бе спечелила някой и друг долар, отдавна бе прахосала всичко. Изпитвах задоволство, защото се бях сдобил с потвърждение на онова, което исках да докажа — че изобретателят бях аз. Професионалната ми гордост бе спасена, а кой го е еня за пари, когато яденето му три пъти на ден е осигурено? Не и аз.

И така, разлистих патент 4 307 910 — първият за „Дан Чертожника“.

Чертежите ми доставиха истинско удоволствие. Самият аз не бих могъл да го проектирам по-добре; това момче наистина си го биваше. Възхитих се на икономичността във връзките и на умелия начин, по който бяха използвани веригите, за да се намалят движещите се части до минимум. Движещите се части са като сляпото черво — източник на неприятности, който трябва да се отстранява винаги, когато е възможно.

Той дори бе използвал електрическа пишеща машина за шасито на клавиатурата — бе отбелязано, че е използвана серийна машина от ИВМ. Това бе хитро, това бе истинско инженерство: никога не измисляй нещо, което може да се купи в най-близкия магазин.

Трябваше да разбере кое бе това умно момче, ето защо разлистих книгата.

Името му бе Д.Б.Дейвис.

* * *

Дълго стоях умислен, след което позвъних на д-р Албрехт. Намериха го и му съобщих кой съм, тъй като телефонът ми в офиса бе без екран.

— Познах те по гласа — отвърна той. — Здравей, синко. Как се справяш с новата си работа?

— Доста добре. Но още не са ми предложили да стана съдружник.

— Дай им известно време. Иначе как си? Започна ли да свикваш?

— О, разбира се! Ако знаех колко хубаво ще бъде тук и сега, щях да предприема Спането по-рано. Не можеш ме накара да се върна в 1970-а.

— Хайде, хайде! Спомням си тази година много добре. Тогава бях дете и живеех в една ферма в Небраска. Ходех на лов и за риба. Забавно беше. По-забавно, отколкото е сега.

— Е, всеки знае най-добре себе си. На мен ми харесва сегашното. Но виж, докторе, не ти звъня да си бъбрим на отвлечени теми; имам един малък проблем.

— Повечето хора имат големи проблеми. Хубаво, давай.

— Докторе, възможно ли е Дългото спане да причини амнезия?

Той се поколеба преди да отговори.

— Теоретично е възможно. Не мога да кажа обаче, че съм имал такъв случай. Искам да кажа, без да е свързан и с други причини.

— Кое предизвиква амнезията?

— Много фактори. Най-разпространеният може би е подсъзнателното желание на самия пациент. Той забравя някои събития или ги пренарежда, защото спомените са непоносими за него. Това е грубо обяснение на функционалната амнезия. Тук трябва да прибавим и старомодното хлопване по главата — амнезия от травма. А може да бъде амнезия, причинена по сугестологичен път... под въздействието на наркотици или хипноза. Какво има, приятелче? Да не би да не можеш да си намериш чековата книжка?

— Не, не е това. В момента съм наред. Но не мога да си обясня някои неща, които са станали преди да предприема Спането... и това ме тревожи.

— Хм... има ли възможност да се е проявила някоя от споменатите причини?

— Да — рекох бавно. — Ъ-ъ-ъ, всичките, с изключение може би на хлопването по главата... а дори и това би могло да се случи, докато бях пиан.

— Пропуснах да отбележа — рече сухо той, — че най-разпространената временна амнезия се дължи на въздействието на алкохола. Виж какво, синко, защо не прескочиш до мен и да поговорим по-подробно? Ако не съм в състояние да определя какво те гризе — не съм психиатър, нали знаеш, — поне ще те пратя при някой хипно-аналитик, който ще ти обели паметта слой подир слой като глава лук и ще ти каже защо си закъснял за училище на четвърти февруари, когато си бил във втори клас. Но вземат доста скъпо, така че защо първо не прескочиш до мен?

Рекох:

— Добри Боже, докторе, вече достатъчно те безпокоих... пък и пари не щеш.

— Синко, аз винаги се интересувам от моите пациенти; те са единственото ми семейство.

Отклоних поканата му, като казах, че ще му позвъня още в началото на седмицата, ако работите не се оправят. Исках сам да премисля всичко.

Повечето лампи бяха изгасени, само в моя кабинет светеше; едно „Наето момиче“ — тип чистачка, надникна, разбра, че стаята е заета, и тихичко се плъзна навън. Аз още седях там.

Чък Фройдънбърг подаде глава и рече:

— Мислех си, че отдавна си си отишъл. Събуди се и иди да си доспиш у дома.

Вдигнах глава.

— Чък, имам чудесна идея. Хайде да си купим буре бира и две сламки.

Той се замисли.

— Ами, сега е петък... а аз обичам в понеделник да съм малко махмурлия, така си напомням кой ден от седмицата е.

— Речено-сторено. Чакай само секунда да прибера някои неща в куфарчето си.

Пихме бира, сетне хапнахме, после пихме още бира в едно заведение, където музиката бе добра, сетне се преместихме в друго заведение, където изобщо нямаше музика, сепаретата бяха обезшумени

и никой не те безпокои, стига да поръчваш по нещо приблизително на всеки час. Разговаряхме. Показах му архивните копия на патентите.

Чък прегледа чертежите на прототипа на „Енергичния бобър“.

— Това е наистина добра работа, Дан. Гордея се с теб, момко. Бих искал да ми дадеш автограф.

— Виж сега този.

Подадох му документацията на патента за чертожната машина.

— В някои отношения тази дори е още по-добра. Дан, съзнаваш ли, че навярно си повлиял на занаята повече, отколкото, да речем, Едисон в неговото време? Знаеш ли го, момко?

— Остави това, Чък; въпросът е сериозен. — Посочих купчината фотокопия. — Добре, значи аз съм автор на единия от тях. Но не бих могъл да съм създателят и на другия. Не съм го направил... освен ако спомените ми за времето отпреди Спането не са напълно объркани. Може и да съм имал амнезия.

— Повтаряш това непрекъснато през последните двайсет минути. Но ми се струва, че веригите ти още не са дали накъсо. Не си по-шантав, отколкото е прието за един инженер.

Ударих по масата, халбите затанцуваха.

— Трябва да разбере!

— По-спокойно. И какво възнамеряваш да предприемеш?

— Хм... — забавих се с отговора. — Ще платя на някой психиатър да се разрови из паметта ми.

Той въздъхна.

— Така си и знаех. Виж какво, Дан, нека предположим, че платиш на онзи мозъчен механик да го извърши и той докладва, че ти няма нищо, че паметта ти е в добра форма и всички релета действат. Тогава?

— Не е възможно.

— Това са казвали и на Колумб. Ти изобщо не спомена най-вероятното обяснение.

— А? Какво?

Без да отвърне, той даде знак на сервитьора да донесе големия телефонен указател за целия район. Рекох:

— Какво има? Да не би да викаш вече линейката?

— Още не. — Той запрелиства огромната книга, сетне спря и рече: — Дан, виж това.

Погледнах. Пръстът му бе на „Дейвис“. Три колони дейвисовци. Но пръстът му бе забучен върху дузина „Д.Б.Дейвис“-овци — от „Дабни“ до „Дънкан“.

Имаше трима „Даниел Б. Дейвис“. Един от тях бях аз.

— И това е само от по-малко от седем милиона души — посочи той. — Искаш ли да опиташ късмета си с повече от двеста и петдесет милиона?

— Това не доказва нищо — възразих несмело аз.

— Да — съгласи се той, — не доказва. Ще бъде страхотно съвпадение, съгласен съм, ако двама инженери с толкова сходни таланти са работили върху едно и също нещо, по едно и също време и, не щеш ли, фамилното им име съвпада, както съвпадат и инициалите на първите две. Съгласно законите на статистиката, бихме могли приблизително точно да пресметнем колко вероятно е това да се случи. Но хората забравят — особено тези, които би трябвало да са най-добре запознати, като теб например — че докато законите на статистиката са, за да ни съобщят колко малко вероятни са дадени съвпадения, то те не по-малко ясно твърдят, че съвпадения все пак стават. И нашият случай изглежда точно такъв. И този извод ми се нрави повече, отколкото вероятността да открия, че на приятелчето, с което си пия биричката са му изпушили бушоните. Сега трудно се намират добри приятели, с които да си пиеш биричката.

— И какво смяташ, че трябва да сторя?

— Първо — да не си губиш времето и парите за психиатър, докато не опиташ втория вариант. А той се състои в това да уточниш първото име на този „Д.Б.Дейвис“, който фигурира в патента. Сигурно има лесен начин да се направи това. Напълно възможно е то да е „Декстър“. Или дори „Дороти“. Но не се радвай много, ако първото име е „Даниел“, защото второто би могло да бъде „Берзовски“ и осигурителният му номер да е различен от твоя. И третото, което трябва да направиш, а то всъщност е първо, е да оставим засега това и да поръчаме по още един ред.

Кое то и сторихме, говорихме си за други неща, най-вече за жени. Чък имаше теория, че жените много си приличали с машините — в логическо отношение били също тъй абсолютно непредвидими. Начерта графики с бира върху масата, за да докаже тезата си.

Малко по-късно изтърсих най-неочаквано:

— Ако съществуваше истинско пътуване във времето, знам какво щях да направя.

— А? За какво говориш?

— За проблема си. Виж, Чък, аз пристигнах тук — искам да кажа дойдох в „настоящето“ — посредством някаква допотопна конска каручка за пътуване във времето. Всичко онова, което ме безпокои, се е случило преди трийсет години. Ако съществуваше истинско пътуване във времето... бих могъл да се върна и да изровя истината.

Той ме зяпна.

— Но то съществува.

— Какво?

Той изтрезня мигновено.

— Не биваше да ти казвам.

Отвърнах:

— Може би не биваше, но вече го каза. А сега ми обясни какво имаше предвид, преди да съм излял тая халба на главата ти.

— Остави, Дан. Изпуснах се.

— Говори!

— Точно това не мога да направя. — Огледа се. Нямаше никой наблизо. — Секретно е.

— Пътуването във времето — секретно? Добри Боже, и защо?

— По дяволите, момко, не си ли работил за държавата? Ако можеха, те биха засекретили и секса. Няма нужда от някаква особена причина; просто това е тяхната стратегия. Но въпросът е секретен и аз съм задължен да пазя тайната. Затова — остави.

— Но... престани да се будалкаш, Чък; това е важно за мен. Адски важно. — След като той не отвърна и изглеждаше все така заинатен, добавих: — Можеш да ми кажеш. По дяволите, аз самият имах най-висок допуск до секретни материали. И между другото, той не ми е отнет. Просто повече не работя за правителството.

— Какво означава „най-висок допуск“?

Обясних му и той кимна.

— Аха. Трябва да си бил наистина голяма работа, момко; аз имам само втора категория.

— Тогава защо не можеш да ми кажеш?

— А? Знаеш защо. Независимо от допуската ти, не притежаваш квалификацията „Необходими знания, за да разбере“.

— Как ли не! Тъкмо такава квалификация имам в излишък.
Той обаче не отстъпи и затова накрая рекох с раздразнение:

— Мисля, че такава неща просто не съществува. Мисля, че просто го изтърси ей така.

Той ме гледа известно време много сериозно, сетне рече:

— Дани!

— Да?

— Ще ти кажа. Само не забравяй правилата на допуска. Ще ти кажа, защото това не може да навреди никому, а и искам да разбереш, че то няма да ти бъде от полза в решаването на проблема ти. Това е пътуване във времето, така е, но на практика не можеш да се възползваш от него.

— И защо не?

— Дай ми възможност да ти обясня, де! Не изчистиха всичките му недостатъци и дефекти и дори няма теоретична възможност да го осъществят. То е без всякаква практическа стойност, дори и от изследователска гледна точка. Това е просто съпътстващ продукт на Нулевата гравитация — ето защо е засекретено.

— Но, по дяволите, Нулевата е разсекретена!

— И какво от това? Ако имаше някаква търговска стойност, може би щяха да разсекретят и пътуването във времето. Но млъкни най-сетне.

Боя се, че не млъкнах, но ще предам съдържанието на разговора ни така, че все едно бях замълчал. Докато Чък бил още последна година студент в Колорадския университет — в Боулдър, де, — си изкарвал допълнително пари като асистент-лаборант. Там имало голяма криогенна лаборатория и първо работел в нея. Но университетът сключил изгоден договор с военните по теорията на полето, разработена в Единбургския университет, и трябвало да построят голяма физична лаборатория в планините извън града. Чък бил прехвърлен там в помощ на професор Туичъл — д-р Хюбърт Туичъл, мъжът, който за малко не взе Нобелова награда и адски се ядоса, че не я получи.

— Туич имаше идеята, че ако поляризира около друга ос, ще може да обърне гравитационното поле, вместо да го нулира. Нищо не стана. Сетне той отново вкара данните за това, което бе направил в компютъра, и като видя резултатите, се облещи. Никога не ми ги

показа, разбира се. Постави два сребърни долара в клетката за опити — тогава в онези краища още използваша монети — след като ме накара да ги бележа. Натисна бутона на соленоида и те изчезнаха.

Чък замълча за малко, преди да продължи:

— Е, това не е кой знае какъв номер. После ти се налага да ги извадиш от носа на момченцето, което излиза като доброволец от тълпата зрители. Но изглеждаше доволен, аз също — плащаха ми на час. Седмица по-късно една от онези монети се появи отново. Само една. Преди това обаче, докато почиствах, след като той си бе отишъл у дома, в клетката се появи морско свинче. То не бе от лабораторията, не бях го виждал преди това, ето защо пътем към дома го отнесох в биологичната лаборатория. Там преброиха свинчетата си, не им липсваше нито едно, макар че с тях човек никога не може да бъде сигурен, затова го отнесох у дома да го погледа. След като доларът се върна, Туич се разработи толкова много, че даже спря да се бръсне. Следващият път използва две морски свинчета от биологичната лабораторията. Едното от тях ми се струваше ужасно познато, но не успях да го разгледам, защото той натисна бутона и двете изчезнаха. Когато десет дни по-късно едното свинче се върна, — не бе онова, което приличаше на моето, — Туич вече бе убеден, че бе сполучил. Тогава се появи отговорният за нашия факултет офицер от министерството на отбраната — някакъв полковник-сухар, който сам някога е бил професор по ботаника. Та този полковник ни закле и двамата да пазим тайната, въз основа на статуса ни на допуск до секретни материали. Той изглежда си мислеше, че е попаднал на най-важното откритие във военната област, откакто Цезар е въвел копиеносците. Идеята му бе, че можеш да пращаш дивизии напред или назад във времето — в битки, които си изгубил или би могъл да изгубиш и да спасиш положението. И врагът изобщо няма да разбере какво става. Беше си побъркан, разбира се... и не получи генералската звезда, за която се напъваше. Но грифът „Свърхсекретно“, който поставиха върху изследването, си остана и, доколкото знам, още си стои. Не съм чувал да са го снемали.

— Може и да има някакво военно приложение — възразих аз, — така ми се струва, ако може да се конструира така, че да прехвърля по някоя и друга дивизия. Не, почакай малко. Ясно къде е засечката. Винаги трябва да са чифт. Ще ти трябва две дивизии — едната да пътува напред, а другата — назад. Едната дивизия ще се изгуби

изцяло... Предполагам, че ще е по-практично дивизията да си е предварително на мястото, когато трябва.

— Прав си по принцип, но доводите ти са погрешни. Няма нужда да използваш две дивизии или две морски свинчета или какъвто и да е чифт. Трябва просто масите да са равни. Можеш да използваш дивизия хора и купчина камъни, която тежи колкото тях. Ситуацията е въпрос на действие и противодействие, съгласно третия закон на Нютон. — Той отново зачерта с натопен в бирата пръст по масата. — Маса по скорост е равна на маса по скорост... основната формула на ракетната теория. В новата формула маса по време е равно на маса по време.

— Все още не виждам къде е трудността. Камъните са евтини.

— Използвай главата си, Дани. Можеш да нацелиш една ракета където си щещ. Но в каква посока се движи миналата седмица? Опитай се да кажеш. Просто опитай. Нямаш и най-малката представа коя маса отива напред и коя назад. Няма начин да насочиш машината.

Млъкнах. Нямаше да е никак приятно за един генерал да очаква подкрепление от свежа дивизия, а да получи вместо това купчина камъни. Нищо чудно, че онзи полковник не е станал бригаден генерал. Ала Чък продължи да говори:

— Третираш двете маси като пластините на кондензатор, като ги доведеш до еднакъв темпорален потенциал. Сетне ги изпразваш по крива, която е на практика вертикална. Шат! — една от тях поема към средата на следващата година, а другата — към миналото. Но никога не можеш да знаеш коя накъде. Но това не е най-лошото; лошото е, че не можеш да се върнеш.

— Ха? Че кой иска да се връща?

— А каква ще е ползата за науката, ако не можеш да се върнеш? Или за търговията? И в двата случая губиш, парите ти отиват на вятъра и вероятно никога не ще можеш да се върнеш там, където си започнал. Оставах без всякаква техника, а повярвай ми — ще ти трябва техника и енергия. Ние получавахме енергия от реакторите Арко. Твърде скъпа... но това е вече друг въпрос.

— Можеш да се върнеш — настоях аз, — чрез Студено спане.

— Да, ако попаднеш в миналото. Но можеш да поемеш в обратната посока; човек никога не знае. И ако приемем, че се върнеш малко назад във времето — така, че вече да го има Студеното спане,

сиреч не по-назад от войната. Но какъв е смисълът? Ако искаш да научиш нещо за 1980-а, ще питаш някого или ще разлистиш старите вестници и ще го намериш в тях. Виж, ако имаше начин да се попадне в миналото и да се фотографира разпъването на Христа... но няма. Не е възможно. Не само не можеш да се върнеш, но и на цялата Земя няма енергия за такова пътешествие. В тая работа действа и закон за инверсията.

— И все пак, някои хора биха опитали единствено заради самия опит. Никой ли не е пробвал?

Чък отново се огледа.

— Вече изприказвах прекалено много.

— Още малко няма да навреди.

— Предполагам, че трима са опитвали. Но само предполагам. Един от тях бе преподавател. Бях в лабораторията, когато дойдоха Туич и онази птица — Лио Винсът; Туич ми каза да си вървя. Аз обаче останах навън. След известно време Туич излезе, а Винсът — не. Доколкото знам, той е още някъде там. И определено повече не преподава в Боулдър.

— А другите двама?

— Бяха студенти. Влязоха трима, само Туич излезе.

Но един от двамата се яви на лекции на следващия ден, докато другият отсъства седмица.

— А ти не се ли изкуши?

— Аз? Да не съм мръднал? Туич намекна, че било мой дълг да стана доброволец в името на науката. Отвърнах му с „Не, благодаря“. Я дай по-добре да пийна една бира... казах му още, че с удоволствие бих натиснал бутона, ако той е вътре. Не ме подгони за това.

— Бих опитал. Мога да проверя онова, което ме безпокои... и сетне да се върна чрез Студено спане. Ще си струва.

Чък въздъхна тежко.

— Никаква бира повече, приятелю; ти си къркан. Изобщо не ме слушаш. Първо — започна да чертае чертички на масата, — не можеш изобщо да бъдеш сигурен, че ще се върнеш назад във времето; можеш да отхвърчиш напред.

— Ще поема този риск. Настоящето ми харесва много повече, отколкото седемдесетте; а времето след трийсет години може да ми се види още по-добро.

— О'кей, тогава лягай пак в Дългото спане; по-сигурно е. Или си седни на задника и чакай това време да дойде; аз така правя. Но престани да ме прекъсваш. Второ, дори и да се върнеш назад, можеш да не улучиш 1970-а и то с доста. Доколкото знам, Туич се целеше напосоки; не мисля, че машината бе калибрована. Разбира се, аз бях само един помощник и не бях съвсем в течение на нещата... Трето, онази лаборатория бе построена на мястото на борова горичка през 1980-а. Ами ако се врежеш с машината в бориките на Средния запад десет години преди построяването? Сигурно ще се получи експлозия със силата на кобалтова бомба. Само че ти няма да го узнаеш.

— Но... всъщност не виждам защо човек трябва да се озове някъде в близост до лабораторията? Защо да не се появя някъде далече в открития космос, на място, съответстващо на онова, където би трябвало да се намира лабораторията... искам да кажа, където е била... или по-скоро...

— Нищо не искаш да кажеш. Ще се окажеш там, където си — на същата ширина и дължина. Остави математиката на мира; просто си спомни какво стана с морското свинче. Ако се върнеш преди лабораторията да е била построена, най-вероятно ще се надъниш на някое дърво. Четвърто, как би могъл да се върнеш в настоящето, дори и чрез студено спане, дори и да си успял да пътуваш назад във времето до исканата точка, да пристигнеш навреме и да успееш да оцелееш?

— Ха! Веднъж успях, защо да не успея и дважди?

— Разбира се. Но с какво ще платиш?

Зяпнах, сетне затворих уста. Сега вече изглеждах съвсем като глупак. Веднъж бях имал парите да платя; вече ги нямах. Дори не можех да взема със себе си това, което бях спестил (а и то не бе достатъчно): даже ако оберях банка (един занаят, за който не знаех нищо) и да взема един милион със себе си, не бих могъл да го похарча в 1970-а. Просто щях да свърша в затвора за опит да пробутам фалшиви пари. А и бяха променили формата им, да не говорим за серийни номера, дати, цвят и дизайн.

— Може би просто ще се наложи да ги спестя.

— Добро момче. И докато ги спестяваш, сигурно ще се окажеш тук... без коса и без зъби.

— Добре де, добре. Но нека се върнем към последното. Имало ли е голяма експлозия на онова място? Където е била лабораторията?

— Не, не мисля.

— Тогава няма да се надяна на никакво дърво — защото не съм го направил. Схващаш ли?

— Пак старият парадокс на времето — само че не го приемам. И аз съм размишлявал върху теорията на времето, може би дори повече от теб. Ти просто преобърна нещата наопаки. Няма е експлозия и ти няма да се наденеш на дърво... защото изобщо няма да направиш този скок. Следваш ли мисълта ми?

— Ами ако го направя?

— Няма. Поради петия ми довод. Той е доводът-убиец, затова слушай внимателно. Няма да осъществиш този скок, защото цялата тая работа е секретна и не би могъл да го направиш. Няма да ти позволят. Затова нека забравим за това, Дани. Проведохме много интересна в интелектуално отношение вечер, а и утре заран ФБР сигурно ще ме потърси. Затова дай да прием още по едно и ако в понеделник сутринта все още не съм в затвора, ще звънна на главния инженер на „Аладин“ и ще разбера какво се крие зад името „Д.Б.Дейвис“, кой е бил или не е бил той. Може би дори още работи там и ако е така, ще можем да обядваме с него и да си поприказваме на професионални теми. И без това искам да те запозная със Спрингър, главния инженер на „Аладин“; той е добро момче. И забрави за тези глупости — пътуване във времето и прочее; никога няма да успеят да изчистят дефектите на машинарията. Не биваше изобщо да споменавам... а ако ме издадеш, че съм го сторил, ще те погледна право в очите и ще заявя, че си лъжец. Допускът ми до секретни материали може да ми потрябва някой ден.

И така, пихме по още една бира. Като се върнах у дома, взех душ и освободих тялото си от част от бирата, след което осъзнах, че той бе прав. Пътуването във времето бе толкова практично решение за моя проблем, колкото да речем да се гилотинираш, за да излекуваш главобола си. И, което бе по-важно, Чък щеше да разбере онова, което исках да узная от мистър Спрингър, докато хапват заедно пържолка и салата: никакви усилия, никакви разходи, никакъв риск. А освен това годината, в която живееш, ми харесваше.

След като си легнах, посегнах към купчината вестници от седмицата. „Таймс“ вече получавах по пневматичен път всяка сутрин, като уважаващ себе си гражданин. Не го четях много-много, защото

след като главата ми се надуеше от някакъв инженерен проблем, което бе обичайно, всекидневните дреболии, които човек намира във вестниците само ме дразнеха или ме отегчаваха, или и двете заедно, или пък — още по-лошо, — заинтригуваха ме достатъчно, за да разсеят мозъка ми и да го отвлекат от истинската му работа.

Въпреки това никога не изхвърлях вестник, преди да съм огледал заглавията и да съм проверил малките обяви — не за раждания, бракове или смърти, а за „Възвърнали се“, т.е. за хора, излезли от Студеното спане. Имах чувството, че все ще попадна на някого, когото съм познавал там, някога, и ще го намеря, за да му кажа „здрости“, да го поздравя с „Добре дошъл“ и да видя дали мога да му ударя една ръка. Шансовете да успея, разбира се, бяха съвсем незначителни, но продължавах да го правя и това винаги ми носеше удовлетворение.

Смятам, че подсъзнателно мислех за останалите Спали като за своя „рода“ — така, както онези, с които сте служили в една военна част, са ваши хора, поне дотолкова, че да пийнете с тях по едно.

Във вестниците нямаше нищо особено, освен че един кораб се бе изгубил някъде между Земята и Марс, което не бе новина, а по-скоро тъжна участ за него. Не намерих и някой стар приятел сред новосъбудените Спали. Затова се отпуснах и изчаках осветлението да угасне.

* * *

Към три сутринта скочих изведнъж, напълно буден. Осветлението се запали и аз премигнах. Бях сънувал много странен сън, не бе кошмар, но бе близо до кошмар: как съм пропуснал да забележа малката Рики в списъците на малките обяви.

Знаех, че не бях я пропуснал. Но въпреки това, когато погледнах и видях, че купчината вестници си бе още там, изпитах голямо облекчение; понякога преди да заспя ги пусках в сметопровода.

Примъкнах ги в леглото и зачетох отново обявите. Този път прегледах всички рубрики: раждания, смърти, бракове, разводи, осиновявания, смяна на имена, „Постъпване“ и „Възвръщане“, бе ми хрумнало, че може да съм зърнал името на Рики без да го възприема съзнателно, преглеждайки само рубриката, от която се интересувах; а

Рики би могла да се омъжи или да роди дете или нещо подобно и да е в друга рубрика.

Едва не пропуснах онова, което би могло да е причината за нещастния ми сън. Бе в „Таймс“ от втори май 2001 г., списъкът на възвърналите се във вторник бе отпечатан в броя от сряда: „Обителта в Ривърсайд... Ф.В.Хайнеке“.

„Ф.В.Хайнеке!“

„Хайнеке“ бе фамилното име на бабата на Рики... знаех го, сигурен бях! Не знаех откъде, но го знаех. Имах чувството, че бе спало някъде в съзнанието ми и бе изскочило изведнъж, когато го прочетох. Може би го бях виждал изписано някъде, или го бях чувал някога от Рики или Майлс, възможно е дори да съм се запознал някога със старото момиче в Сандия. Няма значение, името, след като го видях в „Таймс“, съвпаднаше със забравен в съзнанието ми къс информация и аз вече знаех.

Оставаше ми само да го докажа. Трябваше да се убедя, че „Ф.В.Хайнеке“ означаваше „Фредерика Хайнеке.“

Тресях се от вълнение, очакване и страх. Въпреки вече добре усвоените нови навици, се опитах да дръпна циповете на дрехите си, вместо да залепя шевовете им; както и да е, облякох се през куп за грош. Няколко минути по-късно бях вече долу в коридора, където бе телефонната кабина; нямах апарат в стаята си, иначе щях да го използвам; името ми бе добавено в указателя към номера на жилищния блок. Сетне се наложи отново да тичам нагоре, след като открих, че бях забравил идентификационната си телефонна кредитна карта — наистина бях объркан.

После, след като я взех, толкова треперех, че едва я пъхнах в процепа. Успях да се оправя обаче и набрах „Услуги“.

— Линия ли искате?

— Ъ-ъ-ъ, искам да се свържа с Ривърсайдската обител.

— Търся... задръжте... линията е свободна.

Екранът най-сетне светна и от него ме погледна раздразнената физиономия на някакъв мъж.

— Сигурно сте сбъркали. Това е обител. Затворени сме нощем.

— Задръжте, моля ви — рекох. — Ако това е Ривърсайдската обител, търся тъкмо вас.

— Е, добре, какво искате? В този час?

— Имате при вас една клиентка, Ф.В.Хайнеке, нововъзвърнала се. Искам да разбера...

Той поклати глава.

— Не даваме информация за клиентите си по телефона. Още по-малко пък посред нощ. Най-добре се обадете утре след десет часа. А още по-добре — елате тук.

— Ще дойда, ще дойда. Но искам да знам само какво означават инициалите „Ф.В.“.

— Казах ви, че...

— Ще ме изслушате ли, моля? Не искам да се натрапвам; аз самият съм от Спалите. В Соутел. Наскоро се възвърнах. Тъй че знам всичко за „конфиденциалните отношения“ и какво е редно или не. Но вие вече сте публикували името на този ваш клиент във вестника. Вие и аз знаем, че във вестниците винаги се дават пълните имена на клиентите, които са постъпили или са се възвърнали... но вестниците ги съкращават до инициали, за да пестят място. Не е ли вярно?

Той се замисли.

— Може би.

— Тогава какво ще навреди, ако ми кажете какво означават инициалите „Ф.В.“?

Той се поколеба малко по-дълго.

— Нищо, предполагам, ако това е всичко, което желаете. Но това е и всичко, което ще получите. Почакайте.

Излезе от екрана и го нямаше, както ми се стори, едва ли не цял час. Накрая се върна с някакъв картон в ръце.

— Осветлението е лошо — измърмори той, докато се взираше в него. — Франсис... не, Фредерика. Фредерика Вирджиния.

Ушите ми писнаха и едва не припаднах.

— Слава Богу!

— Добре ли сте?

— Да. Благодаря ви. Благодаря ви от дъното на душата си. Да, добре съм, нищо ми няма.

— Хм. Мисля, че няма да навреди, ако ви съобщя и още нещо. Така ще си спестите пътуването. Тя вече е изписана.

9.

Можех да спестя време и да наема такси, което да ме хвърли до Ривърсайд, но бях ограничен от недостига на средства. Живеех в Западен Холивуд и най-близката банка, отворена денонощно, бе на Големия кръг на магистралите. Затова първо се спуснах по тях и отидох в банката да изтегля пари. Едно от нововъведенията, които дотогава не бях оценил, бе въвеждането на всеобщата чекова система; при наличието на единна кибернетична мрежа, чрез която да се извършат всички проверки, и с изотопното кодиране на чеквата си книжка можех да тегля пари в брой и там, толкова бързо, колкото и в моята си банка, която се намираше в зданието срещу „Наето момиче инк.“

Сетне хванах експреса за Ривърсайд. Когато стигнах до обителта, вече съмваше.

Там нямаше никой, освен дежурния и жена му — нощната сестра. Боя се, че не им направих много добро впечатление. Не бях се бръснал цял ден, погледът ми блуждаеше, навярно лъхах на бира, а и не бях си подготвил правдоподобна лъжа.

Въпреки това мисис Ларигън, нощната сестра, прояви съчувствие и желание да помогне. Извади снимка от някаква папка и попита:

— Това ли е вашата братовчедка, мистър Дейвис?

Беше Рики. Нямаше никакво съмнение, че бе Рики!

Е, не бе оная Рики, която познавах, защото не бе малко момиченце, а зряла жена, около двайсетгодишна или малко отгоре, с прическа на дама и с много красиво лице. Усмиваше се.

Очите ѝ обаче не се бяха променили, а онези никога неостаряващи самодивски черти на лицето ѝ, които я правеха толкова сладка като дете, не се бяха изгубили. Да, лицето бе зряло, с оформени черти, разхубавено, но си бе всъщност същото и човек не можеше да го сбърка.

Стереоизображението се размаза, тъй като очите ми се насълзиха.

— Да — успях да изрека задавено. — Да. Това е Рики.

— Нанси, не биваше да му я показваш — обади се мистър Ларигън.

— Уф, Франк, какво може да навреди едно показване на снимка?

— Знаеш какви са правилата. — Обърна се към мен. — Мистър, както ви казах и по телефона, не даваме информация за клиентите си. Елате пак в десет часа, когато започва работа администрацията.

— Или елате в осем — добави жена му. — Д-р Бърнстейн вече ще е дошъл.

— Чакай, Нанси, замълчи. Щом иска да получи информация, този човек трябва да се срещне с директора. На Бърнстейн му е толкова работа да отговаря на въпроси, колкото и на нас. Освен това, тя дори не бе пациентка на Бърнстейн.

— Ханк, ти си дребнав. Вие, мъжете, обичате правилата заради самите правила. Ако той бърза да се срещне с нея, в десет вече може да бъде в Броули. — Обърна се към мен. — Върнете се в осем. Така е най-добре. Мъжът ми и аз не можем да ви кажем нищо повече.

— А защо споменахте Броули? Тя за Броули ли замина?

Сигурен бях, че щеше да ми каже повече, ако мъжът ѝ не бе там. Поколеба се, придоби строго изражение.

— Срещнете се с д-р Бърнстейн. Ако не сте закусили, малко по-надолу по улицата има много добро заведение.

И така, отидох в „много доброто заведение“ (така се и оказа) и хапнах, взех си туба „Обезбразител“ от автомат в тоалетната, а от друг автомат — нова риза и изхвърлих онази, с която бях дотогава. Като се върнах, вече изглеждах много по-почтено.

Но Ларигън сигурно бе пошепнал на ухото на д-р Бърнстейн за появата ми. Беше млад човек, добре обучен; възприе спрямо мен твърда линия.

— Мистър Дейвис, вие твърдите, че сам сте от Спалите. И сигурно знаете, че има престъпници, които си вадят прехраната, като се възползват от лековерието и липсата на ориентация у скоро събудилите се. Повечето от Спалите притежават значителни състояния, всички се чувстват объркани в света, в който са се озовали, обикновено

са самотни и малко поуплашени — чудесна предпоставка да се предоверят.

— Но единственото, което искам да узная, е само къде е отишла! Аз съм неин братовчед. Предприех спането преди нея и не знам къде е възнамерявала да иде.

— Обикновено всички твърдят, че са роднини. — Той ме погледна по-внимателно. — Не съм ли ви виждал някъде?

— Много се съмнявам. Освен ако не сме се срещали из центъра на града. — Хората винаги си мислят, че са ме виждали; притежавам едно от дванайсетте стандартни лица, толкова лишено от уникалност, колкото и фъстък в чувал с фъстъци. — Докторе, защо не позвъните на д-р Албрехт в Соутел и не попитате за мен?

Той придоби замислено изражение.

— Елате пак и се срещнете с директора. Той може да позвъни в Соутел... или в полицията, както прецени.

Тръгнах си. И сигурно допуснах грешка. Вместо да се върна, да се срещна с директора и евентуално да получа точната информация, която ми бе необходима (с помощта на д-р Албрехт, който да гарантира за мен), взех такси и отидох право в Броули.

Изгубих три дни, докато уловя следите ѝ в Броули. Да, тя бе живяла там, както и баба ѝ; това го разбрах лесно. Но бабата бе умряла преди двайсет години и Рики бе предприела Спането. Населението на Броули е едва сто хиляди, в сравнение със седемте милиона на Голям Лос Анджелис; не представляваше проблем да се изровят архивите отпреди двайсет и четири години. Далеч по-трудно се оказа да се открие следа отпреди седмица. Аз търсех млада жена, която пътува сама, но сега установих, че е била с някого. Веднага се сетих обезпокоен за възползващите се от Спалите мошеници, за които Бърнстейн ме ограмоти, и се разбързах повече от всякога.

Проследих фалшива следа до Калексико, върнах се в Броули, започнах отначало, поех по нова следа и я гоних чак до Юма.

В Юма се отказах от преследването, защото узнах, че Рики се бе омъжила. Онова, което видях в регистъра на чиновника в градския съвет, ме потресе толкова силно, че изоставих всичко и взех самолет за Денвър, като спрях само да пусна картичка до Чък, в която му писах да изпразни бюрото ми и да опакова всички вещи в стаята ми.

* * *

Спрях в Денвър, колкото да отида до една фирма за доставка на зъботехнически материали. Не бях идвал в Денвър, откакто бе станал столица след Шестдневната война Майлс и аз бяхме отишли право в Калифорния — и градът ме порази. Ами да, не можах дори да намеря авеню „Колфакс“. Разбрах, че всички обекти, необходими на правителството, са били скрити под Скалистите планини. Независимо от това на повърхността бяха останали сумати непотребни постройки; градът изглеждаше по-пренаселен дори и от Голям Лос Анджелис.

В зъботехническата фирма купих десет килограма злато, изотоп 197, във формата на кабел, четиринайсти размер. Платих по 86,10 долара за кило, което определено бе много, тъй като златото за инженерни нужди вървеше по около 70 долара; тази сделка нарани смъртоносно единствената ми хилядадоларова банкнота. Но инженерното злато се продаваше или като сплав, каквато не се намира в природата, или с примеси от изотопи 196 и 198, в зависимост от това за какво ще го използваш. За моите цели ми трябваше злато, което да не се отличава от онова, добивано от естествена руда, а и не исках такова злато, което да ми прогори гащите; след свръхдозата, получена в Сандия, изпитвах здравословен респект към радиационното облъчване.

Навих жицата около кръста си и отидох в Боулдър. Десет килограма са колкото една добре натъпкана чанта за уикенда, а заемат място приблизително колкото литрова кутия мляко. Но във вид на кабел транспортирането му ми създаваше повече трудности, отколкото ако бе във формата на кюлче; не го препоръчвам като колан. И все пак по-трудно щеше да ми е да го нося, ако бе на сачми, а и така си бе винаги с мен.

Д-р Туичъл още живееше там, макар и вече да не работеше; бе почетен професор и прекарваше голяма част от времето си в бара на факултетския клуб. Изгубих четири дни, докато го спипам в друг бар, тъй като факултетският клуб бе недостъпен за чуждоземци като мен. Но когато го намерих, се оказа съвсем лесна работа да го почерпя.

Той бе фигура, излязла сякаш от древногръцка трагедия, искам да кажа, велик мъж — много велик мъж — превърнат в развалина. Би

трябвало да се постави някъде при Айнщайн, Бор и Нютон; а както се оказа, само неколцина специалисти в теорията на полето бяха наистина наясно със значимостта на труда му. Но в момента, когато се запознах с него, блестящият му ум бе вкиснат от разочарование, замъглен от възрастта и напоен с алкохол. Беше все едно, че посещаваш развалините на великолепен някога храм, след като покривът му е паднал, колоните са се срутили и целият е обрасъл в треволяк.

И въпреки това той бе по-напреднал в своята област, отколкото аз съм бил някога в моята. Достатъчно съм проникателен, за да оценя един гений, още щом го срещна.

Първия път, когато го видях, той вдигна глава, погледна ме право в очите и рече:

— Пак ли ти?

— Сър?

— Беше един от студентите ми, нали?

— Съвсем не, сър, никога не съм имал тази чест. — Обикновено, когато хората си мислят, че са ме виждали, не им обръщам внимание; този път реших да се възползвам от това, стига да съумея. — Навярно ме вземате за братовчед ми, випуск 86-а. Той е учил някога при вас.

— Възможно е. Каква бе темата на дипломната му работа?

— Наложих се да напусне без да защити, сър. Но беше голям ваш почитател. Никога не пропускаше да спомене, че е бил ваш студент.

Не е възможно да се смразиш с една майка, като ѝ кажеш, че детето ѝ е хубаво. Д-р Туичъл ме покани да седна и ме остави да го почерпя. Голямата слабост на величествената стара развалина се криеше в професионалната му суета. Бях оползотворил четирите дни в очакване на възможността да го спипам, като запаметих всичко, което можах да намеря за него в университетската библиотека; затова знаех трудовете, които бе написал, къде ги бе публикувал, с какви научни титли бе удостоен, какви книги бе издал. Опитах се да прочета една от последните, но затънах още на девета страница, макар че се поориентирах малко в професионалния им жаргон.

Дадох му да разбере, че самият аз съм почитател на науката; и сега събирам материал за една книга: „Невъзпетите гении“.

— И за какво ще е тя?

Свенливо си признах, че ще е уместно да включа в книгата популярно изложение на живота и трудовете му... стига да се съгласи

да се откаже за малко от добре известния си навик да отбягва публичността. Бих могъл да събера голяма част от материала си лично от него, разбира се.

Той реши, че това са празни приказки и не прие предложението ми. Но аз изтъкнах, че това е негов дълг пред потомството и той се съгласи да си помисли. На следващия ден д-р Туичъл просто предложи да напиша биографията му — не само една глава, а цяла книга. Оттам насетне той говори и говори, а аз си водех бележки... истински бележки; не се осмелявах да го будалкам и да манкирам, тъй като понякога ме караше да ги прочета.

Никога обаче не спомена за пътуване във времето.

Най-накрая рекох:

— Докторе, вярно ли е, че ако не е бил някакъв полковник, придаден към университета, сто на сто сте щели да получите Нобелова награда?

Той руга в продължение на три минути във великолепен стил.

— Кой ти каза за това?

— Ами, докторе, когато правех едно проучване в министерството на отбраната — нали ви споменах за това?

— Не.

— Е, тогава именно един млад доктор на науките ми разказа цялата история; той работеше в друг сектор. Бил чел донесението на полковника и ме увери, че днес бихте били най-известната фигура във физиката... ако ви бяха позволили да публикувате труда си.

— Хм! Това поне е вярно.

— Но разбрах, че трудът ви бил засекретен... по заповед на този полковник, как му беше името, Пльшботъм...

— Тръшботъм, Тръшботъм, сър. Дебел, слабоумен, надут, готов да ближе задници глупак, който не би могъл да си намери и шапката, ако не е закована на тиквата му. Което и би трябвало да му направят.

— Толкова жалко, сър.

— Кое е жалко, сър? Че Тръшботъм бе глупак ли? Това е работа на природата, не е мое дело.

— Жалко е, че светът ще бъде лишен от тази история. Доколкото разбирам, не ви е разрешено да говорите за нея.

— Кой ви каза такова нещо? Говоря си каквото си поискам!

— Така подразбрах, сър... от моя приятел в министерството на отбраната.

— Х-р-р-х-м!

Това бе всичкото, което успях да измъкна от него онази вечер. Потрябва му цяла седмица, докато се реши да ми покаже лабораторията си.

По-голямата част от сградата сега бе поверена на други учени, но лабораторията му бе непокътната, макар и вече да не я използваше; позовавайки се на секретния ѝ статус, той не позволяваше на никой да я докосне дори, нито пък да демонтират апаратурата. Когато ме пусна в нея, вътре миришеше на неотваряна от години гробница.

Той бе ударил достатъчно питиета, за да не дава и пет пари за ставащото, но не чак толкова много, че да се клатушка. Доста бе издържлив на пиене. Изнесе ми лекция за математиката на теорията на времето и темпоралното изместване (не го наричаше пътуване във времето), но ме предупреди да не си водя бележки. А и това не би ми помогнало, защото започна обосновката си с „Ето защо е очевидно, че...“ и оттам нататък навлезе в материя, която бе ясна само на него, на Господ и на никой друг.

Когато понамали малко темпото, попитах:

— Узнах от приятеля си, че не сте успели единствено да калибровате машината. Че не можете да предвидите величината на темпоралното изместване.

— Какво? Глупости на търкалета! Млади човече, ако не можеш да измериш дадено нещо, това вече не е наука. — Пеняви се известно време, пухтя като кипнал чайник, но продължи: — Ето. Сега ще ти покажа. — Обърна се и започна да наглася апаратурата. Единственото, което се виждаше от нея, бе онова, което наричаше „сцена на темпоралната траектория“: просто една ниска платформа в клетка, както и пулт за управление, който навярно обслужваше камера за ниско налягане. Бях почти сигурен, че ще разбера как да задействам пулта, ако ме оставят насаме да проуча приборите, но ми бе наредено рязко да стоя настрана от тях. Видях осемпистов рекордер „Браун“, няколко свръхмощни, задействани със соленоиди ключове, както и още десетина също тъй познати компоненти, но това не означава нищо, ако човек не разполага със схеми на веригите. Обърна се към мен и попита:

— Имаш ли у себе си дребни?

Бръкнах и извадих цяла шепа. Той разгледа монетите и избра две от по пет додара, чисто нови — красивите пластмасови шестограми бяха пуснати едва тази година. Бих предпочел да вземе половин петарки, тъй като вече излизах на червено.

— Имаш ли нож?

— Да, сър.

— Издраскай инициалите си на всяка от тези.

Направих го. След това той ги постави една до друга на „сцената“.

— Отбележи си точното време.

Нагласих изместването точно на една седмица плюс минус шест секунди.

Погледнах часовника си. Д-р Туичъл започна да брои:

— Пет... четири... три... две... едно... сега.

Отместих поглед от часовника. Монетите бяха изчезнали. Нямахше нужда да се преструвам на облещен. Чък ми бе разказвал за подобни демонстрации — но да го видиш с очите си е друго нещо. Д-р Туичъл рече живо:

— Ще се върнем тук точно след седмица и ще чакаме една от монетите да се появи. А що се отнася до другата — нали ги видя и двете на сцената? Нали ги сложи там сам?

— Да, сър.

— Аз къде бях застанал?

— На пулта за управление, сър.

Намираще се поне на пет метра от клетката около сцената и не бях приближавал оттогава насам.

— Много добре. Ела тук. — Направих го и той бръкна в джоба си. — Ето една от монетите ти. Другата ще си я получиш след седмица.

Подаде ми зелената петдоларова монета; върху ѝ бяха издраскани инициалите ми.

Не казах нищо, тъй като не говоря много добре, когато долната ми челюст е увиснала.

— Твоите забележки от миналата седмица ме обезпокоиха — продължи той. — Затова дойдох тук в сряда, нещо, което не бях правил... е, повече от година. Намерих тази монета на сцената и

разбрах, че ми се е наложило... ще ми се наложи... да използвам отново апаратурата. Чак тази вечер реших да ти я демонстрирам.

Погледнах монетата, претеглих я на дланта си.

— Тя е била в джоба ви, когато дойдохме тук тази вечер?

— Разбира се.

— Но как може да е по едно и също време и във вашия, и в моя джоб?

— Добри Боже, човече, нямаш ли очи да гледаш? И мозък, за да мислиш? Не можеш ли да схванеш един прост факт, само защото е извън тъпото ти съществуване? Ти я носеше в джоба си тази вечер — а ние я върнахме в миналата седмица. Нали видя? Аз я намерих тук преди няколко дни. Сложих я в джоба си. Същата монета... или, ако трябва да бъдем по-точни, по-късен сегмент от временно-пространствената ѝ структура, по-износена с една седмица, малко поочукана с една седмица, но един неграмотник би я нарекъл „същата“. Макар да е толкова идентична, колкото едно бебе е идентично с човека, в който се превръща с израстването си.

Погледнах я.

— Докторе... върнете ме една седмица назад.

Той ме изгледа начумерено.

— Абсолютно невъзможно!

— Но защо? Няма ли да сработи и с хора?

— А? Естествено, че действа и с хора.

— Тогава защо не? Не се боя. И помислете си само какво хубаво ще е за книгата... ако мога да свидетелствам със собствения си опит, че Туичъловото темпорално изместване наистина действа.

— Можеш да свидетелстваш от личен опит. Току-що го видя.

— Да — изрекох бавно, — но няма да ми повярват. Тая работа с монетите... аз я видях и повярвах. Но всеки, който прочете материала ми, ще заключи, че съм бил лековерен, че сте ме измамили с някой фокус.

— По дяволите, сър!

— Това ще си кажат хората. Няма да са в състояние да повярват, че всъщност наистина съм видял онова, за което пиша. Но ако ме върнете назад във времето с една седмица, тогава ще мога да пиша за собствените си изживявания...

— Седни. Чуй ме. — Той самият седна и за мен нямаше място, но изглежда изобщо не забеляза това. — Много отдавна аз наистина експериментирах с хора. И поради тази причина съм твърдо решен никога да не го правя отново.

— Защо? Нима това ги уби?

— Какво? Не говори глупости. — Изглежда ме остро и додаде: — Това не бива да го включваш в книгата.

— Както искате, сър.

— Няколко по-незначителни опита показаха, че живите същества могат да понесат безвредно темпоралното изместване. Доверих се на един колега — млад учен, който преподаваше чертане във факултета по архитектура. Наистина — повече инженер, отколкото учен, но ми харесваше. Този младеж — няма да ни навреди, ако ти кажа името му: Лионард Винсънт, — бе направо луд да опита... наистина да го направи; искаше да предприеме голямо изместване, петстотин години. Проявих слабост. И му позволих.

— И какво стана?

— Откъде да знам? Това се петстотин години, човече! Няма да съм жив да разбера.

— Но мислите, че той е с петстотин години напред в бъдещето?

— Или в миналото. Може да е попаднал в петнайсти век. Или в двайсет и петия. Възможностите са приблизително равни. Всичко е базирано на симетрични уравнения. Понякога си мисля... но не, това е просто съвпадение на имената.

Не попитах какво има предвид, защото и аз изведнъж осъзнах приликата в имената и косата ми настръхна. Сетне прогоних тази мисъл от главата си; имах си други проблеми. Освен това възможно бе и случайно съвпадение — човек не можеше да прескочи от Колорадо до Италия, не и в петнайсети век.

— Реших обаче повече да не се поддавам на изкушения. Това не е наука, щом отсъстват резултатите от опита. Ако е бил изместен в бъдещето, добре. Но ако е бил изместен в миналото... тогава е възможно да съм пратил приятеля си да бъде убит от някакви диваци. Или — изяден от диви животни.

Или си го превърнал във „Велик Бял Бог“^[1], казах си. Но запазих тази мисъл за себе си.

— Но при мен не е необходимо да прибегнете до толкова далечно изместване.

— Хайде повече да не говорим за това, ако обичаш, сър.

— Както искате, докторе. — Но не можех да се откажа. — Ъ-ъ-ъ, мога ли да направя едно предложение?

— Говори.

— Можем да постигнем почти същия резултат чрез репетиция.

— Какво искаш да кажеш?

— Една суха тренировка, като всичко бъде направено досущ така, както при изместване на живо същество — аз ще играя неговата роля. Ще извършим всичко съвсем точно, сякаш ще ме изместите, до мига, в който трябва да натиснете копчето. Тогава ще се ориентирам напълно в процедурата... която засега не ми е достатъчно ясна.

Той помърмори малко, но наистина му се искаше да демонстрира играчката си. Претегли ме и сложи настрани тежестите, равни точно на моите около осемдесет кила.

— Това е същата теглилка, която използвах и за горкия Винсънт.

Двамата пренесохме тежестите и ги сложихме в единия край на сцената.

— Какво темпорално изместване да заложим? — попита той. — Ти си режисьор-постановчик на това шоу.

— Ъ-ъ-ъ, нали казахте, че времевата скала може да се нагласи съвсем точно?

— Така е. Нима се съмняваш?

— О, не, не. Ами, чакайте да видим... какво ще кажете за трийсет и една години, три седмици, един ден, седем часа, тринайсет минути и двамайсест и пет секунди?

— Кофти шега, сър. Когато казах „точност“, имах предвид точност над една стохилядна. Нямам възможност да калибравам апаратурата до една деветмилионна.

— Разбирате ли сега, докторе, колко е важна репетицията за мен, след като знам толкова малко за всичко това? Е, тогава можем да се спрем на трийсет и една години и три седмици. Или и това е прекалено трудно?

— Съвсем не. Максималната грешка няма да надхвърли два часа. — Нагласи машината. — Можеш да заемеш мястото си на сцената.

— Това ли бе всичко?

— Да. Всичко, освен енергията. Не бих могъл да извърша изместването със стандартния волтаж, който използвах за онези монети одева. Но тъй като няма да го направим наистина, това няма значение.

Изглеждах разочарован. И не го криех.

— Значи тогава не разполагате с всичко необходимо, за да осъществите такова изместване? И говорите само теоретично?

— Дявол го взел, сър. Не говорех теоретично.

— Но след като не разполагате с необходимата енергия...

— Мога да я получа, ако настояваш. Почакай.

Отиде в ъгъла на лабораторията и вдигна слушалката на телефона. Апаратът сигурно е бил поставен, когато лабораторията е била нова; не бях виждал такъв, откак се бях събудил. Последва оживен разговор с ръководителя на университетската електроцентра, който бе нощна смяна. Д-р Туичъл не разчиташе единствено на ругатните; можеше да ги избегне изцяло и пак да бъде по-язвителен от всеки майстор в тая област, като използваше най-обикновени слова.

— Изобщо не ме интересува мнението ти, мой човек. Прочети си инструкциите. Имам право на всички средства. Мога да получа всичко, което пожелаеш и когато го пожелаеш. Искаш ли утре в десет да се видим при ректора и той да ти прочете правата ми? А? А, значи си можел и да четеш? А можеш ли и да пишеш? Или преувеличих талантите ти? Тогава си запиши: „Извънредно аварийно захранване на мемориалната лаборатория «Гърнтън» точно след осем минути.“ Повтори.

Остави слушалката.

— Какви хора!

Върна се при пулта, направи някои промени и зачака. Дори и от мястото ми в клетката можех да видя как реагираха дългите стрелки на три групи циферблати, светна и червена лампичка най-отгоре на пулта.

— Захранване — обяви той.

— И какво ще стане оттук нататък?

— Нищо.

— Точно това си и помислих.

— Какво искаш да кажеш?

— Онова, което казах. Че нищо няма да стане.

— Боя се, че пак не те разбирам. Надявам се, че не те разбирам. Няма да се случи нищо, докато не натисна ей това главно копче. А ако

го направя, ще бъдеш изместен точно с трийсет и една години и три седмици.

— Аз все пак твърдя, че няма да се случи нищо.

Лицето му помрачня.

— Струва си ме, сър, че думите ти са преднамерено оскърбителни.

— Наричайте го както щете, докторе, но аз дойдох тук, за да проверя истинността на един забележителен слух. Е, проверих я. Видях един пулт за управление с много готини лампички; изглежда като уред на някой луд учен или кадър от някакъв филм. Видях един елементарен панаирджийски трик с монети. Не е нищо особено между другото, след като вие избрахте монетите и ми казахте как да ги маркирам; всеки салонен фокусник би се справил и по-добре. Наслушах се на евтини приказки. Онова, което твърдите, че сте изобретил, е невъзможно. Между другото, и в министерството го знаят. Докладът ви не е бил скрит; просто са го захвърлили в папката за шантави идеи. От време на време даже го вадят и го раздават да се чете — да става майтап.

Помислих си, че горкото старо момче ще получи удар. Но трябваше да го стимулирам чрез единствения рефлекс, който му бе останал — суетата му.

— Излезте от там, сър. Излезте. Ще ви напердаша едно хубаво. Ще ви напердаша с двете си ръце.

Яростта си бе налице, мисля, че би могъл дори да се справи, въпреки възрастта, теглото и физическото си състояние. Но му отвърнах:

— Не ме плаши, татенце. Онова фалшиво копче също не ме плаши. Хайде, натисни го.

Той ме погледна, сетне погледна и копчето, но не предприе нищо. Тутакси му се присмях:

— Мистификация, както твърдяха всички. Туич, ти си един надут, дърт измамник, едно чучело. Полковник Тръшботъм е бил прав. Това свърши работа.

[1] Великия Бял Бог (Кецалкоатл) — едно от божествата на майите. Бел.ред. ↑

10.

В мига, в който той яростно натисна копчето, изведнъж ми се прииска да му извикам да не го прави. Но бе твърде късно; вече падах. Първата ми мисъл бе особено мъчителна: че не желая да преживея онова, което предстоеше. Бях зарязал всичко, бях изтормозил почти до смърт един възрастен човек, който не бе ми сторил нищо лошо, а дори не знаех накъде отивам. Дори още по-лошо — не знаех дали изобщо ще пристигна някъде.

И тогава се приземих. Мисля, че паднах от около метър височина, но не бях подготвен. Стоварих се с трясъка на цепеница, подир което се свлякох като чувал.

Тогава чух някой да казва:

— Откъде, по дяволите, се появи?

Бе мъж на около четирийсет години, плешив, но добре сложен, макар и слаб. Стоеше със свити в юмруци ръце на хълбоците си и ме гледаше. Изглеждаше умен и проникателен, лицето му не бе неприятно, ако изключим факта, че в момента ме гледаше сърдито.

Седнах и видях, че се бях озовал върху гранитен чакъл, посипан с борови иглички. До мъжа стоеше и жена, приятна, дори хубава на вид, малко по-млада от него. Тя мълчаливо ме гледаше с широко отворени очи.

— Къде съм? — попитах глуповато. Бих могъл да кажа „Кога съм?“, но това щеше да прозвучи още по-глупаво, а освен това не ми дойде на ума. Един поглед към тях ми бе достатъчен, за да разбера че не бях — сигурен бях, че не бях попаднал в 1970-а. Нито пък в 2001-а; през 2001-а подобни неща можеха да се видят само по плажовете.

Значи бях поел в грешната посока.

Защото нито един от двамината не носеше нищо друго, освен гладкия костюм на собствения си тен. Не носеха дори и дрехи от залепващи тъкани. Изглежда обаче и това им бе достатъчно. Определено не бяха притеснени от голотата си.

— Да караме едно по едно — възрази той. — Аз пръв попитах как попадна тук? — Той вдигна глава. — Парашутът ти не се е закачил на дърветата, нали? Във всеки случай какво търсиш тук? Това е частна собственост и ти я пристъпи. И защо си навлякъл тази премяна?

Не виждах нищо нередно в дрехите си — особено като се има предвид каква гледка представляваха те. Но не отвърнах. Други времена, други обичаи; разбрах, че ще си имам неприятности.

Тя положи длан върху ръката му.

— Недей, Джон — рече благо. — Мисля, че той се е наранил.

Мъжът я погледна, сетне се взря сурово в мен.

— Наранен ли си?

Опитах се да се изправя и успях.

— Не мисля. Може би някоя и друга синина. Каква дата сме днес?

— А? Защо? Мисля, че е първата неделя на май. Трети май, струва ми се. Нали, Джени?

— Да, скъпи.

— Вижте — рекох бързешком, — ударих си ужасно главата. Объркан съм. Май, но кой май?

— Какво?

Трябваше да си държа устата затворена, докато не успея да се сдобия с нещо — календар или вестник. Но исках да узная веднага; не можех да понеса чакането.

— Коя е годината?

— Братко, ти наистина си се цапардосал яко. 1970-а.

Видях, че пак се бе вторачил в дрехите ми. Трудно ми е да предам с думи облекчението, което изпитах. Успях, успях! Не бях закъснял...

— Благодаря — рекох. — Ужасно много ви благодаря. Дори не можете да си представите колко съм доволен. — Той все още ме гледаше така, сякаш всеки момент щеше да призове на помощ Националната гвардия, затова добавих нервно: — Страдам от внезапни пристъпи на амнезия. Веднъж изгубих, ъ-ъ-ъ... цели пет години.

— Сигурно е много досадно — рече бавно той. — Чувстваш ли се достатъчно добре, за да отговаряш на въпросите ми?

— Не му вади душата, скъпи — рече тихо тя. — Изглежда добър човек. Мисля, че просто е сбъркал.

— Ще видим. Е?

— Чувствам се добре... вече. Но преди малко бях доста объркан.

— Добре. Как се озова тук? И защо си облечен така?

— Да ви кажа правичката, не съм много сигурен как попаднах тук. И определено не знам къде се намирам. Тези пристъпи идват съвсем неочаквано. А що се отнася до това как съм облечен, ъ-ъ-ъ, на мен ми харесва как сте облечени вие. Или как не сте облечени.

Той сведе поглед и се ухили.

— О, да, разбирам много добре, че начинът, по който аз и жена ми сме облечени... или не сме облечени... би изисквал обяснение при определени обстоятелства. Но ние предпочитаме натрапниците да дават обяснения. Нали разбираш, ти не си оттук, независимо как си облечен, докато при нас е обратното — както и да сме облечени. Това тук са земите на Денвърския слънчев клуб.

Джон и Джени Сътън бяха от онзи тип изискани, невъзмутими и дружелюбни хора, които биха поканили на чай дори земетресение. Джон очевидно не бе доволен от моите съмнителни обяснения и искаше да ме подложи на кръстосан разпит, но Джени го възпря. Придържах се към версията за внезапните пристъпи и казах, че последното, което си спомням, е как снощи бях в Денвър, в „Ню браун палас“. Най-накрая той рече:

— Е, това е доста интересно, дори вълнуващо; предполагам, че някой, който отива към Боулдър, ще може да те хвърли дотам и да вземеш автобуса до Денвър. — Погледна ме отново. — Но ако те отведе в сградата на клуба, хората ще бъдат ужасно любопитни.

Огледах се. Чувствах известна неловкост, поради факта, че бях облечен, а те — не; искам да кажа, че аз, облеченият, се усещах ни в клин, ни в ръкав, а не те.

— Джон... няма ли да е по-добре, ако и аз се съблека?

Тази перспектива не ме притесняваше; наистина никога не съм посещавал някой от онези нудистки лагери, не виждах смисъл в това. Но Чък и аз бяхме прекарвали няколко уикенда в Санта Барбара и един — в Лагуна бийч, — на плажа значение има само кожата на човека и нищо друго.

Той кимна.

— Да, определено ще е по-добре.

— Скъпи — рече Джени, — той може да мине за наш гост.

— Хм... да. Моя единствена любима, я отнеси красивото си задниче в клуба. Омешай се с хората и им дай да разберат, че очакваме гост от... откъде да бъде, Дани?

— Ами, от Калифорния. Лос Анджелис. Аз всъщност съм оттам. — Едва не казах „Голям Лос Анджелис“ и разбрах, че ще трябва да си меря приказките. Киното вече не се наричаше „изстисквачка“.

— ...от Лос Анджелис. Това и „Дани“ е достатъчно; и тъй, скъпа, ти пусни новината така, сякаш е нещо, което всички знаят. Сетне им кажи, че подир половин час ще ни посрещнеш на портата. Ала ела вместо това тук. И вземи чантата ми.

— Защо ти е чантата, скъпи?

— Да скрием този маскараден костюм. Той е доста подозрителен, дори и за човек, който има склонности към чудатите неща, както твърди Дани за себе си.

Станах и отидох да се съблека зад едни храсти, преди Джени да ни бе напуснала, тъй като сетне нямаше да имам основание да се правя на срамежлив; не можех да се съблека и да разкрия, че носех на кръста си злато за двайсет хиляди долара, по цени от седемдесетте — по 60 долара за унция. Не ми отне много време, защото бях оформил златото като колан още първия път, когато влязох да се къпя; бях сплел кабела двойно и го свързвах отпред.

След като свалих дрехите си и завих златото в тях, се опитах да се престоря, че вързопът тежи само колкото един обикновен вързоп дрехи. Джон Сътън хвърли поглед към него, но не каза нищо. Предложи ми цигара — носеше кутийката пристегнатата към глезена си. Бяха марка, която не бях очаквал да видя отново.

Размахах цигарата, но тя не се запали. Тогава го оставих да ми даде огънче.

— Сега — рече тихо той, — след като сме сами, не искаш ли да ми съобщиш нещо? Щом ще гарантирам за теб в клуба, ми се полага поне да съм сигурен, че няма да създадеш неприятности.

Дръпнах от цигарата. Димът задраци гърлото ми.

— Джон, няма да създавам неприятности. Това е последното нещо на този свят, което бих направил.

— Хм... може би. Значи просто „пристъпи на замайване“, така ли?

Замислих се отново. Положението бе идиотско. Човекът имаше правото да знае. Но той определено не би повярвал на истината... поне аз не бих повярвал, ако бях на негово място. Но щеше да е по-лошо, ако ми повярва; работата щеше да се раздуха, да се разшуми — а аз не го желяех. Предполагам, че ако бях истински, честен и законен пътник във времето, ангажиран с научни изследвания, бих търсил публичност, щях да нося необорими доказателства и да поканя учените да направят изследвания.

Но не бях такъв; бях само един самотен, донякъде съмнителен гражданин, дошъл дотук с измама, към която не желяех да привличам чуждото внимание. Просто търсех своята Врата към лятото и се стараех да остана незабележим.

— Джон, няма да ми повярваш, дори и да ти кажа.

— Хм... възможно е. И все пак, видях човек, който пада от небето... но не се удря толкова силно, че да се нарани. Облечен е в странни дрехи. Не знае къде се намира и кой ден сме. Дани, и аз като някои хора съм чел Чарлз Форт^[1]. Но никога не съм очаквал да се сблъскам с подобен случай. Ала след като това стана, не очаквам обяснението да е просто като за номер с карти. Е?

— Джон, нещо, което каза преди малко — начинът, по който го формулира, — ме кара да си мисля, че си юрист.

— Да, така е. Защо?

— Мога ли да разчитам на поверителност на информацията?

— Хм... нима ме молиш да те приема като свой клиент?

— Ако желяеш да го наречем така — добре. Навярно ще се нуждая от юридически съвет.

— Давай. Поверителността ти е осигурена.

— Добре. Аз съм от бъдещето. Пътуване във времето.

Няколко секунди той не продума. Лежахме и се печяхме на слънцето. Аз го правех, за да се стопля; през май в Колорадо е слънчево, но и прохладно. Джон изглежда бе свикнал и просто се бе изтегнал и дъвчеше борова игличка.

— Прав си — рече. — Не ти вярвам. Нека се придържаме към „пристъпите на замайване“.

— Нали ти казах, че няма да повярваш!

Той въздъхна.

— Нека кажем, че не искам да повярвам. Не искам да вярвам и в призраци, нито в прераждането или в каквато и да е магия. Обичам простите неща, които мога да разбера. Смятам, че и повечето от хората са като мен. Затова първият ми съвет е това да си остане поверителна информация. Не я разпространявай.

— Това ме устройва.

Той се обърна на хълбок.

— Но мисля, че няма да е зле да изгорим тези дрехи. Ще ти намеря какво да облечеш. Ще горят ли?

— Ъ-ъ-ъ, не много лесно. По-скоро ще се стопят.

— Най-добре е да се обуеш. Повечето време ходим обути, а твоите обуца ще минат. Ако някой те пита за тях, кажи, че са правени по поръчка. По здравословни причини.

— То си е така, това е едно от техните качества.

— Добре. — Той започна да разгъва вързоп, преди да успее да го спра.

— Какво, по дяволите...

Вече бе късно и затова го оставих да довърши.

— Дани — рече той с подозрителен тон, — това тук наистина ли е онова, на което прилича?

— И на какво прилича?

— На злато.

— Да.

— Откъде го имаш?

— Купих го.

Той го опипа, пробва мекотата му, досущ като маджун, сетне го претегли на ръка.

— Добри Боже! Дани... чуй ме внимателно. Ще ти задам един въпрос и внимавай, ама много внимавай какво ще ми отговориш. Защото не се занимавам с клиенти, които ме лъжат. Изхвърлям ги. А и няма никога да участвам в углавно престъпление. Законно ли си се сдобил с това нещо?

— Да.

— Може би не си чувал за закона за златния резерв от 1968-а?

— Чувал съм. Сдобил съм се законно със златото. Възнамерявах да го продам на денвърския монетен двор. Срещу долари.

— Може би имаш лиценз на бижутер?

— Нямам. Джон, казах ти самата истина, независимо дали ми вярваш или не. Там, откъдето идвам, го купих от магазина — законно, и то е чисто като утринна роса. А сега искам колкото се може по-скоро да го обърна в долари. Знам, че е незаконно да го държа у себе си. Какво ще ми сторят, ако го сложа на тезгяха в монетния двор и поискам да го претеглят?

— Нищо в крайна сметка... ако повярват на „пристъпите“ ти. Но междуременно могат да ти вгорчат напълно живота. — Погледна златото. — Мисля, че няма да е зле да хвърлиш малко пръст отгоре му.

— Да го закопая ли?

— Няма нужда да стигаш дотам. Но ако това, което ми казваш, е вярно, то тогава приемаме, че си го намерил в планината. Златотърсачите обикновено намират злато там.

— Ами... както кажеш, нямам нищо против някоя и друга невинна лъжа, след като златото си е законно мое.

— Но лъжа ли е наистина това? Кога видях това злато за пръв път?

Опитах се да си спомня. Бе същия ден, когато напуснах Юма, което бе някъде през май 2001-а. Преди около две седмици. Уф!

— Нека го кажем така, Джон... първият път, когато видях това злато... бе днес, трети май 1970-а.

Той кимна.

— Значи си го намерил в планината.

Сътънови щяха да останат до понеделник сутринта, затова останах и аз. Другите членове на клуба бяха до един дружелюбни, но проявиха забележителна липса на интерес към личните ми дела, по-малък, отколкото бе проявявала всяка група хора, сред която съм попадал. По-късно щях да узная, че това е обичайното добро поведение в един нудистки клуб, но тогава те ми се сториха най-дискретните и учтиви хора, които някога бях срещал.

Джон и Джени имаха собствена къщурка, а аз спах в клубната спалня. Беше дяволски студено. На следващата сутрин Джон ми даде риза и чифт дънки. Собствените ми дрехи бяха свити на вързоп около златото, а вързопът бе в багажника на колата му — а тя пък бе ягуар-

император; достатъчно, за да отсъдя, че не бе никакъв адвокат-мошеник. Макар да го бях разбрал вече по поведението му.

Пренощувах у тях и във вторник вече имах малко пари. Никога повече не видях златото, но през следващите няколко седмици Джон ми предаде цялата му стойност, ако не броим стандартните такси на лицензираните търговци на злато. Знам, че не бе сключил сделка директно с монетния двор, тъй като всеки път ми носеше разписки от търговци на злато. Не си удържа нищо за услугата и никога не предложи да ми разкаже подробностите.

Те не ме и интересуваха. След като се сдобих с пари, се заех с работа. Онзи първи вторник — 5 май 1970-а, — Джени ме поразведе с колата и наех един малък склад в старата търговска част на града. Обзаведох го с чертожна маса, работен тезгях, войнишко легло и почти нищо друго; там имаше хранване от 120 и 240 волта, газ, течаща вода и тоалетна, която се запушваше лесно. Не ми трябваше нищо повече, а и се налагаше да пестя всеки цент.

Бе досадно и губи-време да се проектира със стария пантограф, а нямах и минута за губене, затова първо сглобих „Дан Чертожника“, преди да възстановя „Гъвкавия Франк“. Само че този път „Франк“ бе наименуван „Протей Пийт“ — многоцелеви автомат, и така конструиран, че да може да върши почти всичко, което върши и един човек, стига Торсеновите му тръби да бъдат правилно програмирани. Знаех, че „Протей Пийт“ няма да си остане в този вид; наследниците му щяха да се развият в орди специализирани апарати, но бързах да предявя иск за патентоването му.

За да се получи патент не е необходимо да представяш работещ модел, достатъчни са чертежите и описанията. Но имах нужда от добри модели, модели, които да работят перфектно и които могат да бъдат демонстрирани от когото и да е, защото тези модели трябваше да се продават сами; да демонстрират практичността си и очевидната икономичност на проектите за евентуалното им серийно производство, да докажат, че не само работят, но са и една изгодна инвестиция — Патентната служба е пълна с изобретения, които действат, но не струват и петак от търговска гледна точка.

Работата вървеше и бързо, и бавно; бързо, защото знаех точно какво правя, бавно — защото не разполагах с прилична работилница, както и с помощници. С нежелание бръкнах в скъпоценното си имане,

за да наема някои машини, сетне работата потръгна по-леко. Работех от закуска до пълно изтощение, седем дни в седмицата, с изключение на един уикенд месечно с Джон и Джени в клуба на голите задници край Боулдър. До първи септември и двата модела функционираха сносно и бях готов да се заема с чертежите и описанията. Проектирах и дадох поръчка за изработката на красиви, напръскани с лак кожуси и за двата автомата, а видимите движещи се части пратих на никелиране; това бяха единствените неща, които дадох на външен изпълнител, свидеше ми се да плащам, но знаех, че е необходимо. Използвах максимално компоненти, налични по търговските каталози; не можех да проектирам машините иначе, нито пък щяха да са изгодни от търговска гледна точка, след като пробиех. Никак не ми се нравеше обаче да харча пари, за да постигна приличен дизайн чрез допълнителни индивидуални поръчки.

Нямах време да се мотая много извън импровизираната си работилница, което също бе хубаво. Веднъж, докато купувах някакъв серводвигател, налетях на един тип, с когото бяхме познати от Калифорния. Той ме заговори и аз отвърнах, преди да съм се замислил.

— Ей, Дан! Дани Дейвис! Да не повярва човек, че ще те срещна тук. Мислех си, че си в Мохаве.

Ръкувахме се.

— Тук съм в кратка бизнес-командировка. Връщам се след няколко дни.

— Аз се връщам днес следобед. Ще звънна на Майлс да му кажа, че съм те срещнал.

Изглеждах обезпокоен, какъвто си и бях.

— Не го прави, моля те.

— Защо не? Дватамата с Майлс не сте ли вече онези стари дружки, дето ще станат някой ден истински магнати?

— Ами... виж сега, Морт. Майлс не знае, че съм тук. Трябваше да съм в Албукерк по работа за компанията. Но долетях тук по една съвсем, ама съвсем лична работа. Схващаш ли? Няма нищо общо с фирмата. И не бих искал да обсъждам това с Майлс.

Той ме погледна многозначително.

— Женски проблеми?

— Ами... да.

— Омъжена ли е?

— Би могло да се каже и така.

Той ме ръгна в ребрата и ми намигна.

— Схванах. Старият Майлс си пада пуритан, нали? Добре, ще те покрия, някой ден и на теб може да ти се наложи да ме покриеш. Нея бива ли я?

Ще те покрия аз едно хубавичко с един токмак по главата, мизернико, рекох си. Морт бе долнопробен търговски пътник, който прекарваше повече време в съблазняване на сервитьорки, отколкото в грижа за клиентите си; освен това стоките, които продаваше, бяха долнокачествени като самия него — никога не отговаряха на спецификациите си.

Почерпих го обаче едно питие и го гостих с вълшебни приказки за „омъжената жена“, която измислих, и го изслушах, докато той на свой ред ме гощаваше с несъмнено също тъй въображаеми подвизи. Сетне го разкарах.

В един друг случай се опитах да почерпя д-р Туичъл, но не можах.

Седях до тезгяха в ресторантската част на една дрогерия на улица „Чампа“, когато зърнах лицето му в огледалото. Първият ми импулс бе да пропълзя под тезгяха и да се скрия.

Сетне се взех в ръце и осъзнах, че от всички хора на света през 1970-а от него най-малко трябваше да се страхувам. Нищо лошо не би могло се случи, защото нищо не се бе случило... искам да кажа „нищо не би се случило“. Не... тогава се отказах да намеря вярната формулировка, осъзнах, че ако пътуванията във времето някога се разпространят масово, ще се наложи в английската граматика да се добавят маса нови времена, за да се опишат рефлексивните ситуации — спрежения, които ще направят времената във френския литературен език и миналите времена в латинския да изглеждат фасулска работа.

Във всеки случай, в бъдеще, в минало или в каквото и да е друго време, Туичъл сега не ме тревожеше. Можех да се успокоя.

Вгледах се в лицето в огледалото, питайки се дали не съм се заблудил от някаква случайна прилика. Но не бях. Туичъл нямаше типично лице като моето; бе строг, самоуверен, леко надменен, с доста симпатични черти, които биха подходжали и за лицето на Зевс. Спомних си, в какви развалини щеше да се превърне това лице, но не се съмнявах, че бе той; и потреперих вътрешно, като си помислих за

стареца и колко лошо се бях отнесъл с него. Питам се как бих могъл да го омилостивя.

Туичъл забеляза, че го гледам в огледалото и се обърна към мен.

— Да не се е случило нещо?

— Не. Ъ-ъ-ъ... вие сте доктор Туичъл, нали? От университета.

— Да, от Денвърския университет. Познаваме ли се?

Едва не сбърках, бях забравил, че тази година той преподаваше в градския университет. Да помниш всичко в две времеви измерения не е лесна работа.

— Не, докторе, но съм слушал ваши лекции. Може да се каже, че съм ваш почитател.

Устните му трепнаха в зачатък на усмивка, но не се стигна чак дотам. От което заключих, че все още не бе придобил онази разяждаща нужда да бъде ласкан и да му се подмазват; на тази си възраст имаше самочувствие и се нуждаеше единствено от собственото си одобрение.

— Сигурен ли сте, че не ме бъркате с някоя кинозвезда?

— О, не! Вие сте д-р Хюбърт Туичъл... великият физик.

Устните му отново трепнаха.

— Нека речем, че съм просто физик. Или се опитвам да бъда.

Побъбрихме известно време, опитах се да го задържа, след като изяде сандвича си. Казах му, че за мен ще е чест да го почерпя едно питие. Той поклати глава.

— По принцип пия рядко и никога преди да е мръкнало. Но ви благодаря все пак. Приятно ми бе да се запознаем. Наминете някой път към лабораторията ми, ако посетите университетското градче.

Казах му, че ще го направя.

Все пак през 1970 година (второ издание) не направих много фалове, тъй като бях нащрек, а и без това повечето хора, които биха ме познали, живееха в Калифорния. Реших, че ако срещна още познати, ще ги зяпна хладно и ще ги разкарам набързо — не биваше да рискувам.

Ала и малките неща могат да създадат проблеми. Например — когато се прищипах с ципа, защото бях свикнал на далеч по-удобните и по-безопасни дрехи от залепващи се тъкани. Много такива дреболии ми липсваха силно, след като за шест месеца бях свикнал с тях като с дадености. Да вземем например бръсненето — наложи да се върна към бръсненето! Веднъж дори се простудих. Този ужасен призрак от

миналото се появи, понеже забравих, че дрехите могат да се намокрят на дъжда. Искаше ми се онези безценни естети, които се надсмиват над прогреса и бърборят за по-висшата красота на миналото, да бяха сега с мен — чинии, които оставят храната да изстине, ризи, които трябва да се перат, огледала в баните, които се запотяват точно когато ти трябва да се огледа, подсмърчащи носове, прах по пътищата и в дробовете ти — бях свикнал на по-добър стандарт на живот и 1970-а ми предложи серия от малки разочарования, докато свикна отново с всичко.

Но тъй както кучето се примирява с бълхите си, така стана и с мен. Денвър през 1970-а бе доста старомоден град със старовремски привкус; много ми допадна. Нямаше нищо общо с онзи лабиринт, построен по Новия план, какъвто беше (или щеше да бъде), когато пристигнах (или щях да пристигна) в него от Юма; все още жителите му бяха по-малко от два милиона, имаше автобуси и други транспортни средства по улиците — все още имаше улици; и не ми бе трудно да намеря авеню „Колфакс“.

Денвър още привикваше с ролята си на седалище на правителството и не бе много щастлив от нея, досущ като момче, което за пръв път облича официален костюм. Духът му още копнееше по каубойските ботушки с високи токове и носовия западен говор, макар да знаеше, че трябва да порасне и да се превърне в международна метрополия с посолства, с шпиони и с прочути със специалитетите си ресторанти. Градът се разширяваше хаотично във всички посоки, за да приюти чиновниците и лобистите, посредниците, секретарките-машинописки и най-различни други лакеи; сградите се строяха толкова бързо, че винаги съществуваше рискът сред стените им да бъде затворена и някоя крава. Въпреки това Денвър се бе разпрострял едва на няколко мили отвъд Аврора на изток, до Хендерсън на север и до Литълтън на юг — там, преди да стигнеш до Въздушната академия все още имаше свободни поляни. На запад, разбира се, градът се бе ширнал до планините и федералните агенции вече дълбаеха тунели в тях.

Денвър по време на федералния си бум ми харесваше и въпреки това мъчително силно ми се щеше да се върна в собственото си време.

А дреболиите продължаваха да ми усложняват живота. Бях си направил всичките зъби малко след като ме назначиха в „Наето момиче“ и вече можех да си го позволя. Не очаквах изобщо да ми се

наложи да се сблъскам отново със зъболекар. Но в 1970-а не разполагах с противокариесни таблетки, затова получих дупка в един зъб, при това доста болезнена, инак бих я пренебрегнал. Наложих се да отида на зъболекар. Е, Бога ми, бях забравил какво ще види той, като надникне в устната ми кухня. Той премигна, поразходи огледалцето си из устата ми и рече:

— Боже Всемогъщи! Кой е зъболекарят ви?

— А?

Той извади ръце от устата ми.

— Кой ги е правил? И как?

— А? Кое, зъбите ми ли? О, това е една експериментална работа, която правят в... Индия.

— И как я правят?

— Откъде да знам?

— Хм... почакайте една минутка. Трябва да щракна няколко снимки.

Той се заглавичка с рентгеновата си апаратура.

— О, не — възразих аз. — Само почистете онзи кътник, запълнете с нещо дупката и да си вървя.

— Но...

— Съжалявам, докторе. Но нямам никакво време.

Той изпълни онова, което му поръчах, но от време на време се спираше да разгледа зъбите ми. Платих му в брой и не съобщих името си. Мисля си, че можех да го оставя да си направи снимките, но прикриването вече се бе превърнало в мой рефлекс. Нямах с нищо да пострадам, ако го бях оставил да ги заснеме. Нито пък това щеше да му е от полза, защото рентгеновите снимки нямахме как да му покажат по какъв начин се постига регенерацията, а и аз не бих могъл да му кажа.

Няма нищо по-добро от миналото време, за да си свърши човек работата. Докато се потях по шестнайсет часа на ден върху „Дан Чертожника“ и „Протей Пийт“, бях задействал още нещо. Анонимно, чрез офиса на Джон, наех частна детективска агенция да разрови миналото на Бел. Дадох им адреса, номера на шофьорската ѝ книжка и модела на колата ѝ (от воланите се снемат най-добри отпечатъци на пръсти) и им подсказах, че може би е била омъжена и преди и е вероятно да има досие в полицията. Наложих се да огранича строго

бюджета си; не можех да си позволя чак толкова разследване, за каквото сте чели в романите.

След като десет дни не ми изпратиха доклад, реших да пия една студена вода за паричките си. Но няколко дни по-късно в офиса на Джон пристигна въздебел плик.

Бел е била бая дейно момиче. Родена шест години преди обявената от нея дата, тя се бе омъжвала два пъти преди да навърши осемнайсет години. Единият път не се брои, защото мъжът вече бил женен; ако пък изобщо се е развела с втория, то агенцията не бе открила данни за това.

Оттам насетне се бе омъжвала най-малко четири пъти, като в единия от случаите се бе представила за „войнишка вдовица“. Развеждала се бе веднъж (тя е била в ролята на ответник по делото) и един от съпрузите и бе починал. Би трябвало да е все още „омъжена“ за останалите.

Полицейското ѝ досие бе обемисто и интересно, но очевидно е била обвинена в престъпление само веднъж, в Небраска, и е била осъдена условно, без да лежи в затвора. Постъпката ѝ била установена само по пръстови отпечатъци, тъй като тя сменила името си и се сдобила с нов номер на осигурителната си карта. От агенцията ме питаха дали да информират властите в Небраска.

Отговорих им да не си правят труда, тя бе изчезнала преди девет години, а и престъплението ѝ се състоеше в подбуждане към измама в хазартна игра. Питах се как ли бих постъпил, ако ставаше дума за разпространение на наркотици? Необмислените решения носят усложненията в самата си същност.

Изостанах от графика с чертежите и преди да се усетя дойде октомври. Описанията ми бяха все още наполовина, а с исковете дори не бях започнал. Нещо по-лошо, не бях предприел нищо по организирането на сделката — така че да не пропадне. Не можех да го направя, преди да разполагам с напълно завършена работа, която да покажа. Нито пък имах време да установя необходимите делови връзки. Започнах да си мисля, че бях допуснал грешка, че не помолих д-р Туичъл да нагласи машината си на трийсет и две години, вместо на трийсет и една и няколко седмици; бях подценил времето, което щеше да ми е необходимо, и бях надценил собствените си способности.

Не бях показвал моите играчки на приятелите си — Сътънови, — не защото исках да ги крия, а защото не исках да се изприказват маса приказки и да чуя безполезни съвети, преди нещата да са завършени. Последната събота на септември трябваше да отида с тях в клуба. Тъй като бях закъснял с графика си и бях работил предишната вечер до късно, на сутринта мъчителният звън на будилника ме разбуди, за да се избърсна и да съм готов, когато дойдат. Спрях садистичната машинка и благодарих Богу, че през 2001-а се бяха избавили от такива ужасни уреди, сетне се изправих в състояние гроги и отидох до дрогерията на ъгъла, за да им телефонирам, че няма да мога да отида, защото трябва да работя.

Слушалката вдигна Джени.

— Дани, работиш прекалено много. Един уикенд сред природата ще ти се отрази добре.

— Не мога, Джени. Трябва. Съжалявам.

Джон вдигна слушалката на другия телефон и рече:

— Какви са тези глупости?

— Трябва да работя, Джон. Просто трябва. Предай поздравите ми на останалите.

Върнах се горе, изгорих някоя и друга препечена филия, вулканизирах няколко яйца и се върнах към „Дан Чертожника“.

Час по-късно те задумкаха на вратата ми.

Този уикенд никой от нас не отиде в планините. Вместо това им демонстрирах и двата апарата. Джени не бе особено впечатлена от „Дан Чертожника“ (това не бе уред за жени, освен ако самите не са проектантки), но зяпаше „Протей Пийт“ с широко отворени очи. Тя въртеше къщата си с „Наето момиче“ — втори модел, и можеше да оцени колко много повече бе в състояние да върши новата машина.

Джон обаче схвана важността на „Дан Чертожника“. Когато му показах как мога да се подпиша само като натисна няколко клавиша — признавам си, че бях го тренирал, — веждите му си останаха вдигнати.

— Приятелю, ти ще изхвърлиш хиляди чертожници на улицата.

— Не, няма. Недостигът на инженерни таланти в тази страна се задълбочава с всяка година; този автомат ще ни помогне да запълним дупката. След едно поколение ще видиш този апарат във всеки инженерен или архитектурен офис в страната. Без него ще бъдат

загубени, както един съвременен механик е загубен, ако му вземеш инструментите.

— Говориш така, сякаш го знаеш.

— Знам го.

Той погледна „Протей Пийт“ — бях му наредил да почисти работния тезгях, — а сетне отново „Дан Чертожника“.

— Дани... понякога си мисля, че може би ми каза истината, нали разбираш — в деня, когато се запознахме.

Вдигнах рамене.

— Наречи го предчувствие... но аз наистина знам. Сигурен съм. Това има ли значение?

— Предполагам — не. Какви са плановете ти относно тези уреди?

Намръщих се.

— Тук именно е спънката, Джон. Аз съм добър инженер и сносен механик, когато ми се наложи. Но не съм бизнесмен; уверил съм се в това. Някога занимавал ли си се с патентно право?

— Казах ти го и преди. Това е работа за специалист.

— Познаваш ли някой честен специалист, умът на който да сече като бръснар? Вече дойде моментът, когато трябва да намеря такъв. Трябва и да основа корпорация, която да се заеме с това. И да организира финансирането. Но нямам много време; ужасно ме притиска времето.

— Защо?

— Ще се връщам там, откъдето дойдох.

Той седна и известно време не продума. Накрая попита:

— С колко време разполагаш?

— Ами, около девет седмици. Ако трябва да съм точен — девет седмици, начинаей от идващия вторник.

Той погледна двете машини, сетне — отново към мен.

— Най-добре е да ревизираш графика си. Мисля, че те очаква не по-малко от девет месеца работа. И дори тогава няма да си започнал още серийното производство, а само ще си се подготвил за него, и то ако имаш късмет.

— Джон, не мога.

— И аз така мисля.

— Искам да кажа, че не мога да променя графика си. Това е извън моя контрол... вече.

Скрих лице в шепи. Бях смъртно уморен, бях спал само пет часа, а и от дни наред спях средно по толкова. При тази форма, в която се намирах, ми се струваше, че в крайна сметка има „съдбовност“ — човек може да се бори срещу нея, но никога не може да я победи.

Вдигнах глава.

— Ще се заемеш ли ти?

— Моля? С какво?

— С всичко. Аз вече направих онова, което знам и разбирам.

— Въпросът е сериозен, Дан. Аз мога да те оберя до шушка. Знаеш го, нали? А това може да се окаже златна мина.

— Ще бъде златна мина. Знам го.

— Тогава защо ми се доверяваш? По-добре ме вземи като свой адвокат, да ти давам съвети срещу възнаграждение.

Опитах се да разсъждавам трезво, но главата ме болеше. Веднъж си бях взел съдружник... но, по дяволите няма значение колко пъти си се опарил, все пак трябва да се доверяваш на хората. Инак ще си като отшелник в някоя пещера и, като спиш, едното ти око ще е винаги отворено. Нямаше начин да бъда сигурен; дори само да живееш е смъртно опасно... фатално. В крайна сметка.

— По дяволите, Джон, знаеш какъв е отговорът. Ти ми се довери. А сега отново имам нужда от помощта ти. Ще ми помогнеш ли?

— Разбира се, че ще го направи — намеси се благо Джени, — макар и да не чух за какво разговаряхте двамата. Дани? Може ли да мие чинии? Всичките ти чинии са мръсни.

— Какво, Джени? Мисля, че може. Да, разбира се, че може.

— Тогава му кажи да го стори. Искам да го видя.

— О, не съм го програмирал за това. Но ще го направя, щом искаш. Ще ми са необходими обаче няколко часа. След това, разбира се, ще е винаги в състояние да го върши. Но първия път... ами виж сега, миенето на чинии включва доста алтернативни избори. Това е работа с „преценка“, а не сравнително проста рутинна работа, като да зидаш тухли или да караш камион.

— Добри Боже! Определено се радвам, че поне един мъж разбира от домашна работа. Чу ли го какво казва, скъпи? Но недей да

го учиш сега, Дани. Аз ще ги измия сама. — Тя се огледа. — Дани, меко казано, ти живееш като прасе.

Да си призная правичката, изобщо не ми бе минало през ума, че „Протей Пийт“ можеше да свърши моята работа. Бях потънал в планирането на онова, което би свършил за другите хора в комерсиален план и го обучавах за това, докато самият аз просто смитах боклука в единия ъгъл и не му обръщах внимание. Сега вече се заех да го обуча във всички домакински задачи, които бе усвоил „Гъвкавия Франк“; той имаше голям капацитет, след като му бях инсталирал три пъти повече Торсенови тръби, отколкото имаше „Франк“.

Имах време да го осъществя, след като Джон започна да ми помага.

Джени ми напечата описанията; Джон нае адвокат по патентно право, който да му помогне с исковете. Не знам дали Джон му плати в брой или му обеща парче от тортата; изобщо не го попитах. Оставих всичко на него, включително и въпроса какви да бъдат дяловете ни; така не само бях свободен за истинската си работа, но и смятах, че решавайки подобни задачи, той никога няма да се изкуши както Майлс на времето. А и, честно казано, това не ме интересуваше; парите сами за себе си не са важни. Или Джон и Джени бяха такива, за каквито ги смятах, или можех да се оттегля в някоя пещера и да стана отшелник.

Настоях само за две неща.

— Джон, мисля, че трябва да кръстим фирмата „Автоматизационна инженерна корпорация «Аладин»“.

— Звучи доста претенциозно. Какво лошо има в „Дейвис & Сътън“?

— Така трябва да бъде, Джон.

— Тъй ли? Пак ли предчувствието ти го подсказа?

— Може би, може би. За търговската марка ще използваме изображение на Аладин, който потърква лампата си и над него се извисява духът. Ще направя една груба скица. И още нещо: по-добре седалището на компанията да е в Лос Анджелис.

— Какво? Е, сега вече отиде твърде далеч. Имам предвид, ако очакваш от мен да я ръководя. Какво му е лошото на Денвър?

— Нищо лошо няма в Денвър, хубав град е. Но не е подходящ да отвори човек фабрика в него. Избираш си някое хубаво място и един

слънчев ден се събуждаш и виждаш, че федералният анклав просто го е прегазил и изгубваш бизнеса си, докато не успееш да се преместиш на ново място. Освен това, работната ръка е кът, частите се доставят отвън, строителните материали се намират само на черния пазар. Докато Лос Анджелис разполага с неограничено количество квалифицирана работна ръка, която се увеличава с всеки ден, Лос Анджелис е морско пристанище, Лос Анджелис е...

— Ами смогът? Не си струва.

— Скоро ще се справят със смога. Повярвай ми. А и не си ли забелязал, че и Денвър започва да си „изработва“ свой смог?

— Чакай малко, Дан. Ти вече ми даде да разбера, че аз ще трябва да ръководя този бизнес, докато ти самият ще се запилеееш по своя си работа. Добре, съгласих се. Но и аз трябва да имам правото на известен избор при какви условия ще работя.

— Това е необходимо, Джон.

— Дан, никой жител на Колорадо, който е с всичкия си, няма да се премести в Калифорния. Аз служих там по време на войната; и го знам. Вземи за пример Джени; тя е родом от Калифорния, това е тайният ѝ срам. Не можеш да я излъжеш да се върне там. Тук имаме зими, сезоните се сменят, имаме чист планински въздух, великолепни...

Джени вдигна глава.

— Е, не бих отишла чак до там да твърдя, че никога не бих се върнала.

— Какво, какво, скъпа?

Джени мълчаливо си плетеше; тя никога не вземаше думата, освен ако наистина не искаше да каже нещо. Сега остави плетката — това бе сигурен знак.

— Ако се преместим там, скъпи, ще можем да се запишем в клуба „Оукдейл“; там плуват на открито през цялата година. Мислех си за това миналия уикенд, когато видях леда на басейна в Боулдър.

Останах до вечерта на втори декември 1970-а, до последната възможна минута. Наложих се да взема три хиляди долара назаем от Джон — цените, които плащах за частите бяха направо скандални — но му предложих ипотека върху акциите като гаранция. Той ме остави да я подпиша, сетне я скъса и я хвърли в кошчето.

— Ще ми ги върнеш, като се видим пак.

— Това ще е след трийсет години, Джон.

— Толкова много?

Замислих се. Той никога не бе ме подканвал да му разкажа цялата история след онзи следобед отпреди шест месеца, когато ми каза честно, че не вярвал в най-съществената ѝ част, но въпреки това е готов да гарантира за мен в клуба.

Рекох му, че е време да му я разкажа.

— Да събудим ли Джени? И тя има правото да чуе.

— Хм... не. Нека поспи до момента, в който трябва да тръгваш. Джени е много праволинеен човек, Дан. Тя не се интересува кой си и откъде идваш, стига да те харесва. Ако ми се види подходящо, ще ѝ го преразкажа някой ден.

— Както искаш.

Той ми даде възможността да му разправа всичко, спирах само да напълни чашите ни — моята с джинджифилова бира; имах си причини да не пия алкохол. Когато стигнах до мига, в който се приземих в планината досами Боулдър, спрях.

— Това е — рекох. — По един въпрос обаче се колебая. Оттогава насам непрекъснато оглеждам контурите на местността и мисля, че паднах от не повече от половин метър. Ако бяха — искам да кажа „ако биха“ — изровили този изкоп за лабораторията по-дълбоко, щях да се погребя жив. И може би щях да убия и двама ви — или дори да взривя целия окръг. Просто не знам какво би станало когато вълна с плоска форма се променя отново в маса, където вече съществува друга маса.

Джон продължи да пуши.

— Е? — рекох. — Какво мислиш?

— Дани, ти ми разказа предостатъчно за това как ще изглежда Лос Анджелис — имам предвид Голям Лос Анджелис. Като се видим, ще ти кажа доколко си бил точен.

— Точен съм. Най-много някоя подробност да се е изплъзнала от паметта ми.

— Хм... съдейки по думите ти, разказът ти е логичен. И въпреки това смятам, че си най-симпатичният психар, когото съм познавал. Не че това ти пречи на инженерната работа... или да бъдеш добър приятел. Харесваш ми, момко. За Коледа ще ти подаря усмирителна риза.

— Нека бъде по твоему.

— Налага се да се държа така. Другата възможност е аз напълно да съм превъртял... а това ще бъде доста сериозен проблем за Джени.
— Погледна часовника. — Най-добре ще е да я събудя. Ще ме скалпира, ако те пусна да си вървиш без да си се сбогувал с нея.

— Не бих го и помислил дори.

Откараха ме до международното летище на Денвър, Джени ме целуна за довиждане на входа. Взех самолета за Лос Анджелис в единайсет.

[1] Чарлз Форт (1874–1932) — американски журналист и писател, автор на статии за необичайното. — Бел.ред. ↑

11.

На следващата вечер, трети декември 1970-а, накарах шофьора на таксито да ме остави на една пресечка разстояние от къщата на Майлс; пристигнах доста рано, тъй като не помнех точно кога бях отишъл там първия път. Беше вече тъмно, когато приближих къщата, но забелязах само неговата кола до бордюра, затова се оттеглих на стотина метра — оттам можех да наблюдавам улицата — и зачаках.

Две цигари по-късно видях да приближава втора кола, която спря и фаровете ѝ изгаснаха. Изчаках още две минути, след това се забързах към нея. Бе моята собствена кола.

Нямах ключ, но това не представляваше пречка; потънал винаги до гуша в инженерните проблеми, често забравях ключовете си; затова отдавна си бях изработил навика да държа резервен комплект в багажника. Извадих ги и влязох в колата. Бях паркирал на леко надолнище, затова без да включвам светлините или да паля двигателя, пузнах колата по инерция до кръстовището, там запалих двигателя, но не и светлините и паркирах колата на подходната алея пред гаража откъм задния двор на Майлс.

Гаражът бе заключен. Надникнах през мръсното стъкло и видях очертанията на нещо, закрито с чаршаф. По очертанията му познах, че бе моят стар приятел „Гъвкавия Франк“.

Гаражните врати не са построени да издържат напъна на човек, въоръжен с щанга и с решителност — поне не бяха в Калифорния през 1970-а. Отне ми броени секунди. Разглобяването на „Франк“ на части и натоварването им в колата отне доста повече време. Отначало обаче проверих дали бележките ми и чертежите бяха там, където подозирах че са — наистина бяха там, първо прибрах тях и ги хвърлих на пода в колата, сетне се заех с „Франк“. Никой не знаеше по-добре от мен как е монтиран, а работата се ускори много от това, че не се интересувах какви повреди ще му нанесе; въпреки всичко се потрудох доста, като истински човек-оркестър, в продължение на почти час.

Тъкмо бях натоварил в багажника и последния чарк — шасито от инвалидна количка, — и спусках капака доколкото бе възможно, когато чух Пийт да вие. Наругах се мислено за това, че бях изгубил толкова време да разпарчедисам Франк и забързах към задния им двор. Тогава започна патакламата.

Бях си обещал да се насладя на всеки миг от триумфа на Пийт. Но не можах да го видя. Задната врата бе отворена и светлината се лееше през рамката с мрежа пред нея, но макар и да чувах шумовете от тичането, блъскането, смразяващия боен вик на Пийт, писъците на Бел, те не ми доставиха удоволствието да се появят в полезрението ми. Затова се промъкнах до вратата, надявайки се да зърна поне нещичко от кървавата схватка.

Но проклетата рамка бе с пуснато резе. Това бе единственото, което бе извън сценария. Затова трескаво зарових из джобовете си, счупих си нокътя, докато отварях ножа, срязах мрежата и вдигнах куката-резе тъкмо навреме, за да отскоча, когато Пийт удари мрежата, досущ като каскадьор, който се блъска с мотоциклета си в стена.

Паднах върху един розов храст. Не знам дали Майлс и Бел изобщо се опитаха да го последват навън. Съмнявам се; на тяхно място не бих рискувал. Бях обаче твърде зает да се освободя от бодлите, за да забележа.

След като се изправих на крака, останах известно време зад храстите, сетне заобиколих къщата; исках да се махна от онази отворена врата и от светлината, която струеше през нея. А после бе само въпрос на изчакване Пийт да утихне. Не бих го докоснал в момента и определено не бих се опитал да го взема. Познавам добре котките.

Ала всеки път, когато минаваше покрай мен в търсене на някакъв вход, му подвиквах тихичко:

— Пийт, ела тук, Пийт. Спокойно, момко, всичко е наред.

Той знаеше, че съм там, на два пъти ме погледна, но инак ме игнорираше. При котките всяко нещо е с времето си; сега той имаше спешна работа и нямаше никакво време да се занимава с „татко“. Знаех обаче, че когато емоциите му се поуспокоят, ще дойде при мен.

Докато чаках приклепнал, чух шум от течаща вода в банята им и реших, че са отишли да се измият, оставяйки ме във всекидневната. Тогава ми хрумна една ужасяваща мисъл: какво ли ще стане, ако се

промъкна и отрежа гърлото на собственото си безпомощно тяло? Но подтиснах тази мисъл; не бях чак толкова любопитен, а и самоубийството е съвсем краен експеримент, дори и когато обстоятелствата са интригуващи от математическа гледна точка.

Не довърших обаче изчисленията си.

А и освен това не исках да влизам вътре поради каквато и да е причина. Можех да наля на Майлс — а не исках да се сблъскам с мъртвец.

Пийт най-сетне спря пред мен, на около метър извън обсега ми.

— М-р-р-р-р? — рече той. Което означаваше „Хайде да идем и да разчистим терена. Ти ще атакуваш горе, аз — долу.“

— Не, момко. Шоуто свърши.

— О, хайде де!

— Време е да си вървим у дома, Пийт. Ела при Дани.

Той седна и започна да се мие. Когато вдигна глава, аз протегнах ръце и той скочи в тях.

— Х-р-м-р! („Къде, по дяволите, беше ги, когато почна боят?“)

Отнесох го в колата и го оставих на лявата седалка — единственото незаето от частите на „Франк“ място. Той подуши машинариите, заели обичайното му място, и огледа укорително обстановката.

— Ще трябва да седиш в скута ми — рекох. — И престани да бъдеш толкова придирчив.

Включих фаровете чак когато излязохме на улицата. Сетне завих на изток и се насочих към Девическия скаутски лагер. След десет минути вече бях изхвърлил достатъчно излишни парчетии от Франк, за да може Пийт да заеме полагаемото му се място, което и за двама ни бе по-удобно. След като подир още няколко мили разчистих пода, спрях и изхвърлих чертежите и бележките си в една шахта. Освободих се от шасито едва когато стигнахме високо в планината: метнах го в един дълбок дол, получи се много приятен звуков ефект.

Към три сутринта спрях в един къмпинг малко преди отбивката за Девическия лагер, платих твърде скъпо за бунгало — Пийт едва не развали работата като си подаде главата да изрече някаква забележка, тъкмо когато собственикът излезе.

— По кое време. — попитах го аз, — пристига тук сутрешната поща от Лос Анджелис?

— Вертолетът каца тук точно в седем и тринайсет.

— Добре, събудете ме тогава точно в седем, моля.

— Мистър, ако на това място можете да спите до седем, значи сте много по-добре от мен. Но въпреки това ще запиша заръката ви в книгата.

Към осем часа аз и Пийт бяхме закусили, бях си взел душ и се бях обръснал. Огледах Пийт на дневна светлина и заключих, че бе излязъл от битката без поражения, ако изключим една-две драскотини. Напуснахме къмпинга и поехме с колата по частния път към лагера. Пощенският камион зави точно преди нас; реших, че този ден ще ми върви.

Никога през живота си не бях виждал толкова момиченца на едно място. Щъкаха като котета и всички си приличаха в зелените си униформи. Онези, покрай които минах, искаха да погалят Пийт, макар повечето само да гледаха свенливо и да не приближаваха. Отидох в бунгалото с табела „Главна квартира“ и там разговарях с една скаутка в същата униформа — само че определено отдавна вече не бе момиченце.

Подозрението й към мен бе основателно; непознатите мъже, които искат разрешение да посетят малки момиченца, намиращи се в процес на превръщане в големи момичета, винаги изглеждат съмнителни.

Обясних, че съм чичо на едно от тях, че името ми е Даниел Б. Дейвис и че имам да съобщя нещо на детето относно семейството му. Тя ме контрира с изявлението, че други посетители, изключая родителите, се допускат, само в тяхно присъствие, а и освен това посещенията са разрешени след четири часа.

— Не искам да посещавам Фредерика, но трябва да й предам това съобщение. Случаят е спешен.

— В такъв случай го напишете и аз ще й го предам, веднага щом свърши с гимнастическите упражнения.

Изглеждах разстроен (такъв си и бях) и това си пролича, когато рекох:

— Не бих искал да го направя. Ще бъде далеч по-добре, ако го предам лично на детето.

— Да не е починал някой от семейството?

— Не. Но има семейни проблеми. Съжалявам, госпожо, но не мога да кажа на никой друг. Отнася се до майката на племенницата ми.

Съпротивата ѝ отслабваше, ала още не бе взела решение. Тогава в спора се включи и Пийт. Носех го седнал на лявата си ръка, а с дясната придържах гърдите му; не исках да го оставям в колата, а и знаех, че Рики ще иска да го види. Обикновено се примирява да го носят така доста време, но този път изглеждаше отегчен.

— Х-р-р-р?

Тя го погледна и рече:

— Хубав котарак. И аз имам една котана в къщи, досущ като него, може и да са от едно котило.

Рекох важно:

— Той е котаракът на Фредерика. Трябваше да го взема със себе си, защото... ами, защото е необходимо. Няма кой да се грижи за него.

— О, горкичкият! — тя го почеса под брадата, направи го правилно, слава Богу, и Пийт прие ласката, пак слава Богу, с протегнат врат напред и затворил очи в неприлично доволно изражение. Иначе той е в състояние да заема много твърда линия с непознати, особено ако не му харесат първите им стъпки.

Настойничката на младежта ми каза да седна на масата под дърветата пред главната квартира. Бе достатъчно отдалечена, за да може едно частно посещение да се осъществи под зоркото ѝ око. Благодарих ѝ и зачаках.

Не видях кога бе приближила Рики. Чух вика „Чичо Дани!“ и още един, когато се обърнах:

— Довел си и Пийт! О, това е чудесно!

Пийт издаде едно дълго, клокочещо „М-ъ-ъ-ъ-р!“ и скочи от моите ръце в нейните. Тя го улови сръчно, нагласи го в позата, която най-много му допада, след което за няколко секунди ме загърбиха, докато си разменяха любезности по котешкия протокол. Сетне тя вдигна глава и рече сериозно.

— Чичо Дани, ужасно се радвам, че си тук.

Не я целунах; не я докоснах изобщо. Не съм от онези, които си падат по галенето на деца, а и Рики бе от онзи тип дечурлига, които приемат ласките, само когато са неизбежни. Нашите отношения още от началото, когато тя бе шестгодишна, се основаваха на взаимното уважение към индивидуалността и личното достойнство на другия.

Но я гледах. С възлестите си коленца, още слабички, но бързи, тя не бе толкова хубава, както бе като малко дете. Шортите и тениската, с които бе облечена, плюс белещата се от слънцето кожа, драскотините и раните и обяснимата мръсотия не добавяха много към женствения ѝ блясък. Бе като ескиз с молив на онази жена, в която щеше да се превърне; недодялаността ѝ на младо жребче се загатваше единствено от огромните ѝ, сериозни очи и очарованието на измацаната ѝ муцунка.

Изглеждаше възхитително.

Рекох:

— И аз ужасно се радвам, че съм тук, Рики.

Опитвайки се несръчно да задържи Пийт с една ръка, тя бръкна с другата в издутия джоб на шортите си.

— Но съм и изненадана. Току що получих писмо от теб — извикаха ме тъкмо като раздаваха писмата; още не съм го отворила. Да не би в него да пише, че ще дойдеш днес?

Тя го извади, измачкано и прегънато, за да влезе в твърде малкия за него джоб.

— Не, не пише това, Рики. В него пише, че заминавам. Но след като го пратих, реших да дойда и да се сбогувам лично.

Изражението ѝ бе мрачно, сведе поглед.

— Заминаваш ли?

— Да. Ще ти обясня, Рики, но е много дълго. Нека седнем и ще ти кажа.

Седнахме един срещу друг на масата под дървесата и аз заговорих. Пийт лежеше на масата между нас, подобно статуята на лъв, каквито обикновено стоят пред библиотеките, стъпил с лапки върху смачканото писмо, присвил доволно очи, пееше тихичката си песен, прилична на бръма на рой пчели в гъста ливада детелини.

Изпитах голямо облекчение, че тя вече знаеше за женитбата на Майлс и Бел, никак нямаше да ми е приятно аз да ѝ го съобщавам. Вдигна глава, сетне веднага сведе поглед и рече напълно безизразно:

— Да, знам. Татко ми писа за това.

— Аха, разбирам.

Изведнъж придоби мрачно изражение, което въобще не бе детинско.

— Аз няма да се върна там, Дани. Няма да се върна.

— Виж какво, Рики-тики-тави, знам как се чувстваш. Определено не искам да се връщаш там, бих те взел със себе си, ако можех. Но как би могла да не се върнеш? Той е твой татко, а ти си само на единайсет години.

— Няма нужда да се връщам. Той не ми е истински баща. Баба ще дойде да ме вземе.

— Какво? Кога ще дойде?

— Утре. Ще пътува с кола от Броули. Писах ѝ и я попитах дали не мога да отида да живея при нея, защото няма да остана повече с татко, след като онази е там. — Успя да вложи в това местоимение повече презрение, отколкото всеки възрастен би изразил с една ругатня. — Баба ми отговори, писа ми, че не се налага да живея при него, след като не искам, защото той така и не ме е осиновил и тя е моята законна настойничка. — Погледна ме загрижено. — Истина е, нали? Не могат да ме принудят.

Усетих как ме облива могъщата вълна на огромно облекчение. Единственото, което ме тревожеше от „завръщането ми“, бе как да предпазя Рики от вредното влияние на Бел за... ами, през следващите две години; да, струваше ми се, че две години щяха да бъдат напълно достатъчни.

— Щом не те е осиновил досега, Рики, съм напълно сигурен, че баба ти ще успее, стига и двете да проявите твърдост. — После се намръщих и прехапах устни. — Но утре можеш да имаш неприятности. Могат да се възпротивят и да не те пуснат с нея.

— Как могат да ме спрат? Просто ще се кача в колата и ще замина.

— Не е толкова лесно, Рики. Тези, които ръководят лагера, трябва да спазват известни правила. Баща ти — имам предвид Майлс, — Майлс те е довел тук; и те няма да са съгласни да те пуснат с някой друг, освен с него.

Долната ѝ устна увисна.

— Няма да стане. Ще си ида с баба.

— Да. Но бих те посъветвал как да стане това. Ако съм на твое място няма да им кажа, че си тръгвам; ще им река само, че баба иска да ме повози малко — и после няма да се върна.

Напрежението ѝ спадна.

— Добре.

— И... ъ-ъ-ъ... не си вземай чантата или нещо друго, та да отгатнат намеренията ти. Не се опитвай да вземеш други дрехи, освен тези, с които си облечена в момента. Напъхай в джобовете парите и всичко останало, което искаш да запазиш. Нямах тук много неща, от които не би се лишила, нали?

— Май не. — Изглеждаше обаче замислена. — Банският ми костюм е чисто нов...

Как да обясниш на едно дете, че има моменти, когато се налага да изоставиш багажа си? Не можеш — децата са готови да се върнат в горящата сграда, за да спасят куклата или плюшеното си мече.

— Хм... Рики, нека баба ти да им каже, че ще те закара до Ароухед да поплувате заедно... след това би могла да те заведе на вечеря в хотела там, но ще те върне в лагера преди вечерната проверка. Тогава ще можеш да си вземеш банския и хавлиена кърпа. Но нищо друго. Баба ти дали ще се съгласи на такава лъжа заради теб?

— Предполагам да. Да, сигурна съм, че ще го направи. Тя смята, че хората трябва от време на време да използват малки „бели“ лъжи, инак няма да могат да се понасят. Но казва също, че лъжите могат да се употребяват, ала не бива да се злоупотребява с тях.

— Вижда ми се разумна жена. Е, така ли смяташ да постъпиш?

— Ще го направя точно така, Дани.

— Добре. — Взех смачкания плик. — Рики, казах ти, че трябва да замина. Няма да ме има много дълго време.

— Колко дълго?

— Трийсет години.

Очите ѝ се разшириха още, ако това изобщо бе възможно. Когато си на единайсет, трийсет години не са просто много; те са цяла вечност. Добавих:

— Съжалявам, Рики. Но трябва да замина.

— Защо?

Не можех да отговоря на този въпрос. Истинският отговор бе невероятен, а лъжа нямаше да свърши работа.

— Рики, много е трудно да се обясни. Но се налага да замина. Не мога да постъпя иначе. — Поколебах се, после добавих: — Ще предприема Дългото спане. Студеното, нали разбираш какво имам предвид?

Тя знаеше. Децата свикват с новите идеи по-бързо от възрастните; Студеното спане бе любима тема на комиксите. Изглеждаше ужасена и възрази:

— Но, Дани, аз никога повече няма да те видя!

— Не, ще се видим. Трийсет години са много време, но ние ще се видим отново. И с Пийт също. Защото той ще дойде с мен; той също ще предприеме Студеното спане.

Тя погледна Пийт, по-скръбна от всякога.

— Но, Дани, защо ти и Пийт просто не дойдете да живеете при нас в Броули? Така ще е много по-добре. Баба ще хареса Пийт. Ще хареса и теб, тя казва, че няма нищо по-хубаво от това в къщата да се усеща мъжка ръка.

— Рики... мила Рики... трябвала го направя. Моля те, не ме придумвай.

Започнах да отварям плика.

Тя изглеждаше ядосана, брадичката ѝ затрепери.

— Мисля, че онази има нещо общо с тая работа.

— Какво? Ако имаш предвид Бел, не е така. Поне не е съвсем така.

— Тя няма да предприеме Студеното спане с теб, нали?

Мисля, че потреперих при тези думи.

— Добри Боже, не! Бих тичал десетки мили, за да я избегна.

Рики като че ли се омилостиви малко.

— Знаеш ли, бях ти адски ядосана заради нея. Направо бях бясна.

— Съжалявам, Рики. Най-искрено съжалявам. Ти бе права, а аз сгреших. Но тя няма нищо общо с това. За мен връзката с нея е приключила завинаги, честен кръст. А сега — за това. — Извадих сертификата за всичко, което притежавах в „Наето момиче инк.“ — Знаеш ли какво представлява?

— Не.

Обясних ѝ.

— Давам го на теб, Рики. Тъй като няма да ме има толкова време, искам то да е у теб.

Извадих документа, с който ѝ прехвърлях акциите, скъсах го и прибрах парчетата в джоба си; не можех да рискувам — за Бел не представляваше никаква трудност да откъсне някой лист от

документите и да го подмени, а ние още не бяхме излезли напълно извън нейния обсег. Обърнах сертификата и проучих стандартната форма за прехвърляне на гърба му, опитвах се да разбера как да го предам под попечителството на Банк ъф Америка като доверителен фонд за...

— Рики, как е цялото ти име?

— Фредерика Вирджиния. Фредерика Вирджиния Джентри. Нали го знаеш?

— Наистина ли е „Джентри“? Нали каза, че Майлс не те е осиновявал?

— Уф! Рики Джентри съм откак се помня. Но ти имаш предвид истинското ми име. То е същото като на баба; същото, като на истинския ми татко. Хайнике. Но никой не ме нарича така.

— Отсега нататък ще го правят.

Написах „Фредерика Вирджиния Хайнике“ и добавих: „Да бъдат прехвърлени, когато изпълни двацет и една години“. Усетих как по гърба ми пробягаха тръпки — първоначалният документ за прехвърлянето щеше да се окаже недействителен във всички случаи — бях пропуснал да го заверя.

Понечих да се подпиша и тогава забелязах, че нашата копейка бе протегнала шия и ни следеше. Погледнах часовника си и видях, че бяхме си говорили цял час; времето ми изтичаше.

Исках обаче всичко да е както трябва.

— Госпожо!

— Да?

— Да знаете дали има случайно наоколо някой нотариус? Или ще трябва да ходя до селото?

— Аз самата съм нотариус. Какво желаете?

— О, Господи! Чудесно! Имате ли печат?

— Никъде не ходя без него.

И така, подписах се пред нея и тя дори добави един ред (след като Рики потвърди, че ме познава, а Пийт мълчаливо свидетелства за моята почтеност като член на коткарското братство), използвайки разширената формула: „когото лично познавам под името Даниел Б. Дейвис...“

След като положи печата си върху моя подпис и сама се подписа, въздъхнах с облекчение. Нека сега Бел само се опита да

изфалшифицира и това!

Госпожата ни изгледа с любопитство, но не каза нищо. Рекох тържествено:

— Човек не е в състояние да предотврати трагедиите, но може да повлияе върху последиците от тях. За образованието на детето, нали разбирате?

Тя отказа всякакво възнаграждение и се върна в офиса си. Обърнах се към Рики и рекох:

— Дай това на баба си. Кажй й да го отнесе в някой клон на Банк ъф Америка в Броули. Там ще свършат всичко останало.

И поставих документа пред нея. Тя не го докосна.

— Сигурно струва много пари, нали?

— Доста. Но ще струва още повече.

— Не го искам.

— Но, Рики, аз искам да го получиш.

— Не го ща. Няма да го взема. — Очите й се напълниха със сълзи, гласът й потрепери. — Ти си отиваш завинаги и... не ме обичаш повече. — Подсмръкна. — Както когато се сгоди за онази. А би могъл да дойдеш заедно с Пийт и да заживееш с баба и с мен. Не ми трябват парите ти!

— Рики, чуй ме, Рики. Вече е прекалено късно. Не мога да си ги взема, дори и да искам. Вече са твои.

— Не ме интересува. Няма и да ги докосна. — Тя протегна ръка и погали Пийт. — Пийт не би си тръгнал, не би ме изоставил... освен ако не го принудиш. А сега няма да имам дори и Пийт.

Отговорих не съвсем уверено:

— Рики? Рики-тики-тави? Искаш ли отново да се срещнеш... с мен и с Пийт?

Едва я чух.

— Разбира се. Но няма да стане.

— Би могла.

— Как? Каза, че ще предприемеш Дългото спане... каза, че ще е за трийсет години.

— Така е. Ще го сторя. Трябва. Но, Рики, ето какво можеш да направиш ти. Бъди добро момиче, иди да живееш при баба си, ходи на училище и остави тези пари да се трупат. Когато станеш на двайсет и една години — ако все още искаш да ни видиш, — ще имаш

достатъчно пари сама да предприемеш Дългото спане. А когато се събудиш, аз ще съм там и ще те чакам. Дватама с Пийт ще те очакваме. Обещавам най-тържествено.

Изречението ѝ се промени, но не се усмихна. Размишлява дълго върху чутото, сетне рече:

— Наистина ли ще сте там?

— Да. Но ще трябва да си определим среща. Затова го направи така, както ти казах. Уреди въпроса с „Космополитън иншуърънс къмпани“ и се увери, че ще постъпиш в Ривърсайдската обител... направи така, че да те събудят точно в първия ден на май през 2001-а. И аз ще бъда там и ще те чакам. Ако искаш да присъствам, когато отвориш за първи път очи, ще трябва да им го съобщиш предварително, иначе няма да ме пуснат по-далеч от чакалнята; знам я онази обител, много са придирчиви. — Извадих един плик, който бях приготвил преди да напусна Денвър. — Няма нужда да запомняш всичко това; тук съм описал последователността. Само го запази, а като станеш на двайсет и една години, сама ще решиш. Но можеш да бъдеш сигурна, че аз и Пийт ще бъдем там и ще те чакаме, независимо дали ще дойдеш или не.

Оставих пригответените инструкции върху сертификата за акциите.

Мислех си, че я бях убедил, но тя не докосна нито един от документите. Гледа ги известно време, след което каза:

— Дани?

— Да, Рики.

Не смееше да вдигне очи, а гласът ѝ бе толкова тих, че едва я чувах. Но все пак я чух.

— Ако го направя... ще се ожениш ли за мен?

Ушите ми писнаха, светлината в погледа ми се замъгли. Но ѝ отговорих твърдо и далеч по-високо, отколкото бе нейният тон.

— Да, Рики. Много искам. И правя усилие заради това.

Трябваше да ѝ оставя още едно нещо: отделен плик с надпис „Да се отвори в случай, че Майлс Джентри почине“. Не ѝ обясних нищо, просто ѝ казах да го прибере. Пликът съдържаше доказателства за разнообразната кариера на Бел — брачна и всякаква друга. В ръцете на

някой адвокат тези документи щяха да спечелят без бой съдебната битка относно завещанието му.

После ѝ дадох моя пръстен от Техническия (това бе всичко, което имах) и ѝ казах, че е неин; бяхме вече сгодени.

— Прекалено ти е голям, но можеш да го задържиш. Ще ти подаря друг, когато се събудиш.

Тя го стисна силно в юмрук.

— Няма да се наложи.

— Добре. А сега се сбогувай с Пийт, Рики. Трябва да вървя. Не мога да остана и минута повече.

Тя прегърна Пийт, после ми го подаде, погледна ме без да мигне в очите, макар сълзите да се стичаха по бузите ѝ и да оставяха чисти браздички.

— Довиждане, Дани.

— Не „довиждане“, Рики. А „до скоро виждане“. Ще те чакаме.

Беше вече десет без четвърт, когато се върнах в селото. Разбрах, че вертолет-бус щеше да отпътува за центъра на града след дваайсет и пет минути, затова намерих единствената автокъща за използвани коли и ключих най-бързата сделка в историята, като оставих колата си на половината от цената ѝ срещу пари в брой. Така ми остана време само да вкарам скришом Пийт в буса (много са придирчиви, заради котки, на които им става лошо, като летят) и пристигнахме в офиса на Пауъл малко след единайсет.

Пауъл бе сърдит, загдето бях отменил договора, според който Взаимозастрахователната трябваше да управлява имуществото ми и имаше особено силното желание да ми изнесе лекция по повод на изгубените ми документи.

— Не мога да помоля същия съдия да одобри постъпването ви за втори път в рамките на дваайсет и четири часа. Това е крайно необичайно.

Размахах му една пачка пари в брой, при това с убедителни числа, изписани върху тях.

— Нямам нищо против да ме скастриш, старши. Искаш ли ми паричките или не? Ако не, кажи си, ще отида в „Сентръл вали“. Защото заминавам днес.

Той продължи да се пеняви, но се предаде. Сетне възропта срещу увеличаването на студеното спане с шест месеца и не искаше да гарантира точната дата на събуждане.

— В договора обикновено пише „плюс — минус“ един месец в случай на административни неуредици.

— В този не пише. В този пише „27 април 2001-а“. Но за мен няма значение дали най-отгоре пише „Взаимозастрахователна“ или „Сентръл вали“. Мистър Пауъл, аз купувам, а вие продавате. Ако не продавате онова, което търся, ще ида там, където го продават.

Той промени договора и двамата го подписахме. Точно в дванайсет. Отидох за последен медицински преглед. Лекарят ме погледна.

— Останахте ли трезвен?

— Трезвен като монахиня.

— Това не е никакво доказателство. Ще видим.

Прегледа ме почти толкова внимателно, колкото и „вчера“. Най-накрая остави гуменото си чукче и рече:

— Изненадан съм. В далеч по-добра форма сте, отколкото вчера. В удивително по-добра форма.

— Ех, докторе, не знаете причината за това...

Държах Пийт и го галех, докато му слагаха успокоителна инжекция. Сетне легнах и се оставих да поработят върху мен. Предполагам, че можех да почакам още ден, та дори и повече, но истината бе, че отчаяно се стремях да се върна в 2001-а.

Към четири следобед с плоската глава на Пийт върху гърдите си се отдадох щастлив отново на съня.

12.

Този път сънищата ми бяха по-приятни. Единственият лош сън, който си спомням, дори не бе чак дотам лош, а просто безкрайно разочарование. Бе студен сън, в който бродех, треперейки, в лабиринт от коридори, опитвах всички врати, изпречващи се на пътя ми, мислейки си, че всяка следваща навярно ще е Вратата към лятото, зад която ще ме очаква Рики. Пийт ме следваше с онзи ужасен навик на котките да тичат напред-назад между краката на човек, комуто се доверяват, че няма да ги настъпи или ритне.

При поредната врата той се мушваше между краката ми, поглеждаше навън, виждаше, че е зима, и се отдръпваше, като едва не ме препъваше.

Ала никой от двамата ни не се отказваше от убеждението, че следващата врата ще е онази, която търсим.

Този път се събудих лесно, без всякаква дезориентация; всъщност дори лекарят бе донякъде отегчен, че поисках само закуска, „Таймс“ и не пожелах да побъбрим. Не сметнах, че си струва да му обяснявам, че ми е за втори път; и без това нямаше да ми повярва.

Очакваше ме бележка от Джон, датирана седмица по-рано.

Драги Дан,

Добре де, предавам се. Как успя да го направиш?

Съобразявам се с молбата ти да не те посрещаме, въпреки желанието на Джени. Изпраца ти най-добрите си чувства и се надява, че ще ни потърсиш — обясних ѝ, че очакваш в началото да си малко зает. И двамата сме добре, макар че сега вече ходя в часовете, през които преди тичах. Джени е дори по-красива, отколкото беше.

Nasta la vista, amigo^[1],

Джон.

P.S. Ако приложената сума не е достатъчна, само позвъни, има още много там, откъдето идват тези. Мисля, че се справяме доста добре.

Прииска ми се да телефонирам на Джон, както за да му кажа „здравей“, така и да му разкажа за колосалната нова идея, която бях родил, докато спях — уред, който да превръща къпането от обикновена процедура в изтънчено удоволствие. Реших обаче да не го правя; имах да решавам други проблеми. Затова си нахвърлих някои бележки, докато идеята бе още свежа, сетне поспях малко; Пийт бе заврял глава под мишницата ми. Бих искал да го отуча от този навик. Ласкаещ е, но е и досаден.

В понеделник, трийсети април, ме изписаха и отидох в Ривърсайд, където наех стая в стария „Мишън ин“.

Вдигнаха ми предвидимата врява, дето вкарвам котка в стаята, пък и пиколо-автоматът не бе склонен към подкуп, което едва ли е някакъв прогрес. Ала заместник-управителят имаше повече мозък в главата си; той се вслушваше в доводите, особено като бяха новички и шумолящи. Не спях добре; прекалено се вълнувах.

На следващата сутрин точно в десет се представих на директора на Ривърсайдската обител.

— Д-р Ръмси, името ми е Даниел Б. Дейвис. Имате ли тук клиентка на име Фредерика Хайнеке?

— Предполагам, че можете да се легитимирате?

Показах му шофьорската си книжка, издадена през 1970-а в Денвър, както и документа си за изписване от обителта във форест Лоун. Той ги прегледа, погледна ме и ми ги върна. Рекох притеснено:

— Мисля, че тя би трябвало да се събуди днес. Между другото, случайно да има инструкции да бъда допуснат? Нямам предвид рутинните операции, а последната минута, когато е готова за последния рестимулант и предстои да дойде в съзнание.

Той издаде устните си напред и придоби замислено изражение.

— В инструкциите ни за тази клиентка изобщо не се казва да я събуждаме днес.

— Така ли?

Жегна ме разочарование и болка.

— Така. Точните ѝ желания са следните: вместо да бъде събудена днес, тя пожела да не я будим изобщо, ако не се появите. — Погледна ме и се усмихна. — Сигурно имате златно сърце. Не мога да го отдам на физическата ви красота.

Въздъгнах.

— Благодаря, докторе.

— Можете да изчакате във фоайето или да се върнете след известно време. Няма да ни трябва в следващите няколко часа.

Върнах се във фоайето, взех Пийт и го изведох на разходка. Бях го „паркирал“ в новата му пътна чанта и той не бе много доволен от нея, макар да му бях купил подобна на стария модел, а и предишната вечер ѝ бях монтирал огледално прозорче. Навярно още не му миришеше както трябва.

Минахме покрай „наистина доброто заведение“, но още не бях гладен, макар че не можах да закуся както трябва — Пийт изяде яйцата и забучи нос във филийките мая. В единайсет и трийсет се върнах отново в обителта. Най-накрая ме пуснаха при нея.

Можех да видя само лицето ѝ; тялото ѝ бе покрито. Но това си бе моята Рики, само че вече голяма жена, изглеждаше като заспал ангел.

— Тя е в постхипнотично състояние — рече тихо д-р Ръмси. — Ако застанете ей там, без да мърдате, ще я събудя. Ъ-ъ-ъ, мисля, че ще е най-добре да оставите котката навън.

— Не, докторе.

Той понече да възрази, но сви рамене и се обърна към пациентката си.

— Събуди се, Фредерика. Събуди се. Трябва да се събудиш сега.

Миглите ѝ потрепнаха и тя отвори очи. Погледът ѝ се зарея в един момент, сетне ни зърна и се усмихна сънливо.

— Дани... и Пийт.

Вдигна и двете си ръце — и видях, че носеше университетския ми пръстен на левия си палец.

Пийт измърка, скочи на леглото и започна да се трие о нея — знак на бурна радост от посрещането.

Д-р Ръмси искаше тя да остане още един ден, но Рики не щеше и да чуе. Затова повиках такси и отскочихме до Броули. Баба ѝ бе

починала през 1980-а и социалните ѝ връзки бяха прекъснати, но бе оставила някои неща на съхранение — най-вече книги. Поръчах да ги изпратят в „Аладин“ до Джон Сътън. Рики бе малко замаяна от промените в родния ѝ град и не изпусна ръката ми, но изобщо не изпадна в онази ужасна носталгия, която е най-голямата опасност след Съня. Искаше само да напуснем Броули колкото е възможно по-скоро.

Затова наех друго такси и прескочихме до Юма. Там се подписах в градските регистри с хубав, закръглен почерк, като използвах цялото си име „Даниел Буун Дейвис“, тъй че да няма никакви съмнения кой точно Д.Б.Дейвис е осъществил този свой магнум опус. Няколко минути по-късно стоях, стиснал малката ѝ ръчица в своята, и изричах зададено:

— Аз, Даниел, вземам теб, Фредерика... докато смъртта ни раздели.

Пийт бе моят кум. Свидетели мобилизирахме в сградата на съвета.

Веднага след това напуснахме Юма и отидохме в едно ранчо-къмпинг, наехме вила далеч от главната сграда, снабдена с моя „Енергичен бобър“, който да тегли и да мъкне, тъй че не се налагаше да се срещаме с никого. Пийт проведе една монументална битка с котарака, който дотогава бе „стопанинът“ на ранчото, ето защо трябваше или да го държим вътре, или под око навън. Това бе единственият недостатък, за който мога да се сетя. Рики прие положението си на омъжена така, сякаш тя го бе изобретила, а аз... е, аз пък имах Рики.

Няма кой знае какво още за разказване. С акциите от пакета на Рики — това бе най-големият самостоятелен пакет, — преместих Макбий на горния етаж в ролята на „почетен инженер-изследовател“ и назначих Чък за главен инженер. Джон е шефът на „Аладин“ и непрекъснато заплашва, че ще се пенсионира, но тревогата е фалшива. Той, аз и Джени държим контрола в компанията, след като той е бил достатъчно предвидлив да издаде преференциални акции и да не изпусне контролния пакет. Не съм в бордовете и на двете корпорации;

не ги управлявам и те се конкурират. Конкуренцията е хубаво нещо — Дарвин добре го е измислил.

А що се отнася до мен, то аз съм си „Инженерна компания Дейвис“ — чертожна зала, малка работилница и един стар механик, който ме смята за луд, но изпълнява чертежите ми с поносима точност. Когато завършим нещо, подавам документи за лицензиране.

Възстанових бележките си от разговорите с Туичъл. Сетне му писах да му съобщя, че съм успял и съм се върнал чрез Студено спане... извиних му се раболепно, че се бях „усъмнил“ в него. Питах го дали иска да види ръкописа, след като го завърша. Той изобщо не ми отговори и предполагам, че още ми е сърдит.

Но аз наистина пиша и сетне ще разпратя книгата до всички библиотеки, дори ако се наложи да я издам на собствени разноски. Поне това му дължа. Дължа му, разбира се, много повече; дължа му и за Рики. И за Пийт. Ще озаглавя книгата „Невъзпят гений“.

Джени и Джон изглеждаха така, сякаш ще живеят вечно. Благодарение на гериатрията, чистия въздух, слънцето, физическите упражнения и характера си, който не се поддава на никакви тревоги, Джени е все така хубава на... предполагам, че е на шейсет и три години. Джон продължава да смята, че съм „само“ един ясновидец и не иска да приеме доказателствата. Е, добре де, как съм го направил? Опитах се да обясня на Рики, но тя се обърка, когато ѝ казах, че докато сме прекарвали медения си месец, наистина и без майтап съм бил и в Боулдър, а докато бях при нея в Девическия скаутски лагер, същевременно лежах упоен от наркотици в долината Сан Фернандо.

Тя се намръщи. Затова рекох:

— Нека погледнем теоретически на въпроса. Изглежда логично, ако подходиш към проблема по математически път. Да предположим, че вземем едно морско свинче — бяло с кафяви петна. Слагаме го в клетката и го изпращаме с една седмица назад във времето. Но преди една седмица ние вече сме го намерили там, така че в това време го слагаме в една клетка със самото него. И сега имаме две морски свинчета... макар всъщност това да е едно и също свинче, едното със седмица по-старо. Тъй че като вземеш едното от тях и го върнеш една седмица назад...

— Чакай малко! Кое от двете?

— Кое ли? Ами то си е едно. Ще вземеш онова, което е със седмица по-младо, разбира се, защото...

— Нали каза, че е само едно. Сетне каза, че са две. После пък каза, че двете са едно. Но си щял да вземеш едното от двете... след като те са само едно...

— Опитвам се да обясня как двете могат да са само едно. Ако вземеш по-младото...

— Как можеш да разбереш кое от двете свинчета е по-младо, след като си приличат като две капки вода?

— Ами, можеш да отрежеш опашката на онова, което ще изпращаш назад. Сетне, като се върне, можеш да...

— Но, Дани, защо е необходима такава жестокост? А освен това морските свинчета нямат опашки.

Като че ли това доказваше нещо. Не биваше изобщо да се впускам в обяснения.

Но Рики не е човек, който да се ядосва за маловажни неща. Като видя, че се разстроих, тя рече:

— Ела тук, скъпи. — Разроши колкото коса ми бе останала и ме целуна. — Не си те представям двоен. Единия от теб е всичко, което ми е нужно на света. Каж ми само следното: радваш ли се, че ме изчака да порасна?

Употребих всичките си способности да я убедя, че се радвам.

Тълкованието, което се опитах да ѝ дам, обаче, не обяснява всичко. Бях се пообъркал, макар аз, самият, да се возех на въртележката и да броях завъртанията ѝ. Защо не открих съобщението за собственото си възвръщане? Имам предвид второто, през април 2001-а, а не през декември 2000-а. Би трябвало; бях там и проверявах онези списъци. Събудиха ме (вторият път) в петък, на 27 април 2001-а; би трябвало съобщението да излезе в броя на „Таймс“ от следващия ден. Но не го видях. Проверих и ето ти го: „Д.Б. Дейвис“ в броя на „Таймс“ от събота, 28 април, 2001-а.

Философски погледнато, едно изписано с мастило редче може да създаде различна вселена, тъй както и да обяви континента Европа за изчезнал. Нима старата идея за „разклоняващите се времеви потоци“ и „многочислените вселени“ бе вярна? Нима бях попаднал в друга, различна вселена, различна, защото бях променил обстоятелствата? И дори успях да намеря Рики и Пийт в нея? А съществува ли някъде (или

по-скоро някога) друга вселена, в която Пийт ще мяучи, докато, отчаян и изоставен, не поеме нанякъде да се погрижи сам за себе си? И в която Рики няма да успее да избяга с баба си, а ще трябва да изстрада отмъстителния гняв на Бел?

Едно печатно редче не е достатъчно доказателство. Може би бях заспал онази вечер и бях пропуснал да прочета името си, а на сутринта бях изхвърлил вестника в сметопровода, решил, че вече съм го прочел. Аз наистина съм разсеян, особено когато си мисля за работата.

Но какво щях да сторя, ако го бях видял? Да ида там и да срещна себе си — и да полудея окончателно? Не, ако го бях видял, нямаше да направя нещата, които сторих после — „после“ за мен самия, — и които доведоха до всичко това. Ето защо изобщо не би могло да се случи по този начин. Управлението на процеса е от типа „отрицателна обратна връзка“, която представлява своего рода „защитна верига“, защото самото съществуване на печатното редче зависеше от това да не го зърна; евентуалната възможност да го видя е била прибавена към изключените „невъзможности“ в основната схема на механизма.

„Съществува божество, което определя целите ни, оформя това, което желае волята ни.“^[2]

Свободна воля и предопределеност в едно изречение, и двете — валидни. Съществува само един реален свят, с едно минало и едно бъдеще.

„Както бе в началото, така е сега и така ще бъде, свят безкраен, амин.“

Само един... но достатъчно голям и сложен, за да включва и свободната воля, и пътуването във времето, и всичко останало в своята схема на взаимоотношения, обратна връзка и защитни вериги. Позволено ти е да правиш всичко в рамките на тези правила... но винаги се връщаш при своята собствена врата.

Аз не съм единственият човек, който е пътувал във времето, Форт е описал много случаи, за които не съществува друго обяснение, Амброуз Биърс^[3] — също.

Или да вземем онези двете дами в градините на Трианон. Имам усещането, че добрият стар док Туичъл е натискал онзи бутон доста по-често, отколкото си призна сам... да не говорим за някои други, които може би са знаели как да го правят — в миналото или в бъдещето. Много се съмнявам обаче, че това ще се узнае. В моя случай

само трима души са осведомени и двама от тях не ми вярват. Както е казал Форт, човек строи железници, когато дойде времето на железниците.

Ала Лионард Винсът не ми излиза от ума. Нима бе наистина Леонардо да Винчи? Нима е пресякъл континента и се е върнал в Европа с Колумб? В енциклопедията пише, че животът му бил такъв и такъв, но той би могъл да редактира текста. Ясно как става; и на мен ми се наложи да направя нещо подобно. В Италия от петнайсети век не са имали осигурителни номера, документи за самоличност или пръстови отпечатащи; може и да е променил текста.

Досещам се как, лишен от всичко, с което е бил свикнал, след като е знаел за летенето, за електричеството и за милиони други човешки достижения, се е опитвал отчаяно да ги нарисова, за да бъдат осъществени — и е бил обречен на отчаяние, защото просто не можеш да направиш нещата, които правим днес, без векове предишни умения, върху които се гради сегашното.

На Тантал^[4] му е било по-лесно.

Мислил съм доста какво приложение може да намери пътуването във времето от комерсиална гледна точка, ако го разсекретят — да се извършват къси скокове, като носиш със себе си части, та да сглобиш машина за връщането си. Но някой ден ще прескочиш твърде далеч и няма да си в състояние да се върнеш, просто защото времето на „железниците“ още няма да е дошло. Може да те съсипе нещо елементарно, някоя специална сплав например. А и съществува онзи наистина ужасен риск, че не знаеш в каква посока ще пътуваш. Представи си например, че се озовеш в двора на Хенри VIII и те хванат с пълни джобове електроника, предназначена за двайсети век. За предпочитане е да попаднеш с ветроход в затишията на Конските ширини...

Не, човек не бива да вади на пазара уреди, чиито дефекти не са изчистени докрай.

Мен обаче не ме тревожат „парадоксите“ и „първопричинните анахронизми“ — ако един инженер от тринайсети век е успял да отстрани недостатъците, да установи трансферна станция и да започне търговия, то ще е, защото Създателят е проектирал вселената по този начин. Той ни е дал очи, две ръце, мозък; всичко, което успеем да направим с тях, не може па бъде парадокс. Той няма нужда от

всезнайковци, за да „налага“ законите Си; те сами се налагат. Не съществуват чудеса и думата „анакронизъм“ е семантично пустословие.

Не се вълнувам обаче от философските въпроси повече от Пийт. Каквато и да е истината за този свят, на мен ми харесва. Намерих своята Врата към лятото и няма да пътувам повече във времето от страх, че мога да сляза на погрешна спирка. Може би синът ми ще пътува, но ако го прави, ще го убедя да пътува напред, а не назад. „Назад“ е само за спешни случаи, за непредвидени обстоятелства; бъдещето е по-добро от миналото. Независимо от черногледците, романтиците и антиинтелектуалците, светът устойчиво върви към по-добро, защото човешкият ум, приложен върху окръжаващата го среда, го прави по-добър. С ръце... с инструменти... със здрав разум, с наука и с машини.

Много ми се иска да поканя повечето от онези дългокоси мърморковци, които не могат да забият един гвоздей или да си служат с логаритмична линейка, в клетката на д-р Туичъл и да ги запрата в дванайсети век и да ги оставя там да му се радват.

Не съм ядосан на никого обаче и настоящето ми харесва. Само дето Пийт старее, понадебелял е и няма склонност да си избира по-млади противници; твърде скоро той ще предприеме Последното, наистина Голямо спане. Надявам се от все сърце храбрата му душица да намери своята Врата към лятото, където ще има достатъчно ливади с коча билка и котараните ще са добродушни, където роботите-противници ще са програмирани да се бият яростно, но винаги да губят, където хората ще имат дружелюбни скутове и прасци, около които да се отъркаш, и няма да има крака, които да те ритнат.

Рики също е надебеляла, но причината за това е временна и радостна. Поради същата причина се и разхубави, а сладкото ѝ, неизменно „Да!“ не се е променило, макар че не ѝ е никак лесно. Затова работя върху механизми, които да я улесняват. Просто не е много удобно да си жена; нещо трябва да се предприеме и съм убеден, че ще бъде сторено. Например за навеждането, а също и за болките в гърба — работя върху тях, конструирах хидравлично легло, което възнамерявам да патентовам. Трябва да се улесни някакси и влизането и излизането от ваната. Но този проблем още не съм го решил.

За стария Пийт направих „котешка тоалетна“, която да използва при лошо време — автоматична, самозареждаща се, обезмирисена. Пийт обаче, бидейки истински котарак, предпочита да излиза навън; и никога не се отказва от убедеността си, че ако опиташ всички врати, няма начин една от тях да не бъде Вратата към лятото.

И знаете ли, мисля, че е прав.

[1] *Nasta la vista, amigo* (исп.) — До скоро виждане, приятелю — Бел.прев. ↑

[2] Цитат от „Тит Андроник“ на У. Шекспир. — Бел.ред. ↑

[3] Амброуз Биърс (1842-1914?) — американски писател, известен най-вече с късите си, язвителни и силно повлияни от Едгар Алън По разкази. През 1913 г. отива в Мексико и изчезва мистериозно, смята се, че е воювал в Гражданската война. — Бел.прев. ↑

[4] Тантал — герой от древногръцката митология: наказан за извършен грях да стои жаден в басейн с вода, от която не може да пие, и гладен, под плодни дървета, чиито плодове не може да стигне. — Бел.прев. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.